

การศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ

ปริญญานิพนธ์
ของ
พิทักษ์ วงแหวน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและสถิติทางการศึกษา

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ
ของ
พิทักษ์ วงแหวน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ตุลาคม 2546

580.1583
W 673 S

พิทักษ์ วงแหวน. (2546). การศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.นิคม ดังคะพิภพ, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์หลัก 1.) เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของลักษณะมุ่งอนาคต ความ
เชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน 2.) เพื่อศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติ
ต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมไฝเรียน และ
3.) เพื่อค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียน การวิจัยนี้
ใช้กระบวนการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2546 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 824 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบ
สองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่อ
อำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และพฤติกรรมไฝเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
วิเคราะห์พระดับ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.01 และ โปรแกรม HLM
version 4.01 students edition for Windows

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่อ
อำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง ได้รับการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีพฤติกรรมไฝเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
2. ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ พฤติกรรม
ไฝเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .402 ถึง .743 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า
และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียนมากที่สุดคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .743 ส่วนตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียนน้อยที่สุดคือ ลักษณะ
มุ่งอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .402
3. ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน มี 2 ตัวแปร
ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวแปร โดยที่
ตัวแปรระดับนักเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมไฝเรียนได้ร้อยละ 24.90
4. ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ
.891 และ .888 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งสองค่า และหลังจากที่ตัวแปรอิสระระดับ
นักเรียนได้แก่ เจตคติต่อการเรียนและการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนทั้ง 2 ตัวแปรนี้ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนแต่ประการใด

A STUDY OF HIERARCHICAL FACTORS CONTRIBUTING TO ACTIVE LEARNING
BEHAVIOR OF PRATHOMSUKSA VI STUDENTS IN SRISAKET PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
PITUCK VONGVAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
October 2003

Pituck Vongvan. (2003). *A Study of Hierarchical Factors Contributing to Active Learning Behavior of Prathom Suksa VI Students in Srisaket Province*. Master thesis. M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Nikom Tangkapipop, Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The purposes of this study were three - fold. First, it aimed to estimate population's mean on future orientation, internal locus of control, attitude towards learning, achievement motive, parents' learning support, child-centered learning, classroom atmosphere and active learning behavior, second, to investigate the relationship among independent variables of school level such as future orientation, internal locus of control, attitude towards learning, achievement motive, parents' learning support and independent variables of class level such as child-centered learning, classroom atmosphere and active learning behavior, and third, to find out variables contributing active learning behaviors. This was a descriptive research.

The subjects consisted of 824 Prathom Suksa VI students of schools under Srisaket Education Area Office during 2003 academic year, through two-stage random sampling. The instruments used for collecting data included questionnaires concerning future orientation, internal locus of control, attitude towards learning, achievement motive, parents' learning support, child-centered learning, classroom atmosphere and active learning behavior. Multilevel analysis technique through HLM (Hierarchical Linear Model) of two levels (student level and class level) was used to analyze data through SPSS for Windows version 10.01 and HLM version 4.01 Student Edition for Windows.

The results revealed that :

1. Prathomsuksa VI students' mean score on future orientation, internal locus of control, attitude towards learning, achievement motive, parents' learning support, child-centered learning, classroom atmosphere and active learning behavior was at a moderate level.
2. The independent variables of student level such as future orientation, internal locus of control, attitude towards learning, achievement motive, parents' learning support were significantly related to active learning behavior at .05 level. Its multiple correlation coefficient was between .402 to .743. Parents' learning support was most related to active learning behavior with its correlation coefficient of .743, whereas future orientation was least related to active learning behavior with its correlation coefficient of .402.
3. Two independent variables of student level including attitude towards learning and parents' learning support were together described variance of active learning behavior (24.90%).
4. Two independent variables of class level including child-centered learning and classroom atmosphere were significantly related to active learning at .05 level with its correlation coefficient of .891 and .888, respectively. Whereas independent variables of student level including attitude towards learning and parents' learning support did not effect to active learning behavior.

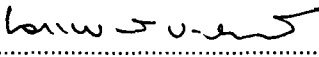
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
“งานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่”
จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม)
ปีงบประมาณ 2545
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

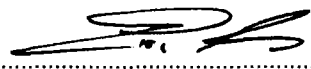
การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จังหวัดศรีสะเกษ

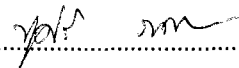
ของ
นายพิทักษ์ วงแหวน

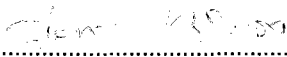
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

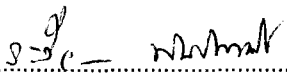

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 16 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชุตี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการพิจารณาแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และอาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตและแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนจาก รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ แบบสอบถามแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์และแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี อาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า และ ดร.สุวรรณี ละออบักษิณ แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและแบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียนจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา และ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตนและ แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียนจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน และรองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงในการวัดยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย หล่อหลอมให้ ศิษย์เป็นนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้รับความร่วมมืออย่างยิ่ง จากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ คุณขวัญจิรา ทองนำ คุณไพฑูรย์ – คุณมณฑิยา – คุณภาวิณี วงแหวน คุณบรรพต ขันคำ คุณเบญจมาศ พลศักดิ์ คุณจักรกฤษ เลื่อนกลิ่น คุณอมรศักดิ์ อรรถผลประสิทธิ์ คุณอดิศักดิ์ สติรศาสตร์ คุณพิเชษฐ์ แสนมุข และคุณพัลลภ กองนรัตน์ ทีมงานที่ช่วยกันบันทึกข้อมูลงานวิจัยอย่าง แข็งขันจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณวุฒิพงษ์ ปฏิเวชวัฒนากร คุณศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง คุณสมชาติ ทองสมุทร คุณฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ คุณนิคม นาคอ้าย คุณบุหงา ลิ้มโกมุท คุณจันทรา พักตร์เพียงจันทร์ ที่เป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการมาโดยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ และขอบคุณ เพื่อนๆ นักวิจัยรุ่น 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ขอคุณน้องๆ นักวิจัยรุ่น 4 ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ นายจิรินทร์ สีสันต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกระเบา และเพื่อนครูทุกท่าน ที่กรุณาให้อาสาและมีส่วนส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อสิงหา - คุณแม่เหรียญ วงแหวน และ บุรพคณาจารย์ทุกท่านของผู้เรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนกระทั่งระดับอุดมศึกษาด้วยความเคารพ

พิทักษ์ วงแหวน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
กรอบแนวคิด.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดในการใช้รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล.....	9
พฤติกรรมไฝเรียน.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมไฝเรียนของบุคคล.....	10
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียน.....	17
ลักษณะมุ่งอนาคต.....	17
ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต.....	17
ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต.....	18
ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต.....	19
การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต.....	20
ความเชื่ออำนาจในตน.....	22
เจตคติต่อการเรียน.....	24
ความหมายของเจตคติ.....	24
ลักษณะของเจตคติ.....	25
เจตคติต่อการเรียน.....	26
แรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์.....	27
ความหมายของแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์.....	27
ลักษณะของแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์.....	28
บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์ของนักเรียน.....	30
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง.....	32
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	34
ความหมายและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...	34
หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	39
เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	42
การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	43
บรรยากาศในชั้นเรียน.....	45
ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียน.....	45
ลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียน.....	45
การวิเคราะห์พหุระดับ.....	51
แนวคิดและความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ.....	51
หลักการและวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พหุระดับ.....	52
ลักษณะของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับ.....	53
การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน.....	54
การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์ถดถอย : กรณีที่มี 2 ระดับ...	55
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	60
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
รายละเอียดการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
สังเขปจุดประสงค์ สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	130
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ และขอความร่วมมือ เพื่อการวิจัย.....	132
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ จำแนกตามอำเภอ.....	64
2 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามโรงเรียนที่ใช้เป็น กลุ่มตัวอย่าง.....	65
3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พฤติกรรมใฝ่เรียน และการประมาณค่าประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95.....	86
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียนกับ พฤติกรรมใฝ่เรียน.....	87
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนกับ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมใฝ่เรียนรายห้องเรียน.....	88
6 ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) และอิทธิพลสุ่ม (Random effects) ของพฤติกรรมใฝ่เรียนรายห้องเรียน โดยการวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model).....	89
7 ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) และอิทธิพลสุ่ม (Random effects) ของตัวแปรระดับนักเรียน (within – Class analysis) จากการ วิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model).....	90
8 ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) และอิทธิพลสุ่ม (Random effects) ของตัวแปรระดับห้องเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน (Between – Class analysis).....	91
9 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน และแบบ สอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	110
10 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้ปกครอง แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน	111

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
2 รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism Model) ตามแนวคิดของ แมกนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnussun and Endler).....	12
3 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม.....	13
4 แนวความคิดการวิจัยตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม.....	17
5 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน – นอกตนกับการทำงาน.....	23
6 ลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกระดับ.....	54
7 แผนภูมิการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและการบริหารประเทศ ซึ่งความพอเพียงนั้น หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการ ขณะเดียวกันก็มุ่งเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีสติปัญญา มีความรอบคอบ มีความเพียรพยายาม เป็นสังคมไทยที่พึงประสงค์ที่มีลักษณะเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล พอดีและพึ่งตนเองได้ เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คิดเป็นทำเป็น มีเหตุมีผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และประการสุดท้าย เป็นสังคมสมานฉันท์และความเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : 8) สาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ การคิดเป็นทำเป็น การมีเหตุมีผล สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีพฤติกรรมสนใจใฝ่รู้ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะพัฒนาไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ดังนั้นการสร้างกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมใฝ่เรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง

จากการประเมินผลและติดตามผล สภาพการจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ด้านกระบวนการและสภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยในการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา และผลของการจัดการศึกษา พบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา รวมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน การรักการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ การจัดหลักสูตรที่ไม่เหมาะสม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรับรู้และเชื่อฟัง การถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การมีความคิดสร้างสรรค์และการรู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 50-53) สอดคล้องกับผลการดำเนินการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษาปีการศึกษา 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในด้านปัจจัย กระบวนการ และด้านคุณภาพนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประมาณร้อยละ 10 จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากสถิติจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2540 พบว่า นักเรียนโดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ การกระตือรือร้น และการรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 149-162) นอกจากนี้ จากรายงานการประเมินมาตรฐานคุณภาพนักเรียน พ.ศ. 2543 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 46-53) ซึ่งดำเนินการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มี

คะแนนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนในมาตรฐานที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ ผู้เรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

จากประสบการณ์ในการสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาของผู้วิจัย พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมในการเรียนแตกต่างกันออกไป นักเรียนหลายๆคนไม่สนใจเรียนหรือทำกิจกรรม ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเอาใจใส่ในการเรียน สนใจที่จะซักถามและมีปฏิสัมพันธ์กับครูอย่างสม่ำเสมอ เมื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น พบว่า หากผู้ปกครองให้ความสนใจและสนับสนุนด้านการเรียน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ขณะเดียวกัน ถ้าผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลในด้านการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าครูสอนด้วยบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่ายหรือสอนโดยวิธีบรรยายโดยให้นักเรียนรับฟังเพียงอย่างเดียว นักเรียนก็จะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ประเด็นดังกล่าว มีความสอดคล้องกับแนวความคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ในการศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งภายในตัวมนุษย์ที่ศึกษาได้โดยการใช้รูปแบบจิตลักษณะ (Traits Model) และภายนอกตัวมนุษย์ที่เป็นรูปแบบสถานการณ์นิยม (Situationism Model) ที่มีหลักการว่า พฤติกรรมย่อมเป็นไปตามสถานการณ์หนึ่งๆที่เป็นสิ่งเร้า (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. 2539 : 7-8 ; Magnusson and Endler. 1977 : 4) ประกอบกับผลจากการศึกษา ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538) ซึ่งอธิบายว่า ลักษณะทางจิตใจคือเหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อพฤติกรรมนั้นๆ และลักษณะทางจิตพื้นฐาน คือ สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต เป็นสาเหตุให้บุคคลเกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น พฤติกรรมการขยันเรียน พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมพัฒนาสังคม พฤติกรรมสุขภาพ และพัฒนาไปสู่พฤติกรรมการเป็นคนดีและคนเก่งในที่สุด นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของบุคคลพบว่า บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน (สุกัญญา แยมยิม. 2541 : 60-61 ; จิตสุภา สวนประเสริฐ. 2543 : บทคัดย่อ) ส่วนสิริพร ดาวัน (2540 : 67-68) ได้ศึกษาถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน และบรรยากาศภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ สุภาภรณ์ ศศิดิถีธรรม (2543 : 69-70) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศในครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเรียนของนักเรียนซึ่งพบว่า เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การใช้เวลาในการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน (ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. 2541:106-107 ; กิ่งกาญจน์ ปานทอง.2545:79-80) สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศนั้น แมคเดอร์มอท,มอร์เดลและสตอลต์ซัส (McDermott, Mordel & Stoltzfus. 2001) พบว่า ความแตกต่างของอายุ เพศ และเชื้อชาติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน นิโคลัส (Nicholus. 1997) ได้ศึกษาถึงความสามารถในการสอนของครู เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนและกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ พบว่า ความสามารถในการสอนของครู และเจตคติต่อการเรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนริงเกอร์ (Ringer, 1998) พบว่า บรรยายากการเรียนการสอนที่สนุกสนาน การสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้โดยประสบการณ์จริง สามารถดึงดูดใจและส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมสนใจเรียนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นพฤติกรรมใฝ่เรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครู ซึ่งมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องปฏิบัติการในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มีพฤติกรรมใฝ่ใฝ่เรียน และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 11-17) มีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนในมาตรฐานที่ 4 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) และตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการประเมินภายนอกในมาตรฐานที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่จะส่งเสริมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดศรีสะเกษ เกิดพฤติกรรมใฝ่เรียน โดยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน สำหรับตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยสนใจนำมาศึกษานั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า มีลักษณะสอดคล้องเป็นระดับลดหลั่นกัน (Hierarchical nested data) โดยสามารถจัดเป็น 2 ระดับ คือ ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งเมื่อข้อมูลที่นำมาศึกษามีลักษณะสอดคล้องเป็นระดับลดหลั่นกัน จึงใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับ (Multilevel Analysis) เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้อง (Accuracy) มีความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) สามารถอ้างอิงไปยังประชากรได้ และสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัย ไปพิจารณาตัดสินใจและปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนซึ่งได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 1.2 ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน
 - 1.3 ตัวแปรตามซึ่งได้แก่ พฤติกรรมใฝ่เรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกการวิเคราะห์ดังนี้
 - 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน
 - 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

3. เพื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในแต่ละระดับกับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ และทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระในระดับใดบ้าง ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำสารสนเทศไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนยิ่งขึ้น เป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และพัฒนาตนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 22,428 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 824 คน จำแนกเป็น 36 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน จำแนกเป็น

1.1 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่

- 1.1.1 ลักษณะมุ่งอนาคต
- 1.1.2 ความเชื่ออำนาจในตน
- 1.1.3 เจตคติต่อการเรียน
- 1.1.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.1.5 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

1.2 ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่

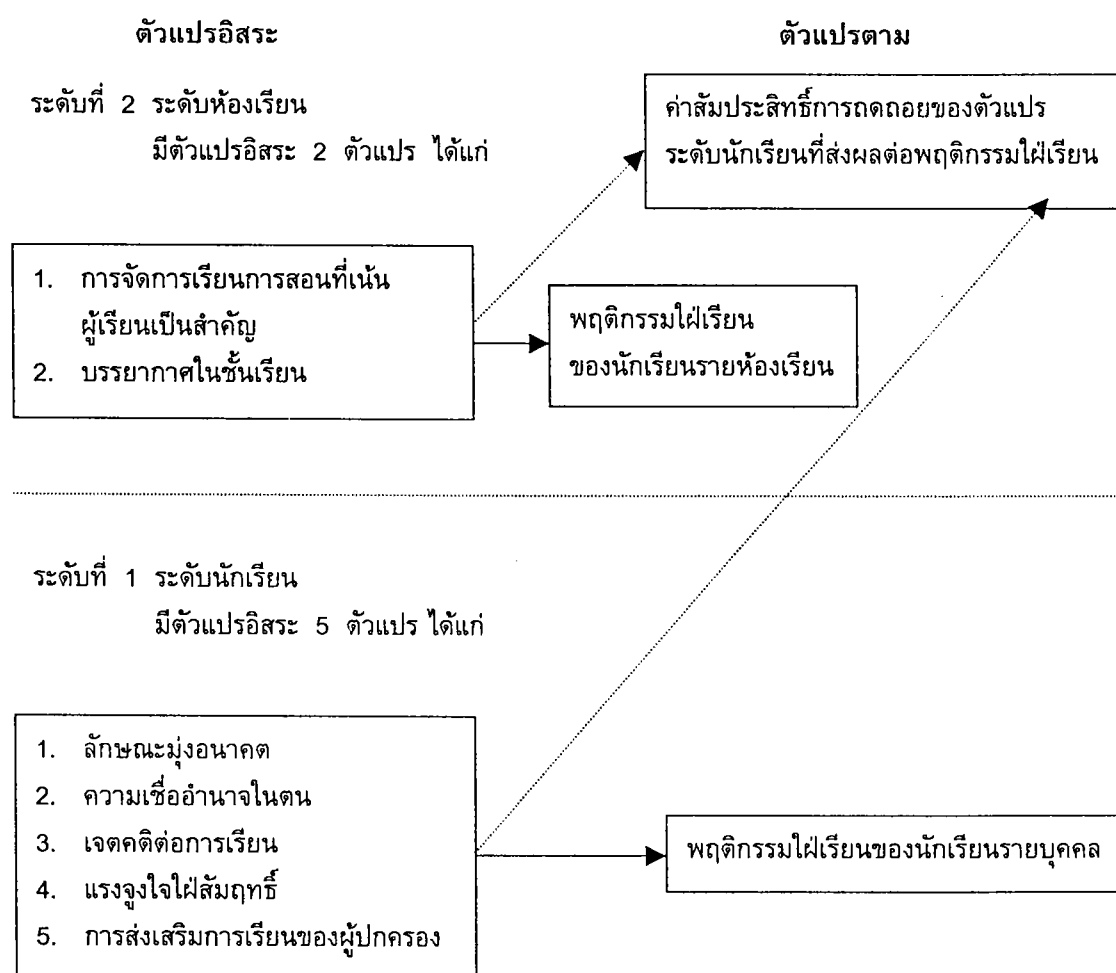
1.2.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.2 บรรยากาศในชั้นเรียน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมไฝเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน และกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะของปัจจัยต่างๆซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือระดับนักเรียนและระดับห้องเรียน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรในแต่ละระดับมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกได้ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

1.2 ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

2. มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

2.2 ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมใฝ่เรียน (Active Learning Behavior) หมายถึง การที่นักเรียนมีการกระทำหรือ อารมณ์แสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า โดยมีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความกระตือรือร้น และสนใจเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยพหุระดับ (Hierarchical Factors) หมายถึง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน ซึ่งจัดเป็นระดับได้ 2 ระดับ ตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่ลดหลั่นกัน (Hierarchical nested data) คือ ปัจจัยระดับนักเรียน และปัจจัยระดับห้องเรียน โดยปัจจัยในระดับต่างๆมีดังนี้

2.1 ปัจจัยระดับนักเรียน (Micro Level Factors)

2.1.1 ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมตนเอง การแสดงออกถึงพฤติกรรมได้ในสถานการณ์ต่างๆ การคาดการณ์ไกล การเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่รอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าในอนาคต มีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคต

2.1.2 ความเชื่ออำนาจในตนเอง (Internal Locus of Control) หมายถึง ลักษณะความเชื่อของนักเรียนที่รับรู้และมีความเชื่อว่า ผลที่ตนเองได้รับนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของตนเองหรือความสามารถ ของตน ไม่ใช่เกิดจากโชควาสนา เคราะห์กรรม ความบังเอิญ หรือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาดลบันดาล

2.1.3 เจตคติต่อการเรียน (Attitude towards Learning) หมายถึง ความคิด

ความเชื่อ หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความสำคัญของการเรียน คุณค่าของการเรียน และประโยชน์ของการเรียน ซึ่งเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่างๆที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

2.1.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง ความมุ่งมั่นของ

นักเรียนที่จะกระทำการสิ่งใดๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่ และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขให้สำเร็จอย่างไม่ย่อท้อ รู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จและรู้สึกไม่สบายใจเมื่อล้มเหลว

2.1.5 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (Parent's Learning Support)

หมายถึง การที่ผู้ปกครองดูแล เอาใจใส่และติดตามผลการเรียนของนักเรียน การจัดหาอุปกรณ์การเรียนและหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ช่วยแก้ปัญหาในการเรียนตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สอนให้นักเรียนรู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การยั่วยุให้นักเรียนสนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมและให้กำลังใจให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

2.2 ปัจจัยระดับห้องเรียน (Macro Level Factors)

2.2.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Learning)

หมายถึง การที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยครูคอยให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน นักเรียนได้เรียนในการจัดกิจกรรมที่ตนเองสนใจและมีความถนัดอย่างมีความสุข ได้ลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับสภาพจริงและสามารถนำความรู้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2.2 บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Atmosphere) หมายถึง บรรยากาศที่

ครูแสดงออกถึงความสนใจต่อนักเรียน นักเรียนมีความเป็นมิตรต่อกัน ในชั้นเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อวิชาการ นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนมีระเบียบวินัย มีการทำงานหรือทำกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ และมีบรรยากาศการแข่งขันทางการเรียน

3. การวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) หมายถึง เทคนิควิธีการทางสถิติที่ใช้ใน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรอิสระหลายตัวแปร และตัวแปรอิสระเหล่านั้นสามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป ตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่ล้นหลาม (Hierarchical nested data) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ 2 ระดับดังนี้

3.1 ตัวแปรระดับที่ 1 เป็นตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ ลักษณะมุงอนาคต, ความเชื่อ

อำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรระดับที่ 2 เป็นตัวแปรระดับห้องเรียนได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน

4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยนี้ศึกษาในรูปของคะแนนดิบ (b)

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 5 ปี โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษา หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) การกำหนดตัวแปร ความหมายของตัวแปร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดสมมติฐานของการวิจัยดังรายละเอียดที่ปรากฏตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดในการใช้รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล
2. พฤติกรรมไฝเรียน
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล
 - 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียน
3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียน
 - 3.1 ลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.1.4 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.2 ความเชื่ออำนาจในตน
 - 3.3 เจตคติต่อการเรียน
 - 3.3.1 ความหมายของเจตคติ
 - 3.3.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 3.3.3 เจตคติต่อการเรียน
 - 3.4 แรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์
 - 3.4.1 ความหมายของแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์
 - 3.4.2 ลักษณะของแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์
 - 3.4.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์ของนักเรียน
 - 3.5 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 3.6 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6.1 ความหมายและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6.2 หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6.3 ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6.4 เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6.5 การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.7 บรรยากาศในชั้นเรียน
 - 3.7.1 ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียน
 - 3.7.2 ลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียน

4. การวิเคราะห์พหุระดับ
 - 4.1 แนวคิดและความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ
 - 4.2 หลักการและวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พหุระดับ
 - 4.3 ลักษณะของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับ
 - 4.4 การวิเคราะห์การประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน
 - 4.5 การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์ถดถอย : กรณีที่มี 2 ระดับ
5. งานวิจัยต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการใช้รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล

ในการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมบุคคลนั้น สามารถศึกษาได้ 2 ประการใหญ่ๆคือ สาเหตุภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และสาเหตุภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล จะใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบดังต่อไปนี้เป็นหลัก (งามตา วณิชานนท์. 2536 : 8 – 9) คือ (1) รูปแบบที่เน้นจิตลักษณะ (Trait model) คือเน้นลักษณะภายในตัวบุคคลเป็นสาเหตุของพฤติกรรมเป็นการศึกษาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งประกอบขึ้นด้วยลักษณะทางจิตใจย่อยๆ หลายลักษณะที่คงสภาพอยู่ภายในตัวบุคคล (2) รูปแบบการวิเคราะห์พลวัตทางจิต (Psychodynamic model) เป็นการศึกษาโครงสร้างทางจิตที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมประกอบด้วยอิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) โครงสร้างทั้ง 3 ด้านนี้ จะมีความขัดแย้งกันตลอดเวลาและแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม (3) รูปแบบสถานการณ์นิยม (Situationism model) มีหลักการว่า พฤติกรรมย่อมเป็นไปตามสถานการณ์หนึ่งๆ มากกว่าจะเกิดจากลักษณะภายในดังกล่าวในสองรูปแบบแรก ในรูปแบบที่สามนี้เน้นว่าสถานการณ์ภายนอกมีอิทธิพลต่อบุคคล พฤติกรรมบุคคลอาจแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมกำหนดเงื่อนไขทางสังคม และสิ่งเร้าต่างๆกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาพฤติกรรมบุคคล โดยมุ่งเน้นลักษณะสาเหตุจากภายนอกหรือภายในเพียงด้านเดียว เป็นการศึกษาที่ไม่สามารถชี้ถึงพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างครอบคลุม รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุพฤติกรรมรูปแบบที่สี่ จึงเกิดขึ้น และเป็นรูปแบบที่นักวิจัยกำลังให้ความสนใจศึกษากันมากในปัจจุบันคือ (4) รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ซึ่งเป็นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ที่บุคคลประสบอยู่ เป็นแหล่งริเริ่มและกำหนดพฤติกรรมของบุคคล หลักสำคัญของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมคือ มีการกำหนดตัวแปรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมไว้ 3 ประเภท ได้แก่ (1) ลักษณะทางจิตของผู้กระทำ (2) ลักษณะของสถานการณ์ที่มีความหมายก่อให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น และ (3) สาเหตุร่วมระหว่างลักษณะทางจิตใจกับลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งอาจวัดและศึกษาได้ในรูปของการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะบางประการของสถานการณ์ โดยการตีความหมายหรือการมองเห็นความสำคัญของสถานการณ์นั้นๆ ของบุคคลผู้กระทำ กล่าวโดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมโดยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมทั้งภายใน (ลักษณะทางจิตใจ) และภายนอกตัวบุคคล (สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม) ซึ่งรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมนี้ เป็นรูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ที่จะแสวงหาความรู้และข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอย่างครอบคลุมโดยอาศัยแนวคิดจากหลายสาขาวิชาด้วยกัน

ทั้งสาขาที่เน้นการศึกษาลักษณะภายในจิตใจของบุคคล และสาขาที่เน้นความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายนอกตัวบุคคล (งามตา วรินทร์านนท์. 2536 : 10 ; อ้างอิงจาก Endler and Magnusson. 1976 : 95 – 960) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism model) มาเป็นหลักในการกำหนดตัวแปรซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน ร่วมกับตัวแปรอื่นๆที่ได้มาจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. พฤติกรรมใฝ่เรียน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมใฝ่เรียนของบุคคล

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 580) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการแสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรงหรือโดยอ้อมทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ได้แก่ การนั่ง การเดิน การนอน อารมณ์โกรธเกลียด รัก และฝัน เป็นต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมภายใน เป็นพฤติกรรมที่บุคคลมีอยู่ภายในจิตใจของตนเอง ยากที่ผู้อื่นจะรู้ได้ ถ้าผู้แสดงพฤติกรรมไม่บอกหรือแสดงออกมาให้ปรากฏ เช่น การคิด การเข้าใจ การตัดสินใจ เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้ว ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ เช่น การเดิน ยืน พุด ทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมภายนอกบางอย่างจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยบันทึกพฤติกรรม เช่น เครื่องมือวัดคลื่นสมอง เป็นต้น

จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ (2543 : 33 – 34) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคล สามารถสังเกตได้ เช่น การเดิน การยืน การพูด อารมณ์ดีใจ เสียใจ หรือโกรธ แต่พฤติกรรมบางอย่างไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงด้วยอวัยวะรับความรู้สึก และอาจจะต้องใช้เครื่องมือบางอย่างเพื่อวัดพฤติกรรม เช่น เครื่องจับเท็จ เป็นต้น

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545 : 153 – 154) กล่าวว่า พฤติกรรมตามแนวคิดของทฤษฎีพุทธิปัญญา นิยมเชื่อว่า กระบวนการคิดมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมายสิ่งเร้า นอกจากนี้ ความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมของบุคคลต่างก็มีความสัมพันธ์กัน

ธีรยุทธ เสนียวงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 33) กล่าวว่า พฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียน หมายถึง สิ่งที่คุณเรียนกระทำหรือแสดงออกในขณะที่เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติและทักษะตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ในวิชาต่างๆ

โสภา ชูพิกุลชัย (2528 : 11) ให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่นักเรียนแสดงออกในการเรียน การตอบสนองหรือปฏิกิริยาที่นักเรียนมีต่อประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมในขณะที่เรียน ดังนั้นพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6/2 – 6/22) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ที่เป็นคุณลักษณะของบุคคลตามมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องว่า บุคคลจะต้องมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

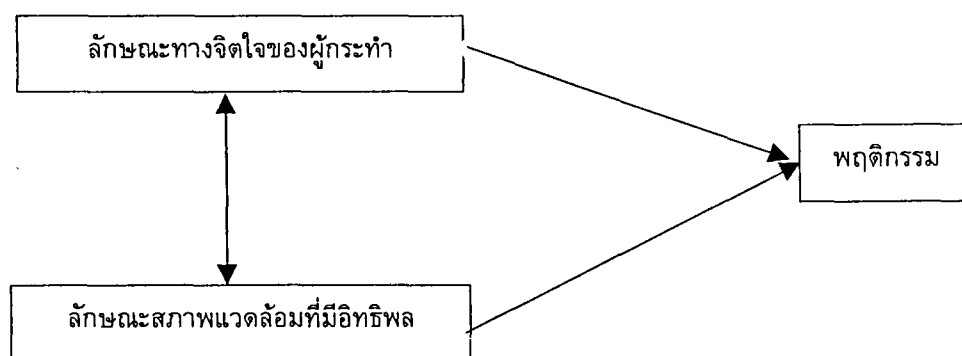
กรมวิชาการ (2543 : 1 – 2) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการศึกษา คือ การเสริมสร้างให้บุคคลมีพฤติกรรมการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังว่าผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคน จะมีคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ คือ มีความสามารถในการคิด ความใฝ่รู้ การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การที่บุคคลมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน มีความตั้งใจเรียน มีความอุตสาหะในการเรียน การรู้จักค้นคว้า การแสวงหาความรู้อยู่เสมอจึงเป็นคุณลักษณะบุคคลที่มีพฤติกรรมใฝ่เรียน ซึ่งหมายถึง การที่นักเรียนมีการกระทำ หรืออาการแสดงออกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าโดยมีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนรู้อะไรจากแหล่งต่างๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียน

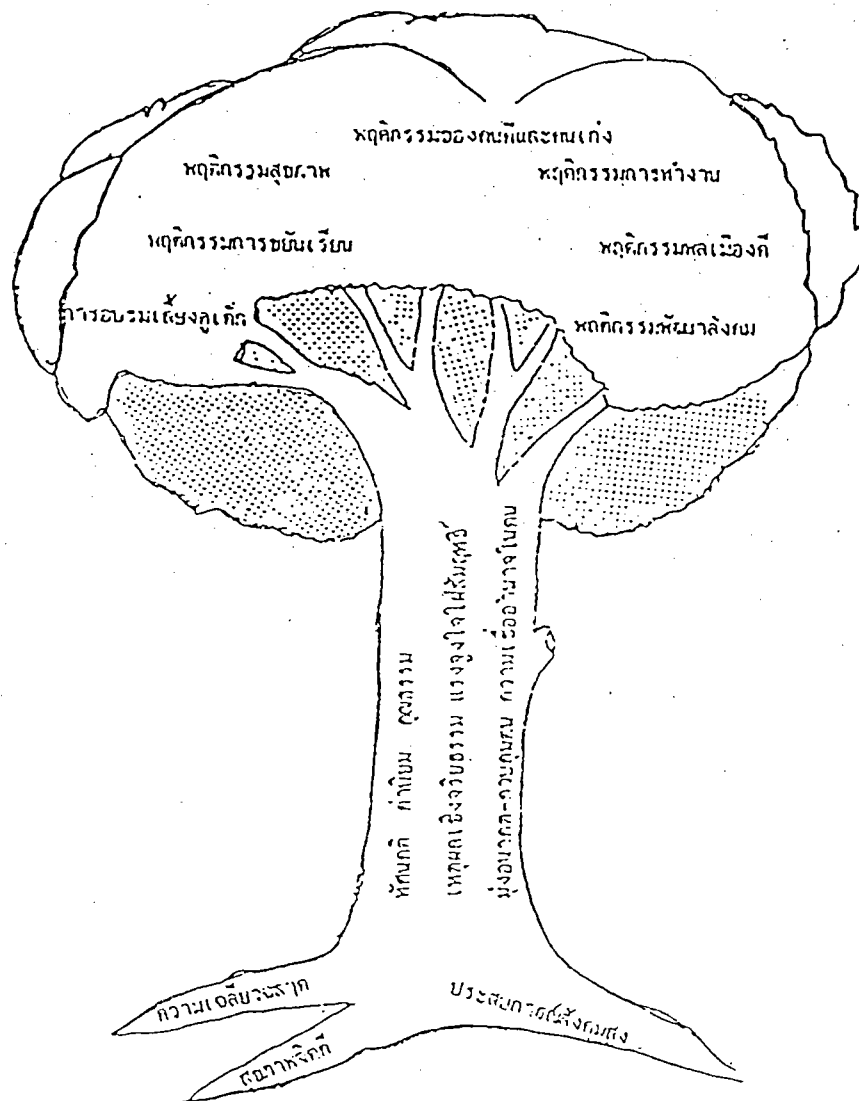
2.2.1 รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism model of behavior)

เป็นรูปแบบการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมจาก 2 สาเหตุใหญ่ๆ คือ สาเหตุภายในตัวบุคคลเอง โดยใช้รูปแบบจิตลักษณะ (Traits Model) เป็นการศึกษาลักษณะที่อยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ การศึกษาพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งประกอบขึ้นด้วยลักษณะทางจิตย่อยๆ หลายลักษณะที่คงสภาพอยู่ภายในตัวบุคคล และรูปแบบสถานการณ์นิยม (Situationism Model) ที่มีหลักการว่าพฤติกรรมย่อมเป็นไปตามสถานการณ์หนึ่งๆ เพราะสถานการณ์ภายนอกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคล เราสามารถแก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมภายนอก เงื่อนไขทางสังคมและสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆ รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม เน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ที่บุคคลประสบอยู่ ซึ่งเป็นสาเหตุริเริ่มในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล หลักสำคัญของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม คือ มีการกำหนดตัวแปรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมไว้ 3 ประเภท ได้แก่ ลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำ ลักษณะของสถานการณ์ที่มีความหมาย ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น และสาเหตุร่วมกันระหว่างลักษณะทางจิตใจกับลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งอาจวัดและศึกษาได้ในการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะของสถานการณ์ โดยการตีความหมายหรือการเล็งเห็นความสำคัญของสถานการณ์นั้นๆ ของบุคคลผู้กระทำ จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมแบบปฏิสัมพันธ์นิยม มุ่งศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. 2539 : 7 – 8 ; อ้างอิงจาก Magnusson and Endler. 1977 : 4) จากแนวคิดดังกล่าวสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism Model of Behavior) ตามแนวคิดของ แม็กนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnusson and Endler)

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาโดยละเอียดแล้วพบว่า รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interactionism model of behavior) สามารถอธิบายการเกิดพฤติกรรมของบุคคลได้ครอบคลุมกว่าแนวความคิดอื่นๆ จึงนำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์และศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมไฝเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยศึกษาร่วมกับปัจจัยอื่นๆ ซึ่งได้มาจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมนี้ ในส่วนของปัจจัยที่เป็นลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีตันไม้จริยธรรม ซึ่งศาสตราจารย์ดวงเดือน พันธุมนาวิน เป็นผู้เสนอทฤษฎีนี้ โดยเนื้อหาทฤษฎีเป็นการประมวลปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมเป็นคนเก่งและคนดี ที่มุ่งศึกษาเฉพาะลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำ ดังนั้น ทฤษฎีตันไม้จริยธรรมจึงสามารถอธิบายลักษณะทางจิตใจของผู้กระทำตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไฝเรียน พบว่า มีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝเรียนของบุคคล ปัจจัยเหล่านี้ มีลักษณะเป็นปัจจัยด้านจิตลักษณะและเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวรายละเอียดและเหตุผลในการเลือกศึกษาตัวแปรต่างๆ ในหัวข้อต่อไป

ภาพประกอบ 3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ของพฤติกรรมบุคคลทางจริยธรรม ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ดวงเดือน พันธุมนาวิน

2.2.2 ทฤษฎีและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนที่ใช้อธิบายปัจจัยลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539 : 2 – 4) ได้สร้างทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ซึ่งเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีแรกของประเทศไทย ที่ถือกำเนิดจากการประมวลสรุปผลการวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาสาเหตุทางจิตใจของบุคคล ที่มีพฤติกรรมเป็นคนดี และคนเก่งในสังคมไทย เนื้อหาของทฤษฎีนี้กล่าวว่า ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งใดๆ จะต้องมีความสมบูรณ์ขององค์ประกอบ 3 ส่วน ส่วนแรกคือ ส่วนประกอบสำคัญของบุคคลที่ยืนยันกันแน่เพื่อองค์กรและเพื่ออนาคตของชาติ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะได้วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่งว่ามีองค์ประกอบทางจิตใจที่สำคัญ 8 ประการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ลักษณะที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอีก 5 ประการ เมื่อนำไปประกอบเป็นภาพต้นไม้อัจฉริยะ (ดูภาพประกอบ 2) จะพบว่า ลักษณะทางจิต 3 ประการที่เป็นรากแก้วของต้นไม้อัจฉริยะ (1) สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาดรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องแม่นยำ อันจะนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้จักคิดแบบนามธรรม นอกเหนือจากการคิดแบบรูปธรรม สามารถคิดแบบเอกนัยและอนกนัยได้ (2) มีสุขภาพจิตดี มีความวิตกกังวลน้อยหรือมีอยู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ มีสมาธิปราศจากความวิตกกังวลที่ไม่มีเหตุผลอันควรหรือไม่ตื่นเต้นง่ายเป็นคนมองโลกในแง่ดี ได้รับความจริงได้ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางจิตใจ (3) ประสบการณ์ทางสังคมสูง การได้รู้ได้เห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิต อุปสรรคและปัญหา ความอยาก ความต้องการต่างๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคม เพื่อให้ทราบว่าการกระทำของตนจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและทางไม่ดีแก่ผู้อื่นอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับบุคคลอื่นๆ

ในส่วนที่เป็นลำต้นตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ เป็นส่วนจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอีก 5 ประการ ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะความไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ส่วนรวมของประเทศชาติ มนุษยชาติและหลักการใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกัน ซึ่งโคลเบอร์ก (ลัดดาวาลย์ เกษมเนตร. 2539 : 12 – 13) ได้แบ่งระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional) เป็นระดับที่บุคคลยึดตนเองเป็น ศูนย์กลางในการตัดสินใจ การกระทำ การกระทำสิ่งใดมักคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลีกการถูกลงโทษจากผู้ตัดสินใจว่าถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นแล้ว จะเกิดผลอย่างไร หลบหลีกการถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวความเจ็บปวด ยอมทำตามคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจในชั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 2 – 7 ปี

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล บุคคลจะตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ จะพิจารณาจากการกระทำที่สนองความต้องการของตน และทำให้ตนเกิดความพอใจ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ผู้ที่ใช้หลักในการตัดสินใจ กระทำพฤติกรรมในชั้นนี้มักจะเป็นเด็กอายุ 7 – 10 ปี

ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional) เป็นระดับที่บุคคลเรียนรู้ที่จะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย การกระทำตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่จะพิจารณาจากการทำให้ผู้อื่นพอใจและยอมรับลักษณะที่เด่นก็คือ การคล้อยตามและพยายามทำตนให้ผู้อื่นรัก ผู้ที่ใช้หลักการนี้ในการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดๆ มักเป็นเด็กอายุ 10 – 13 ปี

ชั้นที่ 4 หลักการทำหน้าที่ตามสังคม บุคคลจะตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ จะพิจารณาจากการที่บุคคลนั้นเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎระเบียบต่างๆ เห็นความสำคัญของการทำตามหน้าที่ของตน แสดงการยอมรับและมุ่งรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้ที่ใช้หลักการนี้ในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมมักเป็นเด็กอายุ 13-16 ปี และผู้ใหญ่โดยทั่วไป

ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post conventional) ในระดับนี้ การทำพฤติกรรมใดๆ เป็นไปตามความคิดและเหตุผลของตนเอง แล้วตัดสินใจตามที่ตนคิดว่าเหมาะสม ระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

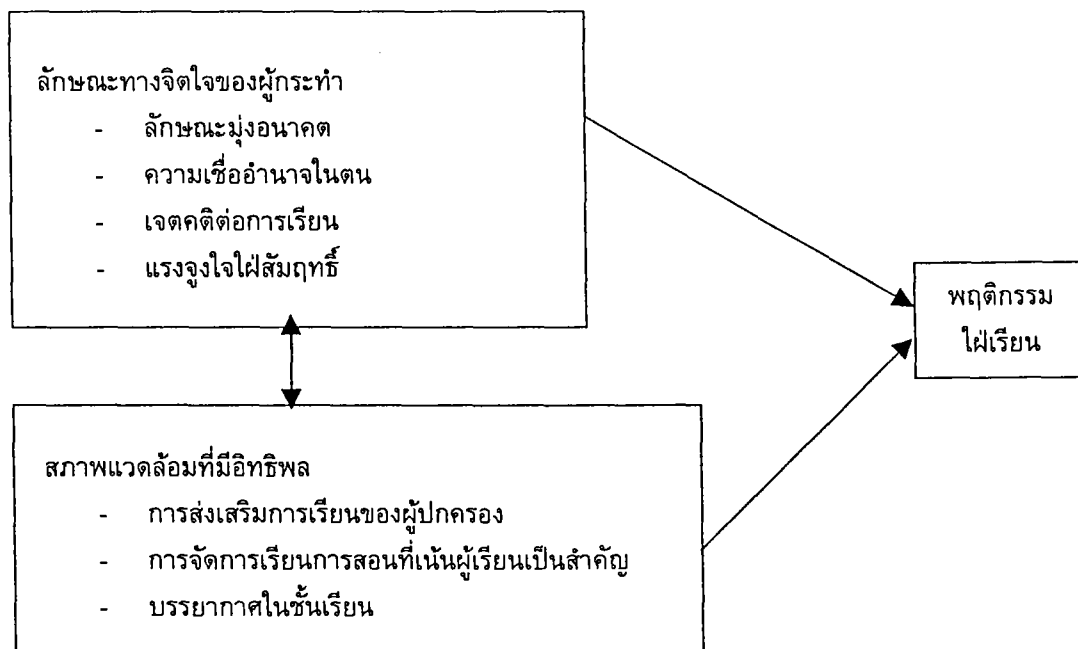
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา บุคคลจะตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ จะพิจารณาจากประโยชน์และความถูกต้องเฉพาะเรื่อง เฉพาะกาลเทศะ เป็นการกระทำที่เป็นไปตามข้อตกลงและยอมรับกันของผู้ที่จิตใจสูง โดยจะต้องนำกฎเกณฑ์ของสังคม กฎหมาย ศาสนา และความคิดเห็นของบุคคลรอบด้านมาร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมด้วยใจเป็นกลางและตัดสินใจโดยยึดความถูกต้องที่ตนเองวินิจฉัย โดยยึดหลักความสำคัญของส่วนรวม เข้าใจสิทธิของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความภาคภูมิใจเมื่อทำดี และละอายใจเมื่อกระทำในสิ่งไม่ดี ผู้ที่ใช้หลักการนี้ในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมมักเป็นผู้ใหญ่ตอนต้น

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล บุคคลจะตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ จะพิจารณาจากลักษณะแสดงถึงความเป็นสากล นอกเหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตน มีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่มีหลักการประจำใจของตน มีความเกลียดกลัวความชั่ว เลื่อมใสศรัทธาในความดีความงาม บุคคลที่มีการตัดสินใจในการกระทำพฤติกรรมในขั้นนี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง (2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน เป็นความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียในอนาคต สามารถวางแผนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลและป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ส่วนการควบคุมตนนั้น หมายถึง ความสามารถที่จะละเว้นการกระทำพฤติกรรมบางชนิด หรือความสามารถที่จะเริ่มกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนหรือเสียสละ และทำพฤติกรรมนั้นได้อย่างมีปริมาณและมีคุณภาพเหมาะสมเป็นเวลานาน พอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ ดังนั้นลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนจึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมไม่เวียนของบุคคล โดยทำให้เกิดความสามารถที่จะปฏิบัติหรืออดทนการปฏิบัติ เพื่อผลที่ดีกว่าและมีคุณค่าสูงกว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (3) ความเชื่ออำนาจในตน คือ มีความเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นกับตนส่วนใหญ่ เป็นเพราะการกระทำของตนเองมากกว่าจะเกิดจากโชคเคราะห์หรือความบังเอิญ หรือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาดลบันดาล (4) ทศนคติหรือเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้นๆ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้เชิงประมาณค่า มีความรู้สึกชอบ หรือพอใจ มีความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ทศนคติต่อพฤติกรรมเป็นการศึกษาลักษณะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางการรู้คิด (Cognitive Component) คือ ความรู้เชิงประมาณค่าว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว มีประโยชน์หรือโทษอย่างไร จึงมีลักษณะเป็นความรู้หรือ ความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับเป้าหมายของทัศนคติ (Attitude Objects) องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective Component) คือ

อารมณ์ของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย ซึ่งหมายถึง ความชอบ ไม่ชอบ พอใจ ไม่พอใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และองค์ประกอบทางความพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เป็นการกำหนดล่วงหน้าที่จะกระทำต่อเป้าหมาย นั่นคือ เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประมาณค่า และมีความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งก็ตามมาก็คือ ความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย (5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งมั่นของบุคคลที่ปรารถนาจะกระทำพฤติกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามมาตรฐานอันสูงสุด หรือเป็นไปตามที่บุคคลวางไว้ โดยที่บุคคลนั้นได้ใช้ความมานะ บากบั่น พยายามอย่างเต็มที่ เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้และความสามารถของตนเอง จิตลักษณะทั้ง 8 ประการที่กล่าวมานี้ จะหล่อหลอมรวมเป็นลำดับและรากแก้วของตนไม่จริยธรรมและผลิดอกออกใบ ออกผล อันหมายถึงพฤติกรรมใฝ่เรียนในที่สุด นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน (สุกัญญา แยมยัม. 2541 : 60 – 61 ; จิตสุภา สอนประเสริฐ. 2543 : บทคัดย่อ) ส่วนสิริพร ดาววัน (2540 : 67 – 68) ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน และบรรยากาศภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ สุภาภรณ์ ศศิติกุลธรรม (2543 : 69 – 70) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศในครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและการรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ซึ่งพบว่าเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การใช้เวลาในการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. 2541 : 106 – 17; กิ่งกาญจน์ ปานทอง. 2545 : 79 – 80) สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล แมคเดอร์มอต และคณะ (McDermott and Other. 2001) พบว่า ความแตกต่างของอายุ เพศ เชื้อชาติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน นิโคลัส (Nicholus. 1997) ได้ศึกษาพบว่าความสามารถในการสอนของครูและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ส่วนริงเกอร์ (Ringer, David Bruce. 1998) พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน การสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้โดยประสบการณ์จริง สามารถดึงดูดใจและส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมสนใจเรียนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่เรียน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของบุคคลนั้น ประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นลักษณะทางจิต และปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม สำหรับในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดศรีสะเกษ เหตุผลในการเลือกตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อนำมาศึกษานั้น เพราะว่า นอกจากเป็นตัวแปรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยมแล้ว ยังมีความสอดคล้องกับผลของการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่พบว่า ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของบุคคล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของ

ตัวแปรที่นำมาศึกษาแล้ว สามารถนำมาเขียนเป็นแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย ตามแนวความคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แนวความคิดการวิจัยตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (An Interaction Model)

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียน

3.1 ลักษณะมุ่งอนาคต

3.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเชล (Mischel. 1974 : 287) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่ได้รับในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต การดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลานานกว่าจะบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 35) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการรอได้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต แทนการรับรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบำปัดความต้องการในปัจจุบันของตนเองเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2526 : 15) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดใจรอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเองเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางแห่งความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า รวมทั้งความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้า และมีความสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย

พินดา สิ้นสุวรรณ (2527 : 8) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดใจรอได้ในสภาพการณ์ต่างๆ เพราะเล็งเห็นผลภัยที่จะเกิดตามมา หรือการพากเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า เป็นลักษณะของการมองสู่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกล ที่จะมีผลไม่เพียงพอบแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมบุคคลชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

3.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนา ต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต (Mischel. 974 : 250)

เรนอร์ (Raynor. 1982 : 71 – 116) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะที่แตกต่างหากจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคคลใดมีลักษณะสองประการนี้สูงก็อาจคาดได้ว่า จะมีพลังผลักดันให้กระทำการกิจกรรมต่างๆ ในปัจจุบันได้อย่างขยันขันแข็งที่สุด และเป็นจุดเริ่มต้นของผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว เช่น ขยันเรียนหนังสือในปัจจุบัน เพื่อจะได้งานดีมีชีวิตก้าวหน้าและสุขสบายในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 39) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศด้วย

อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์ (2520 : 29 – 32) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่จะเริ่มกำหนดจุดประสงค์และวิธีการศึกษาโดยพิจารณาอนาคตมิใช่อดีต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529 : 100) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองไว้ ดังต่อไปนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม

2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต

3. รู้จักการปฏิบัติให้อดใจรอได้อย่างเหมาะสม

4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

ไพโรจน์ โตเทศ (2531 : 21 – 22) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝังให้นักเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคม ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และให้รู้จักการวางแผนล่วงหน้าได้

จันทนา นันทิก (2533 : 32 – 33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจัง ในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต ซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ที่เป็นพื้นฐาน ของแรงจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่า ควรจะใช้ความพยายามเท่าใดในการทำงานนั้น

2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยต้องตระหนักถึงความสำคัญ
สมดุล ชาญณรงค์ (2533 : 51) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. สามารถที่จะอดได้และรอได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน”

3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน

4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล

5. สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

3.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Kay. 1950) เชื่อว่า บ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้น อยู่ที่ลักษณะความมั่นคงทางสังคมของบุคคล การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจน ย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือกับอนาคต นอกจากนั้น การประสบความสำเร็จด้านต่างๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย์เชื่อว่า จะช่วยให้บุคคลนั้น มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะกระทำสิ่งต่างๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำให้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคต จึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมเท่านั้น

มิสเชล และคนอื่นๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Mischel and others. 1966) กล่าวว่า การเลือกที่จะชะลอการนำบทความความต้องการของบุคคลนั้น เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตและการเลียนแบบจากผู้อื่นด้วย นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ ของอีกบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ มิสเชลกล่าวว่า ความสามารถที่จะคิดถึงเหตุการณ์ในระยะยาวไปในอนาคตนั้น เป็นคุณสมบัติของผู้ที่มีคุณสมบัติ ด้านสุขภาพจิตและสติปัญญาสูงด้วย และถึงแม้จะมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาแต่ไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางวาจา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก (2520 : 106 – 110) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากและ ลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้น สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงอย่างเห็นได้ชัด และยังพบอีกว่าลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และที่เกิดโดยหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าชาย ผู้มีอายุน้อยและมีระดับการศึกษาต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าที่อายุมาก และอยู่ใน

ระดับการศึกษาสูง และผู้ตอบแบบสอบถามที่เกิดในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เกิดในต่างจังหวัด

ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ นักจิตวิทยาพบหลักฐานว่าเป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (ego strength) ของบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับชลอการบำบัดความต้องการต่างๆ ของตนได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 35) และเป็นด้านหนึ่งของบุคลิกภาพที่พัฒนาการมาจากการเรียนรู้ การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาอย่างช้าๆ ในวัยเด็ก บุคคลบางคนจะอาศัยความสามารถของตน และเวลาในปัจจุบันเป็นรากฐานที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคตได้ โครงสร้างของอนาคตขึ้นอยู่กับความคิด มีวิธีการหลายวิธีที่ก่อให้เกิดแผนและโครงการ ระยะยาว การมุ่งอนาคตจะสัมพันธ์กับความจำเป็นที่จะต้องมีความคิดในการวางแผน การตั้งใจที่จะกระทำและรายละเอียดบางอย่าง ที่ต้องทำซึ่งเปลี่ยนไปตามเวลา (รัตน ประเสริฐสม. 2526 : 37 – 38)

3.1.4 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2526 : 15 – 37) เสนอแนะบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยมุ่งอนาคตสำหรับครอบครัวและโรงเรียน โดยสรุปดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว บิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การรู้จักคุณค่าของเวลา มีการวางแผนการกำหนดการใช้เวลา เช่น ควรทำอะไรในวันหยุด และอาจใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้มุ่งอนาคตโดยการใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบการรัก การสนับสนุนแบบใช้เหตุผล และแบบใช้วิธีควบคุมแบบปานกลางอย่างสม่ำเสมอ คงเส้นคงวา นอกจากนี้การจัดการใช้เหตุผล และการคาดการณ์ ควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นเรื่องง่ายๆ จนถึงเรื่องยาก เช่น การให้วัยรุ่นวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นต้น

2. บทบาทของโรงเรียน ครูสามารถปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการทำงาน และมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้ ยกย่องนักเรียนที่ทำตนเป็นผู้มุ่งอนาคต ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้ นักเรียนคิดค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นขั้นตอนและสามารถวางแผนได้ ได้เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ครูก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มุ่งอนาคตด้วย นั่นคือ ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายาม และมีการวางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความจริงในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2527 : 14 – 5) กล่าวว่า การสอนเด็กเพื่อนำความรู้ ต้องเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ว่า ในอนาคตจะมีอะไรที่สำคัญและแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างไรบ้าง เด็กควรมีโอกาสในการวางแผนการเรียนในอนาคตของตนเอง และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น การมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จะช่วยให้การวางแผนเป็นไปด้วยความรอบคอบ สมเหตุสมผล การสอนเพื่อให้นักเรียนมองอนาคตหรือมุ่งอนาคต อาจทำได้โดย

1. ให้มองอนาคตด้วยทัศนคติของตนเอง เช่น มองโลกข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร และตนเองต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไรจึงจะมีชีวิตอยู่ในโลกเช่นนั้นได้อย่างเหมาะสม
2. เน้นการหาทางเลือกในอนาคตโดยให้นักเรียนคิดหาวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้โลกอยู่ดีมีสุข
3. ให้นักเรียนเข้าใจยุทธวิธีการต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคนิคต่างๆ ในการคาดคะเนอนาคต เช่น ชีวนารีโอ

4. มุ่งให้นักเรียนเข้าใจสภาพและแนวโน้มของอนาคต ความรู้ความสามารถที่บุคคลควรที่จะพัฒนาในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 107 – 116) กล่าวว่า การกระทำพฤติกรรมเป็นระยะเวลานาน เพื่อให้เกิดผลดีในอนาคตอันไกลนั้น บุคคลที่ขาดความอดทนอาจหยุดการกระทำนั้นลงกลางคันก็ได้ เช่น ทำงานที่ยากและใช้เวลานานจนกว่าจะสำเร็จสมบูรณ์ อาจจะใช้การผ่อนแรงเป็นขั้นตอน โดยการแบ่งพฤติกรรมนั้นเป็นช่วงหนึ่งก็ให้รางวัลแก่ตนเอง เพื่อให้มีกำลังใจที่จะกระทำพฤติกรรมในช่วงต่อไป ถ้าไม่สำเร็จก็ลงโทษตนเอง เพื่อกระตุ้นให้พยายามให้มากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป เช่น การเขียนรายงาน เขียนตำราหรือนวนิยายที่เป็นเรื่องยาว ต้องใช้เวลาหลายวันหรือหลายเดือน ผู้ที่ทำได้สำเร็จมักจะกำหนดจำนวนหน้าที่ต้องเขียนให้ได้ภายใน 1 วัน 1 สัปดาห์ ถ้าทำได้ตามนั้นก็เกิดความสบายใจ ภูมิใจ เป็นรางวัลแก่ตนเอง อาจมีการให้ตนเองได้พักผ่อน ทำกิจกรรมที่ชอบ เป็นต้น การให้รางวัลความสำเร็จย่อยๆ จะช่วยบุคคลให้รู้หน้าไปยังเป้าประสงค์ระยะไกลได้ง่ายขึ้น และได้กล่าวถึงวิธีการกระตุ้นลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลไว้ดังนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนเองเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจให้เขียนถึงสภาพชีวิตและการวางแผนการใช้ชีวิตในบั้นปลายด้วย
2. ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจจะกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็ก จนเป็นผู้ใหญ่ หรือจากปู่ไปสู่หลาน
3. ฝึกวางแผนระยะยาว โดยจะแบ่งเป็นแผน 5 ปี 7 ปี 10 ปี หรือ 20 ปีก็ได้
4. ฝึกเล่นหมากรุก
5. ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

สุจิต เพียรชอบ (2530: 32) ได้เสนอแนะว่า ในการเรียนการสอนควรสอนเรื่องของอดีตน้อยลง ควรสอนเรื่องปัจจุบันและอนาคตให้มากขึ้น นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้พร้อมที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าไว้ ในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น มีปัญหาใดขึ้น นักเรียนจะสามารถเผชิญกับอนาคตได้อย่างกล้าหาญ สุขุม รอบคอบ

รังสรรค์ เพ็งหนู (2531 : 103) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงสู่อนาคตที่ไม่แน่นอนนั้น หนทางหนึ่งคือการให้บุคคลมีทัศนะที่กว้างไกลทั้งในแง่ของมิติที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ ชุมชน และวิถีชีวิต เพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนดแนวทางที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบัน และได้เสนอแนวคิดการประยุกต์เทคนิค วิธีการเชิงอนาคต เช่น การพรรณนาอนาคต การสร้างอนาคตจำลอง วงล้ออนาคต การวิเคราะห์เครือข่ายอาชีพ และวิธีการตรวจสอบค่านิยมในอนาคต เพื่อใช้ในการแนะแนว โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ

1. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีต และสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของบุคคลเอง
2. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต
3. มุ่งให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของทุกชีวิตหรือทุกสิ่งในโลก และชีวิตที่เป็นระบบเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16 – 17) เสนอแนวทางในการพัฒนามุ่งอนาคต ไว้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ให้รู้จักความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการกระตุ้นให้บุคคล รู้จักคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็นแบบอย่างของการคิดประเภทนี้และฝึกการรู้จักคิดในทำนองนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่งอนาคตในสถานการณ์ต่างๆ
2. ให้เห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการให้เห็นตัวอย่างของผลที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต
3. ให้รู้จักการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการทำให้บุคคลเห็นตัวแบบของการวางแผนในอนาคตของผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

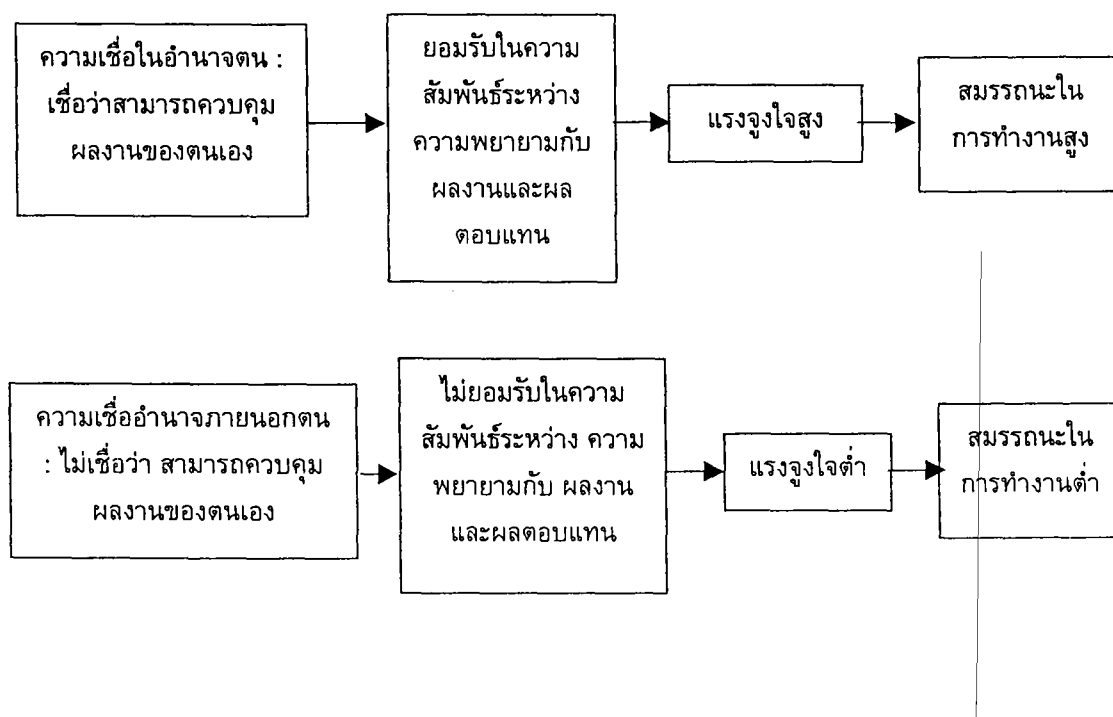
ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมตนเอง การแสดงออกถึงพฤติกรรมได้ในสถานการณ์ต่างๆ การคาดการณ์ไกล การเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่รอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าในอนาคต มีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคต

3.2 ความเชื่ออำนาจในตน

แนวความคิดเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน – นอกตน (Internal – external locus of control) เป็นจิตลักษณะที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ซึ่ง รอตเตอร์ (Rotter) ได้อธิบายลักษณะทั่วไปของความเชื่ออำนาจในตน - นอกตน ดังกล่าวว่าผลการตอบแทนอันหนึ่งที่ได้มาจากพฤติกรรมของบุคคล ย่อมก่อให้เกิดความคาดหวัง ที่จะได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกันจากพฤติกรรมใหม่ ในสภาพที่คล้ายกับสภาพการณ์เดิม การลดหรือเพิ่มความคาดหวังนี้ จะก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมอย่างหนึ่งก่อนแล้ว จึงขยายครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่คล้ายคลึงหรือเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์เดิมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญในตัวบุคคล ถ้าประสบการณ์ที่ผ่านมาได้รับการเสริมแรงบ่อยครั้ง เมื่อแสดงพฤติกรรมเดิม จะทำให้บุคคลนั้นเชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมีผลจากทักษะหรือความสามารถของตน ซึ่งเรียกว่าความเชื่ออำนาจในตน (Internal locus of control) ในทางตรงข้ามหากการกระทำมิได้รับการเสริมแรง จะทำให้บุคคลรับรู้ว่าสิ่งที่ได้รับนั้นไม่ใช่ผลจากการกระทำของตน แต่เป็นเพราะโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือสิ่งแวดล้อมบันดาลให้เป็นไปซึ่งเรียกว่า ความเชื่ออำนาจนอกตน (External locus of control) ความเชื่อหรือการรับรู้ ดังกล่าวนี้อาจจะมีผลย้อนกลับไปสู่ความคาดหวังในผลพฤติกรรมอันใหม่อีก ซึ่งรอตเตอร์ (Rotter) ได้สรุปพฤติกรรมความเชื่ออำนาจในตน – นอกตน ของบุคคลได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (วิสุทธิ รัตติ. 2532 : 49 ; อ้างอิงจาก Rotter. 1966)

- 1) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน (External locus of control) เป็นบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ว่าการเกิดเหตุหรือสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นกับตนนั้นอยู่กับอิทธิพลของอำนาจนอกตนที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น โชค เคราะห์ ความบังเอิญ หรืออิทธิพลของผู้อื่นบันดาลให้เป็น
- 2) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตน (Internal locus of control) เป็นบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ว่าการเกิดเหตุหรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตน

ลักษณะความเชื่อในตน - นอกตนนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดู จากบิดามารดา (วิชัย เอียตบัว. 2534 : 43; อ้างอิงจาก Katkosaky, Crandall and Good. 1967 ; Strickland. 1977) และนอกจากนี้แล้ว ยังเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ส่งผลให้การกระทำและผลที่เกิดขึ้นไม่สัมพันธ์กันและมีปริมาณไม่สมดุลกัน (วิชัย เอียตบัว. 2534 : 44 ; อ้างอิงจาก Rotter. 1966 ; Strickland. 1977) การศึกษาความเชื่ออำนาจภายในตน - นอกตน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในองค์กรนั้น คนที่มีอำนาจในตนจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความเชื่อว่า งานทุกอย่างจะสามารถทำสำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเอง จึงมีความพยายามมาก มีแรงจูงใจและมีสมรรถนะในการทำงานอยู่ในระดับสูง ส่วนผู้ที่มีอำนาจนอกตน จะมีลักษณะตรงกันข้ามคือ มีความเชื่อว่าการทำงานสำเร็จได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำงานจึงต่ำและมีสมรรถนะในการทำงานต่ำด้วย ดังแสดงความสัมพันธ์ในภาพประกอบ 5 (อ้อมเดือน สดมณี. 2536 : 28 ; อ้างอิงจาก Baron and Greenberg. 1990 : 200)

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน - นอกตนกับการทำงาน

ความเชื่ออำนาจในตน จึงเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้สัมฤทธิ์ผลและมี ความพยายามกระทำมากกว่า เพราะคนที่เชื่ออำนาจในตนนั้นเชื่อว่า การกระทำของตนจะก่อให้เกิดผลตาม ต้องการ ความเชื่ออำนาจในตนจึงส่งผลกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา กล่าวได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน – นอกตน เป็นกระบวนการรับรู้อำนาจในการควบคุมผลของการกระทำและความสอดคล้องของการกระทำ โดยเห็นว่าอำนาจในการบันดาลให้เกิดผลกับตนมี 2 ลักษณะ คือ ปัจจัยที่อยู่เหนือการควบคุมของตนเอง กับปัจจัยความสามารถของตนเอง หลังจากนั้นจึงใช้การรับรู้ นั้น คาดการณ์กระทำในอนาคต (ศักดิ์ชัย นิธิฤทธิ์. 2532 : 24 – 25 ; ปริญา ณ วันจันทร์. 2536 : 23)

จากการประมวลเอกสารเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน สรุปได้ว่า ลักษณะความเชื่อของนักเรียนที่ รับรู้และมีความเชื่อว่า ผลที่ตนเองได้รับนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของตนหรือความสามารถ ของตน ไม่ใช่เกิดจากโชควาสนา เคราะห์กรรม ความบังเอิญ หรือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาดลบันดาลออกมา

3.3 เจตคติต่อการเรียน

3.3.1 ความหมายของเจตคติ

คำว่า ทศนคติ หรือ เจตคติ เป็นศัพท์บัญญัติทางวิชาการ มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” มาจากภาษาลาตินว่า “Aptus” เป็นนามธรรม ที่หมายถึง ความเหมาะสมหรือการดัดแปลงให้ เหมาะสม ดังนั้น เจตคติจึงหมายถึง การเตรียมพร้อมแห่งจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล และเป็นพฤติกรรมที่ เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางอารมณ์ (สุชา จันทรเอน. 2539 : 72)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 54) ได้ให้นิยาม เจตคติหรือทศนคติ หมายถึง ความ รู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือ ไม่ดีก็ได้ เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้พฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของ ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543 : 237 – 242) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกเชื่อฝังใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะเกิดขึ้นเมื่อ เรารับรู้หรือประเมินสิ่งนั้นๆ เราจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกบางอย่าง ควบคู่ไปกับการรับรู้ นั้น เจตคติมี ลักษณะเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้ และเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย ซึ่งเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการ ประเมินสิ่งเร้านั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้น แล้วมีความพอใจ หรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการสิ่งเหล่านั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติดปฏิบัติหรือตอบสนองสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีความสอดคล้องกับความรู้นั้น

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2545 : 366) กล่าวว่า เจตคติเป็นแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น แต่ถ้ามีเจตคติในทางลบก็จะหลีกเลี่ยง

3.3.2 ลักษณะของเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 242 – 245) กล่าวว่า เจตคติดีมีลักษณะดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่างๆ รอบตัว บุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่าประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกันไปด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2. เจตคติเป็นความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย

3. เจตคติดีมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือการประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็หมายความว่าเจตคติทางบวก แต่ถ้าผลการประเมินออกมาในทางที่ไม่ดี ก็หมายความว่าเจตคติทางลบ

4. เจตคติดีมีความเข้มข้น คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็แสดงว่าเจตคติดีมีความเข้มข้นในระดับสูง

5. เจตคติดีมีความคงทน เจตคติดีเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น การยึดมั่นในเจตคติดีต่อสิ่งใดทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติดีเกิดขึ้นได้ยาก

6. เจตคติดีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่า บุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไร ส่วนเจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออก เนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย เช่น บุคคลแสดงความไม่ชอบด้วยการดูคำคนอื่น และนอกจาก เหตุผลของการไม่ชอบแล้ว อาจเกิดจากการถูกทำร้ายด้วย

7. เจตคติดีจะต้องมีสิ่งเร้าจึงเกิดการตอบสนองขึ้น แต่ก็ไม่จำเป็นว่า เจตคติดีที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอกจะสอดคล้องกัน เพราะก่อนแสดงออกบุคคลนั้น อาจปรับปรุงความรู้สึกที่จะกระทำให้เหมาะสมกับปทัสถานของสังคม แล้วจึงแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2545 : 367) ได้อธิบายลักษณะของเจตคติดีไว้ดังนี้

1. เจตคติดีเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติดีเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคล กล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้น เจตคติดีจึงมีทั้งทางบวกและทางลบ

3. เจตคติดีประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก (Cognitive Component) และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavior component)

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่ายการเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากทางบวก เป็นทางลบ ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือ ความมากมาย

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงไปตามชุมชน หรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้น ค่านิยมเหล่านี้ จึงมีอิทธิพลต่อเจตคติของสมาชิก สังคมนั้น ซึ่งในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยม

6. สังคมประกิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะเจตคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ เจตคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียน

3.3.3 เจตคติต่อการเรียน

ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์ (2531 : 31) ได้ให้ความหมายของทัศนคติในการเรียนว่า หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องการเรียนอันเกี่ยวข้องกับตัวครู การศึกษา และเพื่อน ซึ่งแสดงออกในรูปพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ

1. ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหรือทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียน มีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่น่าเคารพ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ดี เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าเพื่อนให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียน

2. ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนหรือทัศนคติทางลบ (Negative Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะความไม่พอใจ ไม่ชอบการเรียน ไม่ชอบครู ไม่ชอบเพื่อน ทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดเรียน บ่อยๆ

สุดฤทัย มุขยวงศา (2533 : 7) ได้อธิบายทัศนคติในการเรียนว่าเป็นสภาพทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เพื่อตอบสนองต่อครู โรงเรียน และระบบการศึกษา เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งอาจแสดงได้ 2 ด้าน คือ

1. ทัศนคติในทางที่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจสนใจมาเรียน อย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความสามารถและวิธีการสอนของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา

2. ทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบครู ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อยๆ ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา จารุลักษณ์ พินพรหมราช (2528 : 8) กล่าวว่า ทัศนคติทางการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการเรียน โดยเฉพาะความรู้สึกที่มีต่อครู และการยอมรับคุณค่าของการศึกษา

วิชชุดา เตียวสกุล (2529 : 14) กล่าวว่า ทัศนคติทางการเรียน หมายถึง ความรู้สึก ความคิด เห็นที่มีต่อครู ต่อการศึกษา ทั้งทางด้านการเรียนการสอน ครอบคลุมเนื้อหา 2 ประการ คือ การยอมรับตัวครู และการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา ซึ่งวัดโดยแบบสำรวจทัศนคติทางการเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2532 : 3 - 4) ได้กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียนของผู้เรียนในทางบวก จะประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆคือ เจตคติ บุคลิกภาพของครู วิชาที่เรียน การสอนของครู การเรียนของตนเอง สภาพในห้องเรียน การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

จากความหมายของเจตคติดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อ ความสำคัญของการเรียน คุณค่าของการเรียน และประโยชน์ของการเรียน ซึ่งเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

3.3.4 การสร้างและการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียน

การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ก็จะเป็นตัวกำหนดแนวทางพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี อัจฉรา สุขารมณ (2527 : 183 – 184) กล่าวถึงการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนไว้ ดังนี้

1. การสร้างเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนและวิชาต่างๆ อาจทำได้โดย

1.1 จัดประสบการณ์ นำความพอใจ นำความสนุกสนานมาให้แก่ผู้เรียน โดยการสอนวิชาต่างๆ ให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง

1.2 ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่างๆ เช่น ความประพฤติ ความมีวินัยในตนเอง และวินัยทางสังคม ให้ความอบอุ่น และพยายามทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหาส่วนตัวของเด็ก เด็กจะเลียนแบบเจตคติต่อบางสิ่งบางอย่างไปจากครูได้

1.3 จัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้น่าสนใจ เช่น สภาพของห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียน มีการจัดห้องสมุดศูนย์หนังสือ ห้องอ่านหนังสือ

2. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ทำได้ดังนี้

2.1 ให้การแนะแนวหรือคำแนะนำที่ถูกต้อง ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาเรียน อาจพูดถึงประโยชน์ที่ได้จากการเรียน ครูและนักเรียนต้องร่วมมือกัน

2.2 อาจใช้พลังกลุ่มช่วยในการเปลี่ยนแปลงนิสัยที่ไม่ดีบางอย่างมีการให้แรงเสริมประเภทต่างๆ โดยเลือกหาแรงเสริมที่ตรงกับความต้องการ ของเด็ก

✓ 3.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.4.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ และคณะ (McClelland and other. 1953 : 110 - 111) ให้ความหมาย ของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) ว่า หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกันด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of excellence) หรือทำให้ ดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆโดยไม่ย่อท้อ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

แอทกินสัน (Atkinson. 1966 : 240 - 241) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเลิศ ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำสำเร็จ หรือไม่พึงพอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จ

เฮอร์แมน (Hermans. 1970 : 353) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จ ในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

สพาฟฟอร์ด พีส และกรอสเซอร์ (Spafford, Pesce & Groszer. 1997 : 3) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าหมายถึง ความตั้งใจของบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำให้สิ่งต่างๆให้ดี เพื่อบรรลุความสำเร็จที่ตั้งใจอย่างดีเลิศ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 25) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความต้องการสัมฤทธิ์ผล เป็นแรงจูงใจที่พยายามกระทำหรือแข่งขันกันกระทำ เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานอันดีเยี่ยม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะพยายามกระทำเพื่อให้สัมฤทธิ์ จะพยายามกระทำเพื่อให้สัมฤทธิ์ในด้านอื่นๆ สูงด้วย

สุชาติ สุธรรมรักษ์ (2531 : 186 - 187) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ ความมุ่งมั่น ที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง เพื่อเอาชนะคนอื่น หรือเพื่อความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์

นวลละอ อสุภผล (2536 : 30) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งบางครั้ง เรียกว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยาก และทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงานและคุณภาพมากกว่าลาภยศสรรเสริญ

อารี พันธุ์มณี (2534 : 182) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดี และประสบความสำเร็จ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความต้องการกระทำการสิ่งต่างๆ ทั้งในหน้าที่การงาน และเรื่องราวส่วนตัวให้สำเร็จลุล่วง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 224 - 225) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงจูงใจที่บุคคลจะกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ ซึ่งบุคคลที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความเพียรพยายาม อุตสาหะ ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูง และพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะมีลักษณะการทำงานที่ไม่มีเป้าหมายหรือตั้งเป้าหมายง่ายๆ เพราะกลัวความล้มเหลวในการทำงาน

สุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 172) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตาม มาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of excellence) ที่ตนเองตั้งไว้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นของนักเรียนที่จะกระทำการสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่ และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขให้สำเร็จอย่างไม่ย่อท้อ รู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และรู้สึกไม่สบายใจเมื่อล้มเหลว

3.4.2 ลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้อธิบายลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

เฮิร์แมน (Hermans. 1970 : 354 - 355) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมาก ว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้น
ขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้นไป
4. มีความอดทนทำงานที่ยากๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวนก็จะพยายามทำจนสำเร็จ

6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆจะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็วจึงควรรีบทำสิ่งต่างๆให้ทันเวลา

7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก

8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน ก็จะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

9. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดี

10. พยายามปฏิบัติงานให้ดียิ่งเสมอ

ไวเนอร์ (Weiner, 1972 : 203 - 215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงโดยเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่าอดทนต่อความล้มเหลวสูง ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าและภูมิใจที่ได้เลือกงานยากมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

แอทคินสัน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 226 - 227; อ้างอิงจาก Atkinson, 1974) ได้อธิบายว่า ในสถานการณ์หนึ่งๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จโดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ซึ่งถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์มาตรฐาน ก็ถือว่าประสบความสำเร็จตามความคิดของบุคคลผู้นั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้า ถึงผลการกระทำของตนเองบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดหวังล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงาน

2. สิ่งล่อใจ (Incentive) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน เช่น งานที่ตนเองสนใจ ถนัด มีผลตอบแทนสูง ถ้ามีสิ่งล่อใจเป็นที่พอใจของบุคคล ก็จะทำให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

3. แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความผิดหวัง ซึ่งคนเรานั้น กระทำการใดก็ย่อมหวังได้รับความสุขความพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว

พรรณี ชูทัยเจนจิต (2545 : 292) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

2. เป็นผู้ทำงานมีแผน

3. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความหวังสูง

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 199) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลว

2. มีความมุ่งมั่นพยายาม ชอบทำงานที่ท้าทายความคิด และความสามารถ

3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องาน รับผิดชอบงานของตนเอง

4. มีความรอบรู้ในการตัดสินใจ และติดตามผลในการตัดสินใจของตนเอง

5. มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ

6. มีความสามารถที่จะเลือกงานที่จะประสบความสำเร็จได้มาก และด้วยความสามารถ

ที่มีอยู่

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นของนักเรียนที่จะกระทำให้สำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมาย โดยที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขให้สำเร็จอย่างไม่ย่อท้อ รู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และรู้สึกไม่สบายใจเมื่อ ล้มเหลว

3.4.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

อาร์ พันธ์มณี (2534 : 198 - 200) ได้เสนอหลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ให้เกิดแก่เด็ก โดยครูควรมีการชมเชยและการตำหนิ มีการทดสอบบ่อยครั้งให้นักเรียน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้วิธีการสอนและจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่ ตั้งรางวัลล่วงหน้าสำหรับทุกคน สอนด้วยการยกตัวอย่างที่คุ้นเคย สอนด้วยการเชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้อยู่แล้ว ใช้เกมเป็นกิจกรรมร่วมในการเรียนการสอน ลดหรือขจัดสถานการณ์ที่เป็นผลทางลบต่อผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 226 - 231; อ้างอิงจาก McClelland 1961 ; Atkinson. 1974) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจที่สำคัญในการเรียนการสอน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนมีพัฒนาการในการเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต โดยครูมีหน้าที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

1. เพิ่มความต้องการความสำเร็จ และลดความกลัว การล้มเหลว ซึ่งจำเป็นที่ครูจะต้องจัดประสบการณ์ ให้นักเรียนประสบความสำเร็จซ้ำๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน
2. ช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนที่เรียนไม่ยากจนเกินไป ทำให้รู้สึกว่ามีโอกาสสำเร็จได้ โดยครูใช้วิธีแบ่งงานหรือบทเรียนออกเป็นตอนหรือเป็นหน่วยและให้ฝึกหัดทำทีละหน่วย เมื่อสำเร็จขั้นตอนนี้หนึ่งแล้ว จึงฝึกขั้นต่อไป วิธีนี้นักเรียนจะไม่เกิดความรู้สึกว่างานยากหรือซับซ้อน และครูควรคอยดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษาและชี้แนะช่องทางที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วง
3. ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นว่า ในสังคมมีบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งธรรมชาติของบุคคลเรานั้นมักชอบการเลียนแบบ มีความพยายามและไม่ต้องการด้อยกว่าคนอื่น ดังนั้น ถ้านักเรียนได้ตัวอย่างที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี ก็เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า สังคมเราต้องการคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง การที่จะมีคุณลักษณะเช่นนั้น จะต้องสร้างนิสัยที่ดีในการเรียนและการทำงาน การรู้จักจุดบกพร่องในการทำงานของตนเอง มีระเบียบวินัย มีความสามารถในการพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมให้เป็นบุคคลที่สังคมต้องการ สอดคล้องกับปทัสถานและค่านิยมของสังคมก็จะพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. พยายามควบคุมความอ่อนแอและทอดทิ้ง อันเป็นอุปสรรคสำคัญของความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ ครูจะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนให้รู้สึกอบอุ่น เป็นมิตร ไม่เคร่งเครียด และวิตกกังวลจนเกินไป

สุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 180 - 182) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน ดังนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง
 - 1.1 ครูควรจัดบรรยากาศของห้องเรียน ให้ท้าทายความอยากรู้อยากเห็น
 - 1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ
 - 1.3 พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถ และให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้

1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน และแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

1.5 พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของนักเรียน

1.6 ใช้หลักการเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียน

1.7 บรรยากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญหรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจครูว่าเป็นผู้ที่คอยเอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ

1.8 ครูจะต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาการสอน

2. การทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

2.1 ช่วยนักเรียนในการตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่างๆ

2.2 ช่วยนักเรียนให้รู้จักการวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้น และระยะยาว

2.3 ช่วยนักเรียนให้รู้จักประเมินผลของงานที่ทำ และนำข้อมูลผลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

2.4 ช่วยนักเรียนในการวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ

2.5 ช่วยนักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน

2.6 ช่วยนักเรียนให้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่างๆ เช่น ความสามารถทางภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ และช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้วิชานั้นๆ

2.7 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับความสามารถของตน

2.8 ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้าน และดูหนังสือที่บ้าน และการเตรียมตัวสำหรับสอบ

3. การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมาพบ และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 วางแผนร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนเมื่ออยู่บ้านเพื่อช่วยให้นักเรียนใช้เวลาที่อยู่บ้านให้เป็นประโยชน์

3.3 ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการติดตาม เอาใจใส่การทำการบ้านของนักเรียน

3.4 ในกรณีที่นักเรียนต้องช่วยทำงานบ้าน ครูควรอธิบายให้ผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีเวลาทำการบ้าน

3.5 สนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

นอกจากนี้ พรณี ชูทัยเจนจิต (2545 : 294) ได้กล่าวว่า วิธีหนึ่งที่ครูจะสามารถช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น คือ การพยายามกระตุ้น การให้กำลังใจนักเรียนให้รู้สึกว่าจะสามารถทำงานนั้นๆได้สำเร็จ การให้งานที่นักเรียนสามารถทำได้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ อย่าให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าถูกบีบคั้น ถูกกดดัน เพราะถ้าเป็น เช่นดังกล่าว นักเรียนจะมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงาน เกิดความรู้สึกกลัวการล้มเหลว มีความรู้สึกว่าทำไปแล้ว ไม่บังเกิดความสำเร็จ และในการให้งานนักเรียนทุกครั้ง การให้นักเรียนรู้ผลของการทำงาน โดยการให้ข้อสังเกต จะเป็นแรงจูงใจในการทำงานเป็นอย่างดี ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจ ช่วยให้ได้ตัดสินใจได้ว่าการกระทำนั้นๆ ให้ผลดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ ในคราวต่อไปควรจะปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

3.5 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ละเมียด ลิมอักษร (2520 : 15 – 16) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการศึกษาของเด็กในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักจัดตารางการทำงาน การเล่น และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วนกัน ถ้างานทางโรงเรียนหนักอยู่แล้ว ก็ลดงานทางบ้านให้เบาลง และดูแลให้เด็กได้ทำงานที่โรงเรียนมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย ก็จะช่วยให้เด็กได้รับผลสำเร็จอย่างดีในการเรียน

2. อบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักคบเพื่อน และรู้จักการสมาคม

3. ให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกิจการต่างๆ ของบ้านเพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบ และความร่วมมือกับหมู่คณะ

4. ยินยอมให้เด็กใช้จ่ายเอง และทำบัญชีรับจ่ายของตนไว้ เพราะในขณะนี้เด็กได้เรียนทำบัญชีรับ – จ่ายมาแล้ว เป็นการช่วยให้การสอนทางโรงเรียนสมบูรณ์ขึ้น

5. ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจได้ถูกต้อง เช่น อบรมให้เด็กเห็นคุณประโยชน์ของการ อ่านหนังสือ เด็กก็จะสามารถใช้เหตุผลตัดสินใจใช้เวลาว่างอ่านหนังสือมากขึ้นด้วยความเต็มใจ การปล่อยให้เด็กได้รับผลดีจากการตัดสินใจผิด ก็จะเป็นการช่วยให้เด็กรู้จักตัดสินใจได้ดีขึ้น

6. ยั่วให้เด็กสนใจค้นคว้าหาความรู้ โดยการเป็นกำลังใจให้เด็ก ตอบคำถามด้วยความเอาใจใส่ และกระตือรือร้น ยั่วให้เด็กกล้าแสดงออกตามความคิดเห็นต่างๆ ตามความสนใจของเด็ก

เชื้อ สาริมา (2524 : 21) ได้กล่าวถึงบทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ไว้ว่า ผู้ปกครองควรจัดให้นักเรียนได้มีเวลาดูหนังสือ ทำการบ้าน เตรียมสอบ ควรมีอุปกรณ์การเรียนครบ คอยดูแลให้นักเรียนเดินทางไปเรียนได้ทันเวลา สอนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการให้รางวัลในการเรียน

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2526 : 68 – 69) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในปกครอง สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ สนใจในการเรียนและเข้าใจนักเรียนอย่างเพียงพอ

2. พยายามสังเกตเด็กที่อยู่ในความปกครองของตนว่า ชอบทำกิจกรรมอะไรบ้าง พยายามหาสิ่งที่มีประโยชน์ให้เด็กได้ทำตามความชอบ

3. ผู้ปกครองควรเลือกรายการในการดูโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียน และแบ่งเวลาในการดูโทรทัศน์ให้เป็นสัดส่วน

4. หาโอกาสพานักเรียนไปเที่ยวพักผ่อน และให้มีโอกาสได้พบปะเป็นสลับๆ ใหม่ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นการพักผ่อนแล้ว ยังเป็นการไปทัศนศึกษาอีกด้วย

5. จัดหาหนังสือที่ดีมีประโยชน์เหมาะสมสำหรับวัยของนักเรียน ให้นักเรียนได้อ่าน

6. จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้น่าอยู่ มีบรรยากาศที่ดี เพื่อดึงดูดใจให้เด็กอยากอยู่บ้าน

วัลนิภา ฉลากบาง (2535 : 33 – 34) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพ่อแม่ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของลูก ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย เพราะการพัฒนาการทางกายเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในทุกด้าน

2. ตอบสนองความต้องการทางจิตใจของลูก เพราะเมื่อใจเป็นสุขแล้ว จะเกิดสมาธิ สามารถเรียนรู้ และจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

3. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่จะเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อความหมาย และการใช้ภาษาให้แก่ลูก

4. จูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก ในเรื่องการเขียนและการอ่าน จัดหาหนังสือที่ลูกชอบและสนใจ

5. พยายามศึกษาและทำความเข้าใจความสามารถของลูก ไม่ตั้งความคาดหวังเรื่องการเรียนของลูกสูงเกินไป สอดแทรกความรู้ ทักษะทางภาษา และการคำนวณขณะทำกิจกรรมกับลูก

6. เลือกและส่งเสริมให้ลูกได้ฟังและดูรายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับวัยและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิด และการใช้เหตุผล

7. มีทัศนคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน เพื่อให้ลูกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

ปณิดา นิตยาพร (2542 : 32 – 34) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน โครงการ รายงาน การบ้าน หรือการสอบต่างๆ ของเด็กให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ปกครองควรรู้วิธีการช่วยเหลือเด็กที่ถูกต้อง เหมาะสม วิธีการหนึ่งซึ่งเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กตามกระบวนการแก้ปัญหา และเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย คือ วิธี “Big Six” ตามแนวคิดของ Eisenberg และคณะ (ปณิดา นิตยาพร. 2542 : 32 ; อ้างอิงจาก Eisenberg and Berkowitz. 1996. Helping with Homework : A Parent's Guide to Information Problem – Solving) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. การให้คำจำกัดความของงาน (Task definition) เป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจว่าเขากำลังจะทำอะไร ทำออกมาในรูปแบบใด และข้อมูลอะไรที่จะนำมาใช้ รวมทั้งต้องการข้อมูลมากเท่าไรจึงจะเพียงพอ

2. การแสวงหาข้อมูล (Information seeking strategies) เป็นขั้นที่ผู้ปกครองพยายามให้เด็กมองภาพในมุมกว้าง และคิดถึงแหล่งข้อมูลทุกชนิดที่สามารถนำมาใช้ได้ และมองให้แคบลงโดยการเลือกแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการด้วยตัวของเด็กเอง

3. การสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูล (Location & access) เป็นขั้นที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลนั้นๆ ที่เด็กได้เลือกไว้ และดึงเอาข้อมูลออกมา ซึ่งผู้ปกครองอาจช่วยโดยการพาเด็กไปยังแหล่งข้อมูลเหล่านั้น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

4. การนำข้อมูลมาใช้ (Use of information) เป็นขั้นตอนที่ต้องการให้เด็กนำสิ่งที่ได้อ่าน ฟัง ทบทวน ตัดสินใจว่าข้อมูลใดมีความสำคัญ และตัดทอนดึงข้อมูลสำคัญนั้นๆ ออกมา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ยากและใช้เวลานาน ดังนั้นผู้ปกครองอาจช่วยเด็กในการอ่านเฉพาะส่วนที่ค่อนข้างยาก รวมทั้งสอนวิธีการถ่ายสำเนาในหน้าที่สำคัญ หรือใช้ปากกาไฮไลต์ ชัดเส้นใต้ข้อมูลที่สำคัญเอาไว้

5. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) เป็นการรวบรวมนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียบเรียง และนำเสนอออกมาในการบ้านหรืองานที่เด็กได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจต้องใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการเสนอข้อมูล ดังนั้น ผู้ปกครองอาจช่วยเด็กโดยการสอนวิธีใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ หากไม่มีก็อาจหาหนทางให้เด็กใช้ที่โรงเรียน หรือบ้านเพื่อนก็ได้

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่ให้เด็กประเมินผลงานของตนเองว่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร โดยการตอบคำถาม เช่น ผลงานที่ออกมาดีหรือไม่ คาดว่าจะได้คะแนนมากน้อยเท่าใด ถ้าต้องทำงานนี้อีกครั้งจะทำอย่างไรที่จะประหยัดเวลาและใช้ความพยายามน้อยลง

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง คือ การที่ผู้ปกครองติดตาม ดูแล เป็นกำลังใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน จัดหาอุปกรณ์การเรียน และหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมในการเรียน สอนให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ตนสนใจ ตลอดจนจนถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้น่าอยู่

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 11 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่ จัดให้บุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษา

ภาคบังคับ และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว" จะเห็นได้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของลูก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จะส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน มากน้อยเพียงใด

3.6 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.6.1 ความหมายและแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โลกและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การดำรงชีวิตของคน จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นครองของชีวิตที่เกิดขึ้นได้ ทุกแห่งทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต โดยเริ่มจากการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ โรงเรียน สถาบันศาสนา และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่กว้างไกล ครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลก ซึ่งการเรียนรู้ของบุคคลจะมีลักษณะสัมพันธ์และสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม ที่บูรณาการระหว่างความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติจริง และความมีคุณธรรม จึงสมควรอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะได้ ค้นคว้า เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 15 – 18)

นักการศึกษาได้บัญญัติศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันกับคำว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งแนวคิดและความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

ดริสคอล (Driscoll. 1994 : 78) มองการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า ผู้เรียน ไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการเรียนการสอนที่ผู้อื่นออกแบบให้เท่านั้น แต่พวกเขาจะต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น ในการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน และวิธีการที่จะทำให้ความต้องการเหล่านั้นสัมฤทธิ์ผลด้วย

แลง, แมคบีธ และเฮเบอร์ท (Lang, Mcbath & Hebert. 1995 : 148) ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาครบถ้วน ด้วยวิธีการของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไป เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

วัฒนาพร ระบุบุทช์ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

★ ประเวศ วะสี (2543 : ก) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง สถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 21) ให้ความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์

สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 7) อธิบายไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้หลากหลายวิธีในการสอน หลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย คือ การพัฒนา พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการใช้วิธีการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

สำลี รักสุทธีและคณะ (2544 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ กิจกรรมทางการศึกษา การลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะให้ความรู้อย่างเดียว เป็นผู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียน

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชนีย์ เซาว์ดำรงค์ (2545 : 10 – 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ออกทำกิจกรรม และการลงมือปฏิบัติจริง จนสามารถพบข้อความรู้และวิธีปฏิบัติด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากแนวคิดและความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยครูคอยให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน นักเรียนได้เรียนในการจัดกิจกรรมที่ตนเองสนใจและมีความถนัดอย่างมีความสุข ได้ลงมือปฏิบัติสอดคล้องกับสภาพจริงและสามารถนำความรู้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.6.2 หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระบับทุกข์ (2542 : 7) ได้เสนอหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล ครูควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักใคร่ของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนคือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 18 – 19) ได้เสนอหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะของบุคคลมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด กล่าวคือ บุคคลสามารถเรียนรู้ สิ่งต่างๆ ได้ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นพื้นฐานของการรับรู้ ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)

2. ความหลากหลายทางสติปัญญา กล่าวคือ บุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน และมีรูปแบบการพัฒนาที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนา เสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 19; อ้างอิงจาก Gardner, 1999. Intelligence Reframed Multiple Intelligences for the 21st Century.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา และได้จำแนกความสามารถของคนไว้ 10 ประเภท คือ ด้านภาษา ดนตรี ตรรกและคณิตศาสตร์ การเคลื่อนไหว ศิลปะและมิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารด้านความรู้สึก / ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ความเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตวิญญาณ และจิตนิยม

ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความสามารถหลากหลายในแต่ละบุคคล

3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่างๆ

3.2 ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริง ที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเอง และความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 31 – 32) คือ

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้แบบองค์รวม
3. การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง
4. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
5. การเรียนรู้กระบวนการเรียนของตนเอง

ทิตนา แชมมณี (2543 : 15 – 16) ได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเรียกว่า โมเดลชิปปา (CIPPA Model) สรุปได้ดังนี้

C – Construction หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

I – Interaction หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

P – Physical participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ

P – Process learning หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

A – Application หมายถึง การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 : 1) ได้เสนอหลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learner's need & interests) เป็นสำคัญ
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructionism) กล่าวคือ ให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง (Experiential learning) สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry)
4. การพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ (Metacognition) กล่าวคือ รู้วิธีคิดของตนและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำแต่เพียงเนื้อหา
5. เน้นการประเมินตนเอง (Self – evaluation) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่น จุดด้อย และพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริง และใช้แฟ้มสะสมผลงานเข้าช่วย
6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการหนึ่งที่ใช้คือการเรียนแบบร่วมมือในรูปแบบต่างๆ เช่น TGT, Jigsaw, STAD เป็นต้น
7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 17) ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. จัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน
2. ให้เป็นการบูรณาการเนื้อหาจากหลากหลายวิชา
3. ใช้หลากหลายวิธีสอน เทคนิคการสอน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพผู้เรียน

4. ใช้หลากหลายแหล่งการเรียนรู้ เป็นข้อมูลเพื่อการสร้างความรู้
5. ใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่ผู้เรียน อาทิ ปัญหาทางภาษา ปัญหาทางการคิดและคำนวณ ปัญหาทางศิลปะ ปัญหาทางดนตรี ปัญหาทางการเคลื่อนไหว และปัญหาทางอารมณ์ เป็นต้น
6. ใช้วิธีวัดผลอย่างหลากหลายวิธี โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

สำลี รักสุทธีและคณะ (2544 : 14) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม โดยต้องถือว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการ การหาข้อมูล การจัดการ การดำเนินการและการประเมินผลการเรียน
2. หลักการประชาธิปไตย โดยครูต้องเปิดใจตนเองให้กว้างมองเห็นความสำคัญของผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. หลักกระบวนการเรียนที่มีความสุข ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีความสุข รู้สึกสนุกสนานจากการเรียน ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนไม่รู้สึกเครียด
4. หลักการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทุกกระบวนการเรียนจะต้องให้ผู้เรียนรู้สึก ว่า สิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมาย มีคุณค่าต่อชีวิตจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. หลักการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องสร้างความรู้สึกลึกใหม่ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยความรู้ต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ด้วยการกระทำของตนเอง การปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชนีย์ เซวาร์ดำรงค์ (2545 : 12 – 13) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้เรียน (Learners' Needs and Interest) เพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ ได้อย่างสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
2. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Facilitator) คอยช่วยเหลือแนะนำการออกแบบกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ (Autonomy) เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นจากวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ไปใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
4. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อให้การเรียนรู้ เกิดจากบทบาทของผู้เรียนเอง ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มกำลังความสามารถ
5. การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง (Construction) เพื่อให้ได้ข้อความรู้ที่เกิดจากการแสวงหาหรือปฏิบัติจนเข้าใจ จดจำได้ รู้จริง สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ (Cooperation and Interaction) เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและกับครู ในแง่มุมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่กว้างยิ่งขึ้น สอดคล้องกับลักษณะทางสังคมบุคคล
7. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (Self Evaluation) เพื่อเข้าใจตนเองเกี่ยวกับข้อดี ข้อจำกัด และพัฒนาการของตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไข

8. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้ค้นพบไปใช้ (Application) เพื่อให้ นักเรียนได้ตรวจสอบประสิทธิภาพขององค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยนำไปใช้ในชีวิตจริง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และเป็นแรงเสริมให้อยากเรียนรู้ต่อไป

3.6.3 ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้น ซึ่งสังเคราะห์ขึ้นจากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 29 – 31) ได้แก่

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข
2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด
4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา
5. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย การฝึกฝนวาจา

และการพัฒนาจิตใจ

ซึ่งตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ข้อ ซึ่งเป็นเครื่องตรวจสอบว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัด และวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจน

และมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงด้วยการให้ค้นหาคำตอบ การแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วย

ช่วยกัน

6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมี

ความสุข

8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
 6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
 7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
 8. ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
 9. ครูฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์ และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
 10. ครูสังเกต และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- นอกจากนี้ พิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์ (2544 : 8 – 15) ได้เสนอตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้พิจารณาทั้งผู้สอน ผู้เรียน และการวัดและประเมินผล ดังต่อไปนี้

ผู้สอน

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่เอง (Constructions of the new knowledge)
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ (Process skills) คือ กระบวนการคิด (Thinking) กระบวนการกลุ่ม (Group process) และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Participation) คือ มีส่วนทั้งด้านปัญญา กาย อารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานที่ต่างๆ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข (Happy learning)
5. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการ ชีตความสามารถ ศักยภาพของผู้เรียน และผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment)
6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Application)
7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือ ผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทดังนี้
 - 7.1 เป็นผู้นำเสนอ (Presenter)
 - 7.2 เป็นผู้สังเกต (Observer)
 - 7.3 เป็นผู้ถาม (Asker)
 - 7.4 เป็นผู้ให้การเสริมแรง (Reinforcer)
 - 7.5 เป็นผู้แนะนำ (Director)
 - 7.6 เป็นผู้สะท้อนความคิด (Reflector)
 - 7.7 เป็นผู้จัดบรรยากาศ (Atmosphere organizer)
 - 7.8 เป็นผู้จัดระเบียบ (Organizer)
 - 7.9 เป็นผู้แนะแนว (Guide)
 - 7.10 เป็นผู้ประเมิน (Evaluation)
 - 7.11 เป็นผู้ให้คำชื่นชม (Appraiser)
 - 7.12 เป็นผู้กำกับ (Coacher)

ผู้เรียน

1. ผู้เรียนสร้างความรู้ (Construction) รวมทั้งสร้างสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ (Process skills) คือ กระบวนการผลิต และ

กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Participation) และมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction)
4. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข (Happy learning)
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ (Application)

ตัวบ่งชี้สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยตนเอง การสร้างความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง แบ่งเป็น 2 กระบวนการสำคัญ ได้แก่ กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. กระบวนการคิด ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูง เช่น กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการวิจัยที่จัดเป็นกระบวนการขั้นสูง เพราะต้องอาศัยทักษะกระบวนการคิดขั้นพื้นฐานและขั้นกลาง ทักษะ การคิดขั้นพื้นฐาน เช่น การสื่อสาร การสังเกต การจัดประเภท การให้นิยาม การประยุกต์ เป็นต้น ส่วนทักษะการคิดขั้นกลาง เช่น การคิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดไกล เป็นต้น

2. กระบวนการกลุ่ม ซึ่งกลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน กลุ่มมีองค์ประกอบสำคัญ คือ หัวหน้า สมาชิก และกระบวนการทำงาน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ข้างต้น จะทำงานเป็นไปด้วยมีประสิทธิภาพนั้น ยังต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม คือ บรรยากาศด้านกายภาพและบรรยากาศด้านจิตใจ บรรยากาศทางกายภาพ คือ สถานที่ทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม มีลักษณะสะอาด สะดวกสบาย ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน บรรยากาศทางจิตใจ คือ ผู้ทำงานมีความคุ้นเคยกัน ไว้วางใจกัน มีมิตรสัมพันธ์กัน ด้วยความเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง บรรยากาศดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ผู้ทำงาน ผู้เรียนเป็นสุข สนุกกับการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม ซึ่งในการทำงานกลุ่มนั้น วิธีการที่นิยมใช้คือ การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning)

สาลี ริกสุทธิและคณะ. (2544 : 14-15) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน	ตัวบ่งชี้การสอนของครู
1. นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง	1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม	2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ ปลุกเร้า จิตใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
3. นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล	3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก่ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน	4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. นักเรียนได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง	6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มพร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน
7. นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข	7. ครูใช้สื่อการสอนที่ฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. นักเรียนฝึกให้ตนเองมีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน	8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง	9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัย ตามวิถีวัฒนธรรมไทย
	10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.6.4 เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เทคนิควิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีมากมายหลายวิธี การนำวิธีสอนใดๆไปใช้นั้น ควรเลือกให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาธรรมชาติของวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ และลักษณะของผู้เรียน ซึ่งเทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ (วัฒนาพร ระจันทน์, 2542 : 15 - 52)

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect instruction) ได้แก่ การเรียนแบบสืบค้น (Inquiry) แบบค้นพบ (Discovery) แบบแก้ปัญหา (Problem solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (Concept mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (Case studies) แบบตั้งคำถาม (Questioning) และแบบใช้การตัดสินใจ (Decision making)

2. การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual study) ได้แก่ การมอบหมายรายงานเป็น รายบุคคล การเขียนเรียงความ การทำโครงงาน การทำแบบจำลอง การทำนิตยสาร เกม การสืบค้น การค้นคว้า อย่างอิสระ คู่สัญญา การเรียนเสริม ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) ชุดการสอน (Instruction package) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activity packages) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (Technology - related instruction) ได้แก่ การใช้ สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) ชุดการสอน (Instruction package) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed text)

4. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (Interactive instruction) ได้แก่ คู่คิด (Think - pair - share) การโต้เถียง การระดมพลังสมอง (Brain - storming) กลุ่มแก้ปัญหาบทบาทสมมติ (Role - play) Buzzing กลุ่มเอกฉันท์ 1 - 3 - 6 กลุ่มตัว กลุ่มสืบค้น การอภิปราย การเรียนแบบร่วมมือ การประชุมแบบต่างๆ

5. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential instruction) ได้แก่ เกม (Game) กรณีตัวอย่าง (Case study) สถานการณ์จำลอง (Simulation) ละคร (Acting of dramatization) บทบาทสมมติ (Role - play)

6. การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) ได้แก่ Jigsaw, Teams - games - tournaments (TGT), Student teams and achievement divisions (STAD), Team assisted individualization (TAI), Group investigation (GI), Learning together (LT), Numbered heads together (NHT), Co - op Co - op

7. การเรียนแบบมีส่วนร่วม (Participatory learning)

8. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integration) ได้แก่ การเรียนการสอนแบบ Storyline method

3.6.5 การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำลี รักสุทธีและคณะ (2544 : 113 - 114) กล่าวว่า การประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่กำลังได้รับความสนใจคือ การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (Authentic Assessment) เพราะเป็นการวัดและการประเมินผลที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 26 ที่ระบุว่า "ให้สถานศึกษาจัดประเมินผลผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน "ซึ่งการประเมินตามสภาพที่แท้จริง เป็นกระบวนการในการลงข้อสรุปว่า นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในเรื่องต่างๆ มากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพชีวิตจริง ที่นักเรียนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนองโดยการแสดงออก การปฏิบัติจริง โดยมีความเชื่อว่า หากใช้สภาพเหตุการณ์จริงเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนอง นักเรียนก็จะตอบสนองโดยใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่แท้จริงออกมาให้เห็น

ลักษณะที่สำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

การประเมินตามสภาพที่แท้จริงมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542 : 53 – 54)

1. เป็นการประเมินที่สามารถกระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกจริงๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถ หลายๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

วิธีการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการวัดและเก็บข้อมูลตามสภาพจริงได้ดี เพราะสามารถกระทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และสามารถสังเกตได้ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้ดี เช่น ความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีแก้ปัญหา เป็นต้น
3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันที ใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้ทันที ถูกต้องและเหมาะสมและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู
4. การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้นๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น
5. การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ผลงานของนักเรียน จากเพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ครู เป็นต้น
6. การใช้ข้อสอบเน้นการปฏิบัติจริง
7. การประเมินโดยแฟ้มพัฒนางาน

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” ซึ่งวิธีการเรียนการสอนดังกล่าว จะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุข และเต็มใจ และสามารถสร้าง

ผู้เรียนให้มีลักษณะเหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบตนเอง รู้จักวางแผน การเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ เป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ รักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะส่งผลต่อ พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3.7 บรรยายภาคในชั้นเรียน

3.7.1 ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ ทางอารมณ์ และความรู้สึก (Good. 1973 : 106) เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยา (Lawrenz. 1976 : 315) เป็นสภาพบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่ครูผู้สอนพยายามสร้างขึ้น เพื่อให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน (Moos. 1978 : 263)

นอกจากนี้ นักการศึกษา นักวิชาการ และนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียน และคำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

มาลี นิสสัยสุข (2529 : 7) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในห้องเรียนว่าหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ หรือเกิดขึ้นในห้องเรียนขณะที่มีการเรียนการสอน

ไชยยศ เรืองสุวรรณและปรีชา วิหคโต (2537 : 7) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการ เรียนว่าหมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่รอบตัวของผู้เรียน และส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของ ผู้เรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม

บัญชา แสนทวี (2539 : 95) ให้ความหมายของบรรยากาศในห้องเรียนว่า หมายถึง สภาพหรือ สิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาในระบบสังคม ซึ่งมีความเคลื่อนไหว อันประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

ทวีศิลป์ สารเสน (2543 : 9) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นทั้งด้านกายภาพ จิตภาพ และด้านสังคมที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นในห้องเรียน

สุวิทย์ อุดมพานิชย์ (2544 : 63) กล่าวว่า ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง ห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่น ร่าเริง ทุกคนมีจิตใจต่อกัน ต่างคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียน และครูต่างก็มีความสุข ทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน ซึ่งครูและนักเรียนช่วยกันคิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นลักษณะที่ต่างกันอย่างใกล้ชิดซึ่งกันและกัน มีความหวังดีต่อกัน โดยครู เป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน

จากความหมายดังกล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง บรรยากาศที่ครู แสดงออกถึงความสนใจต่อนักเรียน นักเรียนมีความเป็นมิตรต่อกัน ในชั้นเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนที่มี จุดประสงค์เพื่อวิชาการ นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนมีระเบียบวินัย มีการทำงานหรือ ทำกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ และมีบรรยากาศการแข่งขันทางการเรียน

3.7.2 ลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียน

มูส (สุภาณี ปิยะภินันท์, 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก Moos, 1934 : 327) ได้จำแนกบรรยากาศในห้องเรียนออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ (Relationship dimensions) ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน (Involvement) คือ การที่ผู้เรียนได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียน

1.2 การสนับสนุน ส่งเสริมทางอารมณ์ (Emotional support) คือ การที่ผู้เรียนได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุน แนะนำ ชื่นชมจากครู และเพื่อนร่วมชั้น

2. ด้านการพัฒนาการส่วนบุคคล (Personal development dimensions) ได้แก่

2.1 ความเป็นอิสระ (Independent) คือ การที่นักเรียนมีอิสระในการคิด และการทำตามใจตนเอง โดยไม่มีผู้อื่นมาบังคับ

2.2 การมีเพื่อนฝูง (Traditional social orientation) คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นความรักใคร่ปรองดอง สามัคคี หรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก การอยู่โดดเดี่ยวลำพัง

2.3 การแข่งขัน (Competition) คือ มีการเปรียบเทียบผลการเรียน หรือ การทำงานใดๆ เพื่อให้มีผลการเรียนดีขึ้น การแข่งขันอาจจะเป็นการแข่งขันกับตนเอง หรือแข่งกับเพื่อนร่วมชั้น

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ (Academic achievement) เป็นเกณฑ์หนึ่งในการวัดพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน จะมีส่วนช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.5 เชาวนปัญญา (Intellectuality) คือ ปฏิภาณ ไหวพริบ ความฉับไว ในการแก้ปัญหาหรือทำการใดๆ บรรยากาศในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ได้คิด ได้ทำ จะช่วยพัฒนาทางด้านเชาวนปัญญาของนักเรียนในห้องเรียน

3. ด้านการดำเนินงาน (System maintenance and system change dimensions)

3.1 ระเบียบและการมีระบบงาน (Order and organization) คือ บรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นระเบียบ รู้จักทำงานเป็นลำดับขั้นและความประณีตในการกระทำใดๆ

3.2 อิทธิพลของนักเรียน (Student influence) คือ บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบริหาร จัดการ หรือการตัดสินใจใดๆ อย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง

3.3 การใช้นวัตกรรม (Innovation) คือ การให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายแปลกใหม่

บัล และโซลิตี (Bull & Solity, 1987 : 16 – 18) ได้จำแนกองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในห้องเรียนออกเป็น 3 ส่วน สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (The physical component) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบทางสังคม (The social component) ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในห้องเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

3. องค์ประกอบทางการศึกษา (The education component) ได้แก่ สภาพการณ์ที่มีผลต่อการเรียนการสอน เช่น การกำหนดเนื้อหาหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมในชั้นเรียน อันก่อให้เกิดความพอใจในชั้นเรียน การแข่งขัน เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 26 – 27) ได้แบ่งบรรยากาศในชั้นเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย พฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งจาก บรรยากาศ 3 กลุ่มนี้ สามารถจัดเป็นด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Involvement) หมายถึง การที่นักเรียนในห้องมีความตั้งใจ และแสดงออกซึ่งความสนใจในกิจกรรมของชั้นเรียน เช่น การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การร่วมทำกิจกรรมต่างๆ
2. ความผูกพันกันฉันท์มิตร (Affiliation) หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึก และแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรต่อกันและกัน เช่น การรู้จักคุ้นเคยกัน ช่วยกันทำงาน มีความพอใจ ที่ได้ทำงานร่วมกัน
3. การสนับสนุนจากครู (Teacher support) หมายถึง การแสดงออกของครูที่แสดงถึงความสนใจต่อนักเรียน ไว้วางใจนักเรียน สนใจในความคิดของนักเรียน
4. การเน้นงาน (Task orientation) หมายถึง การจัดกิจกรรมของชั้น มุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางวิชาการ ไม่ออกนอกเรื่องที่กำลังเรียนกำลังสอน
5. การแข่งขัน (Competition) หมายถึง การที่นักเรียนแข่งขันซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้คะแนนสูง หรือได้รับการยอมรับ
6. ระเบียบและการมีระบบงาน (Order and organization) หมายถึง การเน้นการประพฤติ การปฏิบัติตนในชั้นด้วยลักษณะที่เป็นระเบียบ กิจกรรมต่างๆ จัดไว้อย่างมีระบบ

จำลอง ภู่อารุง (2530 : 14) ได้แบ่งบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนออกเป็น 4 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การยกตัวอย่างประกอบ การเสนอเนื้อหาสำคัญในบทเรียน การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การตั้งคำถาม การเสริมแรง การสรุป เป็นต้น
2. พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนมีจิตใจพร้อมก่อนเริ่มบทเรียน นักเรียนเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายทาง นักเรียนสนใจในบทเรียน นักเรียนได้ฝึกทักษะที่ต้องการ เป็นต้น
3. บรรยากาศในห้องเรียน ได้แก่ การแสดงความเป็นมิตรกับนักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนถามปัญหา การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การส่งเสริมให้นักเรียนเคารพสิทธิของผู้อื่น การจัดห้องเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรม เป็นต้น
4. การใช้สื่อการสอน ได้แก่ ความเหมาะสมของปริมาณสื่อการสอนต่อเวลา ความเหมาะสมของสื่อการสอนต่อผู้เรียน ความเป็นรูปธรรมของสื่อการสอน การใช้วัสดุในห้องถิ่นสร้างสื่อการสอน เป็นต้น

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538 : 74 - 75) ได้กล่าวถึงลักษณะของบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน และมีข้อตกลงในการเรียน
2. มีความรับผิดชอบ ครูรับผิดชอบต่อการสอนและหน้าที่ในวิชาชีพ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน
3. มีมาตรฐานของความประพฤติ มีวินัยในตนเอง สามารถนำตนเองและรู้จักการควบคุมตนเอง
4. มีบรรยากาศอบอุ่นและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักเรียนจะมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตร ครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บรรยากาศการเรียนเป็นสุข มีความอบอุ่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีเป้าหมายการเรียน ผู้เรียนรู้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายในการเรียน
6. มีคำชมเชยเมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนแต่ละบทเรียน
7. มีความเข้าใจกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับเพื่อน

8. มีความเป็นอิสระในการคิดและการกระทำ ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการปรึกษาหารือ และวางแผนงานการเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

9. มีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเรียนจากสื่อและนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ด้วยตนเอง

10. มีวิธีการเรียน และวิธีการสอนที่มุ่งให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิจารณ์ปัญหา พัฒนาการคิด โดยรู้จักการเรียงลำดับความคิดอย่างมีเหตุมีผล มีการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กระตุ้น และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างมีความสุข

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 48 – 52) ได้อธิบายถึงบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย บรรยากาศทางกายภาพและบรรยากาศทางจิตใจ สรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ หรือบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียน มีผลต่อการเรียนการสอน และต่อเจตคติที่ดีของผู้เรียน ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสม ควรเป็นดังนี้

1.1 ห้องเรียนมีสีสันทันดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนไหวได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอนและการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ

1.5 ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง และให้เหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ เช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย วิธีการแสดงละคร เป็นต้น

2. บรรยากาศทางจิตใจ หรือบรรยากาศทางจิตวิทยา เป็นบรรยากาศของการ ให้ความร่วมมือกัน และกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน มีดังนี้

2.1 บรรยากาศความคุ้นเคย หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพ และสะอาด มีอารมณ์ขัน ท่าทางและการใช้คำพูดเหมาะสม และมีน้ำเสียงน่าฟัง ซึ่งเป็นการเร้าใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

2.1.2 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ซักถาม ได้แย้ง การสอนที่ผู้สอนมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ห้องเรียนดำเนินการเรียนการสอน ด้วยความสนุกและมีชีวิตชีวา

2.1.3 พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน คือการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดอย่างเต็มใจ ผู้เรียนกับผู้เรียนรู้จักคุ้นเคย และไว้วางใจกันและกัน มีการถามคำถาม ตอบคำถาม และได้แย้งกับผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกาลเทศะ

2.2 บรรยายภาพที่เป็นอิสระ คือ บรรยายภาพที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนมีอิสระ ในการค้นคว้า ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้ และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและ ประสานความคิดร่วมกัน เป็นบรรยายภาพที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน

2.3 บรรยายภาพที่ท้าทาย คือ บรรยายภาพที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจ ติดตาม ค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การค้นคว้า การถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ ของประเทศและโลก ทำให้การทำงานต้องอาศัยความพยายามในการค้นหาและทำให้สำเร็จ ตลอดจนการ สร้างบรรยายภาพแข่งขันระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

2.4 บรรยายภาพการยอมรับนับถือ คือ บรรยายภาพที่ผู้เรียนยอมรับนับถือผู้สอนในฐานะ เป็นผู้ให้ความรู้ และมีความสามารถทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอด ความรู้ที่สามารถ ทำให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จ และผู้สอนจะต้องยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ทักษะที่แตกต่างกัน โดยยอมรับในคุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถที่ แตกต่างกันมาประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์

2.5 บรรยายภาพของการควบคุม เป็นบรรยายภาพที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในงานของตน มีความตรงต่อเวลา ประพฤติปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา ท่าทาง มีความสุภาพ และเป็นผู้มี สัมมาการะ

2.6 บรรยายภาพของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ เพื่อไปสู่ เป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนรู้จักการให้การเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ชาญชัย อาจิณสมจาร (2544 : 46) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการสร้างบรรยายภาพในชั้นเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

- เป็นตัวอย่างในเจตคติและพฤติกรรมทางบวก และสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียนและ ผู้ปกครอง
- ส่งเสริมความคิด หรือความร่วมมืออิสระตามความเหมาะสม
- กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้ และให้มาตรการในการเลือกแก้ไขในกระบวนการเรียนรู้
- ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ
- หาโอกาสเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน การยอมรับ มีคุณค่า ประสบ ความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545 : 421 – 433) กล่าวว่า หน้าที่ของครูมิใช่แต่เพียงเป็นผู้สอนด้านวิชา ความรู้ให้นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะที่จะต้องสร้างบรรยายภาพของห้องเรียนให้เอื้อ แก่การเรียนรู้ โดยครูและนักเรียนจะต้องทราบหลักการที่จะปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ครูและนักเรียนจะตกลงกันตั้งแต่เบื้องต้นว่า ต้องการบรรยายภาพของการเรียนเป็นอย่างไร ที่ จะทำให้เกิดบรรยากาศมีความอบอุ่นราบรื่น มีความจริงใจต่อกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคารพ กฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน ที่ครูและนักเรียนช่วยกันคิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนเป็นความ สัมพันธ์ที่ต่างก็ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน ครูเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ผลสุดท้ายนักเรียน และครูต่างก็มีความสุขในการเรียนการสอน

2. ครูและนักเรียนจะต้องพยายามปรับปรุงทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูจะต้องแสดงตนเป็น ตัวแบบโดยเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีลักษณะเป็นผู้เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจ

เขามาใส่ใจเรา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีมาตรฐานทางจริยธรรมและค่านิยมของตนเอง มีความเมตตา มีขันติ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นผู้มองคนในแง่ดี มีอัธยาศัยไมตรีทางบวก ยอมรับได้ว่าคนเราแต่ละคนเป็นปัจเจกบุคคล ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ยกย่องให้เกียรติ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความจริงใจ และสามารถควบคุมสติของตนเองได้

3. ครูและนักเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งหน้าที่ของครูและนักเรียนมีดังนี้

3.1 หน้าที่ของครู ครูจะต้องกระทำตนให้นักเรียนเคารพและเชื่อถือเป็นที่พึ่งของนักเรียน ไม่แสดงความเหลื่อมล้ำ มีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยใจเป็นกลางไม่มีอคติ โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีเจตคติทางบวกต่อชีวิต มีอารมณ์ขัน เป็นกัลยาณมิตรพร้อมที่จะช่วยเหลือนักเรียน

3.2 หน้าที่ของนักเรียน จะต้องตั้งใจเรียน พร้อมทั้งจะร่วมมือในกิจกรรมต่างๆของนักเรียน มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นผู้มีความรับผิดชอบในงาน มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนนักเรียน และช่วยงานครู มีความเมตตาต่อผู้อื่น

สุวิทย์ อุดมพานิชย์ (2544 : 63 – 64) กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นบรรยากาศที่ท้าทาย โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจ ให้นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการทำงาน แม้จะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก

2. บรรยากาศอิสระ นักเรียนมีโอกาสที่จะเลือกในสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า ซึ่งรวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศเช่นนี้ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า ไม่เกิดความตึงเครียด

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนามโนคติเกี่ยวกับตนเอง ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่า

4. บรรยากาศที่อบอุ่น การที่ครูมีความเข้าใจและเป็นมิตรยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม เป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนมีวินัย แต่มีใช้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ ครูต้องมีความสุข มีความหนักแน่น

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ครูควรจะทำให้เกิดขึ้นในห้องเรียน คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถหรือไม่นั้น มิใช่จากความล้มเหลว แต่เรียนรู้จากความสำเร็จ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง บรรยากาศที่ครูแสดงออกถึงความสนใจต่อนักเรียน นักเรียนมีความเป็นมิตรต่อกัน ในชั้นเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อวิชาการ นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนมีระเบียบวินัย มีการทำงานหรือทำกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ และมีบรรยากาศการแข่งขันทางการเรียน

จากการศึกษาแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นหลักในการกำหนดกรอบ

แนวคิดการวิจัย เหตุผลในการคัดสรรปัจจัยเหล่านี้ มาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์การเกิดพฤติกรรม ใฝ่เรียนของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสนับสนุนจากการศึกษาแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม ที่อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ปัจจัยต่างๆที่นำมาเป็นตัวแปรพยากรณ์นี้ เป็นปัจจัยที่สามารถจัดกระทำหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมใฝ่เรียนในที่สุด

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการพยากรณ์พฤติกรรมใฝ่เรียนครั้งนี้ โดยคำนึงถึงลักษณะของข้อมูลที่จะดำเนินการเก็บรวบรวม เพื่อนำไปวิเคราะห์ พบว่า มีลักษณะสอดคล้องกับระดับลดหลั่นกันเป็น 2 ระดับ คือ ตัวแปรระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุงอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพหุระดับ (Multilevel Analysis) เพื่อให้ผลของการวิจัยมีความถูกต้อง แม่นยำ มีความเที่ยงตรงและสามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากร โดยเกิดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์น้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์พหุระดับ

4.1 แนวคิดและความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ

4.1.1 แนวคิดของการวิเคราะห์พหุระดับ

การวิจัยทางการศึกษาโดยส่วนใหญ่ นั้น มักเกี่ยวข้องกับข้อมูลหลายระดับ ทั้งนี้เป็นเพราะโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษา จะมีลักษณะลดหลั่นเป็นระดับ (Hierarchy) โดยข้อมูลซึ่งเป็นค่าสังเกต (Observation) นี้ มีโครงสร้างที่เกี่ยวพันกันในลักษณะเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ นอกเหนือจากค่าสังเกต จะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอิสระแล้ว อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่อยู่ในระดับอื่นๆร่วมด้วย

การวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหลายระดับดังกล่าว ถ้าผู้วิจัยละเลยและไม่ให้ความสนใจต่อโครงสร้างของระดับข้อมูล ผลการวิจัยจะบิดเบือนจากความเป็นจริง เช่น การศึกษาอิทธิพลของบรรยากาศในการสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากทำการวิเคราะห์แบบระดับเดียว โดยยึดนักเรียนหรือชั้นเรียนเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ คือ การปรับตัวแปรต่างระดับให้เป็นข้อมูลลักษณะระดับเดียวกัน แล้วศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) จะทำให้ผลที่ได้ เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2532 : 2 – 3)

ในปี ค.ศ. 1976 ได้มีการประชุมเกี่ยวกับปัญหาของการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งนักวิจัยทางการศึกษาที่เข้าร่วมประชุม ได้ร่วมกันนำเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของการวิเคราะห์ต่างระดับ และความเหมาะสมของหน่วยวิเคราะห์ ซึ่งครอนบาช (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 229 ; Cronbach. 1976 : 37) เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้นำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง การวิจัยระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน : การกำหนดรูปแบบของปัญหาและการวิเคราะห์ (Research or classroom and school : formulation of Question Design and Analysis) และแสดงความคิดเห็นว่า การศึกษาในเรื่องอิทธิพลของตัวแปรในระบบการศึกษามีการเก็บรวบรวมและนำเสนอข้อมูลในแนวทางที่คลุมเครือ อีกทั้งวิธีการศึกษาที่ใช้กันอยู่ได้ก่อให้เกิดข้อสรุปที่ผิดพลาดหลายประการที่สำคัญ คือ ความผิดพลาดในการตีความจากการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในภาพรวมด้วยระเบียบวิธีวิเคราะห์แบบดั้งเดิม จากความผิดพลาดดังกล่าว ครอนบาชได้คิดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการแบ่งอิทธิพลของตัวแปรทางการศึกษาออกเป็นอิทธิพลภายในกลุ่ม และอิทธิพล

ระหว่างกลุ่มที่สนใจศึกษา ต่อมาเบอร์สไตน์และคณะ (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 229 ; อ้างอิงจาก Burstein and others. 1978 : 347) ได้พยายามศึกษาค้นคว้าขยายผลแนวคิดของครอนบาช ที่แสดงถึงความแตกต่างกัน (heterogeneity) ภายในกลุ่มของข้อมูลทางการศึกษา และได้นำเสนอเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับ เรียกว่า เทคนิคการใช้ความชันเป็นผลลัพธ์ หรือเป็นตัวแปรตาม (Slop as outcome) ซึ่งเป็นเทคนิคการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลการวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับแบบกำลังสองน้อยที่สุดแบ่งสองสมการ (OLS separate Equation Approach) ต่อมาเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย นักวิจัยทางการศึกษาต่างก็เสนอเทคนิคการประมาณค่าพารามิเตอร์ตลอดจนมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับขึ้น และมีวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่สำคัญ เช่น วิธีการประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (Analysis of Variance Component Estimation) วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) และวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ของเบย์ส (Bayesian Estimation) เป็นต้น

4.1.2 ความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับไว้ดังนี้

มอริสสัน (ราชันย์ บุญธิมา. 2542 : 19 ; อ้างอิงจาก Morris. 1995) ได้ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์พหุระดับเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่แยกความแปรปรวนที่มีอยู่ในตัวแปรตามให้เป็นไปตามโครงสร้างหรือธรรมชาติของข้อมูล

ศิริชัย กาญจนวาสี (2535 : 10) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์พหุระดับเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่นักสถิติได้พัฒนาขึ้น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายระดับสอดแทรกเป็นระดับลดหลั่น (Hierarchical nested data)

ราชันย์ บุญธิมา (2542 : 20) กล่าวว่า การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์การถดถอย หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป ด้วยการสร้างสมการถดถอย หรือสมการพยากรณ์ แล้ววิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้น ที่มีต่อตัวแปรตามในแต่ละระดับของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้นั้นเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย

สำราญ มีแจ้ง (2544 : 228) กล่าวว่า การวิเคราะห์พหุระดับ หมายถึง เทคนิควิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรเป็นระดับลดหลั่นกันอย่างน้อย 2 ระดับต่อตัวแปรตามซึ่งอยู่ในโมเดลการวัดซ้ำ โดยตัวแปรอิสระระดับบุคคลจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามผ่านตัวแปรอิสระที่อยู่ในโมเดลการวัดซ้ำ และตัวแปรอิสระระดับเดียวกันจะมีปฏิสัมพันธ์ภายในด้วยกัน

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวิเคราะห์พหุระดับ เป็นเทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรอิสระหลายตัว และตัวแปรอิสระเหล่านี้สามารถแบ่งเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้รับผลร่วมกันจากตัวแปรระดับอื่นๆ

4.2 หลักการและวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พหุระดับ

การวิเคราะห์พหุระดับ อาศัยหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2532 : 4)

1. โครงสร้างของตามลำดับชั้นของข้อมูลที่ถูกนำมาพิจารณา เพื่อให้ความสำคัญต่อข้อมูลต่างระดับ โดยการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ต่างระดับ

2. หลักการของตัวแปรสุ่ม ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยถือว่าตัวแปรเกี่ยวกับชั้นเรียนหรือโรงเรียน น่าจะมีอิทธิพลที่แตกต่างกันต่อตัวแปรระดับนักเรียน

3. เลือกใช้สถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสม ในการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้หลักการของการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นไปได้สูงสุดของค่าสัมประสิทธิ์และทฤษฎีของเบย์ ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงสูง และมีความคลาดเคลื่อนต่ำ

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์หุระดับ นักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

บริก และราวเดนบุช (ราชนันย์ บุญธินา. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Bryk & Raudenbush. 1992. Hierarchical Linear Models : Applications and Data Analysis Methods) กล่าวว่า การวิเคราะห์หุระดับมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ สรุปได้ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อแบ่งความแปรปรวน (Variance) และความแปรปรวนร่วม (Covariance) ออกตามระดับของข้อมูล

2. เพื่อคำนวณค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในระดับเดียวกันและที่อยู่ต่างระดับกัน

มอริส (Morris. 1995 : 191) กล่าวว่า การวิเคราะห์หุระดับมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ของตัวแปรที่จัดกลุ่มกันเป็นโครงสร้างของตัวแปรที่มีตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรในแต่ละบุคคล

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2538 : 24) กล่าวว่า การวิเคราะห์หุระดับ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลง (Change) หรือพัฒนาการ หรือการเจริญเติบโต (Growth) ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

2. เพื่อประมาณค่า ส่วนประกอบความแปรปรวนของตัวแปรแต่ละตัวแปรว่า ความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละระดับ มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เพื่อศึกษาความเสมอภาคในการจัดการศึกษา

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตามในแต่ละระดับ

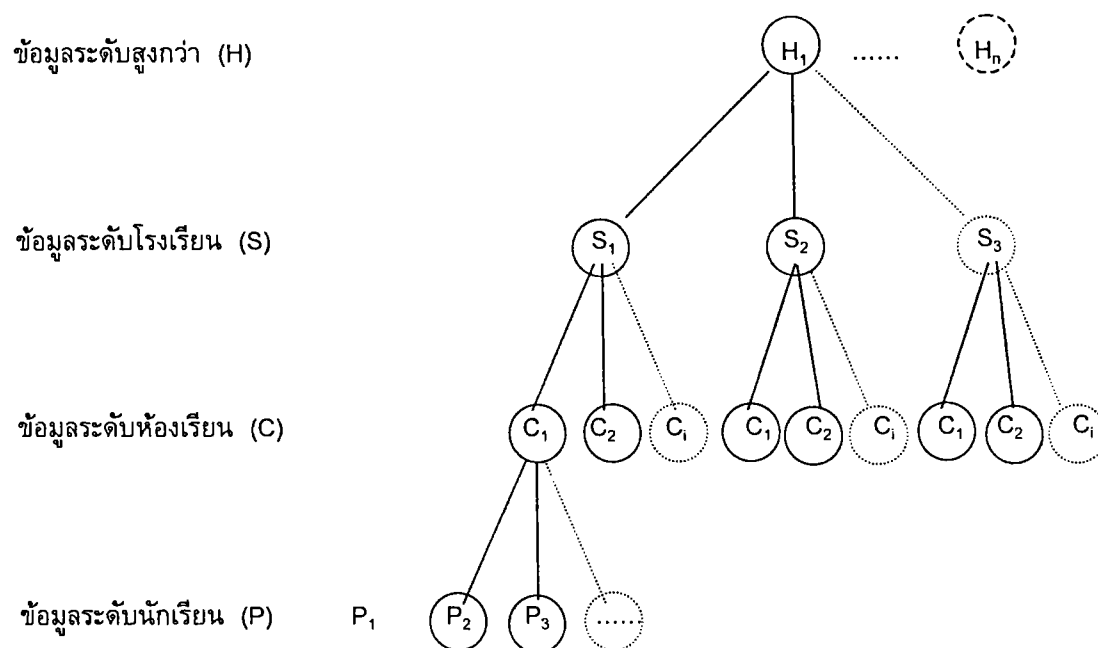
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม ในระดับหน่วยการวัดที่เล็กที่สุดและศึกษาว่าอิทธิพลจากความแตกต่างแต่ละระดับ มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามอย่างไร

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการวิเคราะห์หุระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบาย และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอยู่ในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอยู่ต่างระดับกัน ซึ่งให้ผลการวิเคราะห์ที่มีความเที่ยงตรงสูง และมีความคลาดเคลื่อนต่ำ

4.3 ลักษณะของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์หุระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบหุระดับมีประเด็นที่สำคัญที่ควรสนใจประการหนึ่ง คือ ลักษณะของที่จะทำการวิเคราะห์ (Morris. 1995) ข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์จะต้องมีลักษณะเป็นหุระดับที่เรียกว่า “ข้อมูลหุระดับ” (Multilevel data) หรือเรียกว่า “ข้อมูลสอดแทรกกลดหลั่น” (Hierarchical nested data)

ข้อมูลทางการศึกษามักจะเป็นข้อมูลแบบพหุระดับ กล่าวคือ ข้อมูลระดับนักเรียนแต่ละคน (P) เช่น ความถนัดทางการเรียน พฤติกรรมการเรียน หรือเจตคติต่อการเรียน เป็นต้น ข้อมูลระดับนักเรียนจะอยู่ภายใต้หรือได้รับอิทธิพลมาจากข้อมูลระดับห้องเรียน (C) เช่น คุณภาพการสอนของครู วุฒิการศึกษาของครู หรือบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นต้น ข้อมูลระดับห้องเรียนอยู่ภายใต้หรือได้รับอิทธิพลมาจากข้อมูลระดับโรงเรียน (S) เช่น ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน หรือลักษณะการให้ความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น ข้อมูลระดับโรงเรียนก็จะอยู่ภายใต้หรือได้รับอิทธิพลจากข้อมูลระดับสูงกว่า (H) ต่อกันไปดังปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 ลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับ

จากโครงสร้างของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับ สามารถแบ่งลักษณะของข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน หรือบางที่เรียกว่า “ข้อมูลระดับจุลภาค” (Micro – level data) หมายถึง ข้อมูลระดับนักเรียน

ลักษณะที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องเรียน หรือบางที่เรียกว่า “ข้อมูลระดับมหภาค” (Macro – level data) หมายถึง ข้อมูลตั้งแต่ระดับห้องเรียนขึ้นไป

ลักษณะข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การที่จะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ด้วยการนำตัวแปรที่อยู่ระดับมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้อยู่ในระดับเดียวกัน จึงเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับ หลักแห่งความเป็นธรรมชาติและโครงสร้างของข้อมูล ดังนั้น การที่จะวิเคราะห์ข้อมูล ก็ควรที่จะจัดตัวแปรให้อยู่ในระดับที่เป็นไปตามธรรมชาติและโครงสร้างของข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับธรรมชาติและโครงสร้างของข้อมูลนั้น

4.4 การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน

การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (Analysis of variance component estimation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2535 : 4) กล่าวว่า ตัวแปรที่วัดได้ในระดับนักเรียนมีความแปรปรวนที่สามารถแยกส่วนประกอบได้ตามระดับที่ลดหลั่นกัน เช่น กรณี 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน จะแสดงส่วนประกอบความแปรปรวนได้จากสมการดังต่อไปนี้

$$\sigma_y^2 = \sigma_p^2 + \sigma_c^2 + \sigma_s^2$$

เมื่อ	σ_y^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของตัวแปรตาม
	σ_p^2	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างนักเรียนภายในห้องเรียน
	σ_c^2	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนภายในโรงเรียน
	σ_s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างโรงเรียน

วิธีประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวนแต่ละส่วนทำได้ 4 วิธี (ราชันย์ บุญธิมา. 2542 : 25) ดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 เป็นการใช้อยู่หลักการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) คำนวณค่าคาดหวังกำลังสองเฉลี่ย (Expected mean square) แต่ละระดับใช้เป็นค่าประมาณความแปรปรวนของแต่ละส่วนที่ต้องการ วิธีนี้ต้องเลือกใช้โมเดลให้เหมาะสมกับข้อมูลว่าเป็นโมเดลอิทธิพลสุ่ม (Random effect Model) หรือโมเดลอิทธิพลคงที่ (Fixed effect model)

วิธีที่ 2 เป็นการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum likelihood estimation)

วิธีที่ 3 เป็นการประมาณค่าประจำกำลังสองที่ไม่ลำเอียงซึ่งมีค่าต่ำสุด (Minimum Norm Quadratic Unbiased Estimation : MINQUE)

วิธีที่ 4 วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบแบ่งสองสมการ (Ordinary least square separate equation approach) ที่เรียกว่า "Slope as outcome" การศึกษาด้วยวิธีนี้เป็นการตรวจสอบหรือพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในชั้นเรียน / โรงเรียน ด้วยการใช้เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด มีข้อดกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์คือ ตัวแปรอิสระในแต่ละระดับต้องไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดในแต่ละระดับตัวแปรที่ศึกษานั้น คะแนนของตัวแปรตาม (Y) มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติในแต่ละค่าของตัวแปรอิสระ (X) โดยมีค่าความแปรปรวนเท่ากันในทุกค่าของตัวแปรอิสระ (X) ด้วย กล่าวคือ X และ Y ได้ถือเป็นตัวแทนที่สุ่มมาจากประชากรปกติโดยที่ทุกๆ ค่าของประชากรมีการกระจายร่วมกันอยู่ คือ σ_{ϵ}^2 ทั้งที่ค่าความคลาดเคลื่อน (Error term) แต่ละค่ามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ และเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นอย่างสุ่ม (Random) มีความแปรปรวนเท่ากันในทุกค่าของ X แต่ความแปรปรวนต่างระดับไม่จำเป็นต้องเท่ากัน

ในทางปฏิบัติการประมาณค่าส่วนประกอบของความแปรปรวน ทำได้ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SAS หรือ BMDP หรือ HLM ที่อาศัยหลักการการวิเคราะห์ความแปรปรวน ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์เพียงระดับเดียวย่อมไม่ให้อรรถประโยชน์ที่ชัดเจนเหมือนกับการวิเคราะห์หลายระดับ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังสะท้อนให้เห็นถึงระดับของข้อมูลทางการศึกษาว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับใด การพิจารณาปรับปรุงเพื่อลดความแตกต่างในระดับนั้นๆ จึงทำให้ผลวิเคราะห์มีความถูกต้องมากขึ้น

4.5 การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์การถดถอย : กรณีที่มี 2 ระดับ

การวิเคราะห์พหุระดับ เป็นเทคนิคที่นำโครงสร้างของระดับข้อมูลมาพิจารณาในการวิเคราะห์ ถ้ามีตัวแปรที่จะวิเคราะห์เป็นตัวแปรระดับนักเรียน และตัวแปรระดับห้องเรียน จะสามารถทำการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรระดับนักเรียนเป็นระดับล่าง และตัวแปรระดับห้องเรียนเป็นระดับบน (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 231 – 232) มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro level analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง Y_{ij} กับ X_{ij} ด้วยการแยกวิเคราะห์ถดถอยในแต่ละห้องเรียนที่มีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

$$Y_{ij} = b_{0j} + b_{1j}X_{ij} + e_{ij}$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	ตัวแปรตามระดับนักเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคนที่ i ห้องเรียนที่ j
	X_{ij}	แทน	ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน เช่น ความถนัดทางการเรียนของนักเรียนคนที่ i ห้องเรียนที่ j
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ (Intercept) ของตัวแปรระดับนักเรียน ในห้องเรียนที่ j ($j = 1, 2, 3, \dots, m$)
	b_{1j}	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ X_{ij} ต่อ Y_{ij} ในห้องเรียนที่ j
	e_{ij}	แทน	ความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียนในการทำนาย Y_{ij} และ $e \sim N(0, \sigma_j^2)$ โดยที่แต่ละห้องเรียนเป็นอิสระต่อกัน

จากนั้นใช้ค่า b_{0j} และค่า b_{1j} ของแต่ละห้องเรียน เป็นตัวแปรตามสำหรับวิเคราะห์ในแต่ละระดับห้องเรียนต่อไป ด้วยการกำหนดให้ทั้งสองค่าเป็นผลคงที่ คือ เป็นค่าคงที่ภายในแต่ละห้องเรียน และไม่มี ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าระหว่างห้องเรียน

2. การวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro level analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง Z_j กับ b_{0j} และ b_{1j} ที่ได้จากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยที่มีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

$$b_{0j} = \gamma_{00} + \gamma_{01}Z_j + U_{0j}$$

$$b_{1j} = \gamma_{10} + \gamma_{11}Z_j + U_{1j}$$

เมื่อ	Z_j	แทน	ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน เช่น บรรยากาศในชั้นเรียนที่ j
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{0j}
	γ_{01}	แทน	ความชันที่แสดงผลของ Z_j ต่อ b_{0j}
	U_{0j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียนในการทำนาย b_{0j} ห้องเรียนที่ j
	γ_{10}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{1j}
	γ_{11}	แทน	ความชันที่แสดงผลของ Z_j ต่อ b_{1j}
	U_{1j}	แทน	ความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียนในการทำนาย b_{1j} ชั้นเรียนที่ j

การประมาณพารามิเตอร์ด้วยวิธีนี้ มีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีขนาดเล็ก จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่ได้จากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro level) มีค่าต่ำ ทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มมีมาก แล้วจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro level) มีค่าน้อยลง ตลอดจนค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรระดับนักเรียนที่ได้ จะต้องมีความแปรปรวนเท่ากันในแต่ละค่าของตัวแปรระดับห้องเรียน ถ้าไม่เป็นไปตามนั้นอาจทำให้ประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์ในระดับห้องเรียนมีค่าต่ำลง (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 232 ; อ้างอิงจาก Bryk & Raudenbush. 1986 : 1 - 2)

4.5.1 การวิเคราะห์พหุระดับด้วยโปรแกรมเฮซแอลเอ็ม (HLM)

บรีค และราวเดนบุช (Bryk & Raudenbush) ได้พัฒนาโปรแกรม HLM (Hierarchical linear model) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสมใช้หลักการสัมประสิทธิ์แบบสุ่ม และการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีการของเบย์ (Bayesian estimation) เทคนิคเฮซแอลเอ็ม พัฒนามาจากสถิติหลายชนิด ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบผสม (Mixed - Model ANOVA) สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบสุ่ม (Regression with random coefficients) โมเดลส่วนประกอบความแปรปรวนร่วม (Covariance component models) และการประมาณค่าในโมเดลเชิงเส้นด้วยวิธีการของเบย์ (Bayesian estimation for linear models) การวิเคราะห์พหุระดับด้วยเทคนิคเฮซแอลเอ็ม จะใช้เทคนิค Empirical Bayes เป็นหลักในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 233)

การวิเคราะห์พหุระดับด้วยเทคนิคเฮซแอลเอ็ม (HLM) มีขั้นตอนดังนี้ (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 233 ; อ้างอิงจาก ศิริชัย กาญจนวาสี. 2532)

1. การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro level หรือ Within - class analysis) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model) เป็นการวิเคราะห์ขั้นแรก เพื่อให้เห็นภาพรวมของตัวแปรตาม โดยไม่มีตัวแปรอิสระใดๆ เข้ามาร่วมพิจารณา และเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรมีความแปรปรวนภายในหน่วย หรือระหว่างหน่วยเพียงพอที่จะวิเคราะห์หาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อในขั้นต่อไปหรือไม่ มีรูปแบบดังนี้

โมเดลภายในหน่วย (Within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + e_{ij}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (Between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	ตัวแปรตาม
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ของตัวแปรระดับนักเรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{0j}
	e_{ij}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียน
	U_{0j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียน

โดยที่ $e, u \sim N(0, \sigma_j^2)$

โดยสมการข้างต้นกำหนดให้ b_{00} เป็นค่าที่เปลี่ยนไม่ได้และมีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าระหว่างห้องเรียน ในกระบวนการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเอชแอลเอ็ม จะแบ่งผลของพารามิเตอร์ออกเป็น Fixed Effects และ Random Effects

การทดสอบค่าคงที่ ($H_0 : \gamma_{00} = 0$) จะใช้ t -test ในการทดสอบสมมติฐาน ถ้าปฏิเสธสมมติฐาน ($\gamma_{00} \neq 0$) แสดงว่าค่าคงที่ (intercept) และตัวแปรอิสระส่งผลต่อ Y_{ij} แต่ถ้ายอมรับสมมติฐาน ($\gamma_{00} = 0$) แสดงว่าค่าคงที่ (intercept) และตัวแปรอิสระไม่ส่งผลต่อ Y_{ij}

การทดสอบความแปรปรวนของพารามิเตอร์ ($H_0 : \text{var}(b_{0j}) = 0, \text{var}(u_{0j}) = 0$) จะใช้ χ^2 -test เพื่อทดสอบสมมติฐาน ถ้าปฏิเสธสมมติฐาน ($H_0 : \text{var}(b_{0j}) \neq 0, \text{var}(u_{0j}) \neq 0$) แสดงว่าพารามิเตอร์ b_{0j} มีความแปรปรวนระหว่างหน่วย จึงสมเหตุสมผลที่จะหาตัวแปรอิสระระหว่างหน่วยมาอธิบายความแปรปรวน แต่ถ้ายอมรับสมมติฐาน ($H_0 : \text{var}(b_{0j}) = 0, \text{var}(u_{0j}) = 0$) แสดงว่าพารามิเตอร์ b_{0j} ไม่มีความแปรปรวนระหว่างหน่วย ซึ่งสามารถตั้งข้อจำกัดให้เป็นค่าคงที่ในการวิเคราะห์ได้

1.2 วิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model) เป็นการวิเคราะห์โดยนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียน (Micro level) เข้ามาวิเคราะห์ทีละตัว เพื่อดูว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้นมีผลต่อ b_{0j} หรือ b_{1j} หรือไม่ ตลอดจนเพื่อตรวจสอบว่า ตัวแปรอิสระเหล่านั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์แล้ว ทำให้เกิดความแปรปรวนระหว่างหน่วยที่ศึกษา เพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนในขั้นต่อไปหรือไม่ มีรูปแบบดังนี้

โมเดลภายในหน่วย (Within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + b_{1j}(X_{1j}) + e_{ij}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (Between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + u_{0j}$$

$$b_{1j} = \gamma_{10} + u_{1j}$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	ตัวแปรตาม
	X_{1j}	แทน	ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ระดับนักเรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{0j}
	γ_{10}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{1j}
	b_{1j}	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ X_{1j} ต่อ Y_{ij} ในห้องเรียนที่ j
	e_{ij}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียน
	u_{0j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียน

โดยที่ $e, u \sim N(0, \sigma^2)$

การทดสอบค่าคงที่ ($H_0: \gamma_{00} = 0, \gamma_{01} = 0$) จะใช้ t -test ในการทดสอบสมมติฐานและการทดสอบความแปรปรวนของพารามิเตอร์ ($H_0: \text{var}(b_{0j}) = 0, \text{var}(b_{1j}) = 0$) จะใช้ χ^2 -test ในการทดสอบสมมติฐาน

2. วิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro level หรือ Between – class) เป็นการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐาน (Hypothetical model) โดยนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ผ่านการวิเคราะห์และพิจารณาว่าเหมาะสมจากการวิเคราะห์ระดับนักเรียน มาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน เพื่อตรวจสอบผลของตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีต่อตัวแปรระดับนักเรียน มีรูปแบบดังนี้

โมเดลภายในหน่วย (Within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + b_{1j}(X_{1j}) + b_{2j}(X_{2j}) \dots + e_{ij}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (Between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + \gamma_{1j}(Z_{1j}) + \gamma_{2j}(Z_{2j}) \dots + U_{0j}$$

$$b_{1j} = \gamma_{10} + \gamma_{11}(Z_{1j}) + \gamma_{12}(Z_{2j}) \dots + U_{1j}$$

$$b_{kj} = \gamma_{k0} + \gamma_{k1}(Z_{1j}) + \gamma_{k2}(Z_{2j}) \dots + U_{kj}$$

เมื่อ	y_{ij}	แทน	ตัวแปรตาม
	X_{1j}, X_{2j}	แทน	ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน
	Z_{1j}, Z_{2j}	แทน	ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ระดับห้องเรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{0j}
	γ_{10}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{1j}
	γ_{k0}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{kj}
	b_{1j}	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ X_{1j} ต่อ Y_{ij} ในห้องเรียนที่ j
	b_{2j}	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ X_{2j} ต่อ Y_{ij} ในห้องเรียนที่ j
	$\gamma_{1j}, \dots, \gamma_{k1}$	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ Z_{1j} ต่อค่าคงที่ในระดับห้องเรียน
	$\gamma_{2j}, \dots, \gamma_{k2}$	แทน	ความชันของการถดถอย (Regression slope) ซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์ของ Z_{2j} ต่อค่าคงที่ในระดับห้องเรียน
	e_{ij}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียน
	U_{0j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียน

โดยที่ $e, u \sim N(0, \sigma_j^2)$

การทดสอบค่าคงที่ ($H_0: \text{var}(b_{0j}) = 0, \text{var}(b_{1j}) = 0, \dots, \text{var}(b_{kj}) = 0$) จะใช้ t -test ในการทดสอบสมมติฐานสำหรับการทดสอบความแปรปรวนของพารามิเตอร์ ($H_0: \gamma_{00} = 0, \gamma_{10} = 0, \dots, \gamma_{k0} = 0$) จะใช้ χ^2 -test ในการทดสอบสมมติฐาน

5. งานวิจัยต่างประเทศและภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1991 : 1721 – A) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในมลรัฐมิชิแกน โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความขยันในการเรียน ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่า นักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

* นิโคลัส (Nicholus. 1997) ได้ศึกษาถึงบรรยากาศในการเรียนและความมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนที่ส่งเสริมกระบวนการในการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ความสามารถในการสอนของครู และเจตคติต่อการเรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

เวส (Weiss, Richard Victor. 1997) ได้ศึกษาถึงความสามารถทางพุทธิพิสัย พฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและความรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ที่ส่งผลต่อความสามารถทางวิชาการ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัด โรงเรียนเอกชนจำนวน 180 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 185 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมในการเรียน และความรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ส่งผลต่อความสามารถทางวิชาการของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

* ริงเกอร์ (Ringer, David Bruce. 1998) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทัศนศึกษานอกโรงเรียนกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเดอะเลค วอร์ท คริสเตียน (The lake worth Christian School) มลรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา โดยครูจำนวน 4 คน ได้นำนักเรียนจำนวน 17 คน ไปทัศนศึกษาในแอฟริกาใต้เป็นระยะเวลา 15 วัน ณ ประเทศซิมบับเวและประเทศบอสวานา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆเป็นอย่างมาก และนักเรียนสามารถวางแผนและการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นมีบรรยากาศที่สนุกสนาน

* แมคเดอร์มอท และคณะ (Mcdermott and other. 2001) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชาวอเมริกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 6 – 17 ปี จำนวน 1,268 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความแตกต่างของเพศ อายุ และเชื้อชาติ ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

สิริพร ดาวัน (2540 : 89-91) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวน 1,238 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน บรรยากาศในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันกับความขยันหมั่นเพียรใน

การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยเหล่านี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 46.54

* สุกัญญา แยมยัม (2541 : 65 - 66) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 - 3 จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพ ทัศนคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความตั้งใจเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยเหล่านี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 66.30

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 111 - 113) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญ จังหวัดปราจีนบุรีใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 1,370 คน ผลการศึกษาพบตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เพศหญิง เจตคติต่อการเรียนและอาชีพรับจ้าง ตามลำดับ โดยปัจจัยเหล่านี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 43.96

จิตสุภา สวนประเสริฐ (2543 : 87-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการ ของนักเรียนวิทยาลัยพาณิชยการในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศ ผลการเรียน อาชีพของบิดามารดา เจตคติต่อการเรียน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเรียนมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเรียนในหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพเฉพาะ วิชาเลือก และรวมหมวดวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 49.80

สุภาภรณ์ ศศิธิลธรรม (2543 : 82) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,115 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศในครอบครัว สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน และการรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความอดสาหะในการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 54.00

กิงกาญจน์ ปานทอง (2545 : 84) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาศาสตร์การจัดการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 328 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน การใช้เวลาในการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอน รายได้และเพศ ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรดังกล่าว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาได้ร้อยละ 52.46

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝ่เรียนของนักเรียน อยู่ 2 ลักษณะ คือ ปัจจัยที่เป็นจิตลักษณะ หรือสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมที่มาจากปัจจัยของตัวบุคคล และปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของปัจจัยพยากรณ์ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา พบว่า มีลักษณะเป็นระดับลดหลั่นกัน 2 ระดับ คือ ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ปัจจัยระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและมีความเที่ยงตรงที่สุด ซึ่งผลจากการศึกษา ครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่ามีปัจจัยในระดับใดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไฝ่เรียนของนักเรียน และจะได้นำสารสนเทศที่ได้รับ ไปใช้เพื่อประโยชน์สูงสุดในการร่วมกันปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมไฝ่เรียนซึ่งเป็น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 883 โรงเรียน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 22,428 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนต่างๆ จำนวน 26 โรงเรียน จำนวน 824 คน จำแนกเป็น 36 ห้องเรียน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งทุติยภูมิคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำแนกตามอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนนักเรียน
1	เมืองศรีสะเกษ	1,745
2	กันทรารมย์	1,690
3	กันทรลักษณ์	3,171
4	ขุขันธ์	2,505
5	ราษีไศล	1,168
6	อุทุมพรพิสัย	1,497
7	ขุนหาญ	1,752
8	ปรางค์กู่	1,095
9	ไพรบึง	702
10	ยางชุมน้อย	534
11	ห้วยทับทัน	772
12	บึงบูรพ์	161
13	โนนคูณ	585
14	ศรีรัตนะ	819
15	น้ำเกลี้ยง	684
16	วังหิน	653
17	ภูสิงห์	966
18	เมืองจันทร์	240
19	เบญจลักษณ์	552
20	พยุห์	497
21	กิ่ง อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ	344
22	กิ่ง อ.ศิลาลาด	296
	รวม	22,428

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2. ทำการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยของการสุ่ม (Unit of Sampling) และทำการสุ่มร้อยละ 20 ของจำนวนอำเภอทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอชุมพวงน้อย อำเภอห้วยทับทัน และอำเภอภูสิงห์ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 134 โรงเรียน จำนวน 213 ห้องเรียน เป็นนักเรียน จำนวน 3,944 คน

เมื่อพิจารณาถึงขนาดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันตามขนาดของชุมชน ซึ่งชุมชนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีสภาพสังคม เศรษฐกิจและความเจริญด้านวัตถุแตกต่างกัน น่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนแตกต่างกันไปด้วย ผู้วิจัยจึงดำเนินการแบ่งขนาดของโรงเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 182) เป็นโรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวน 34 โรงเรียน ขนาดที่ 2 จำนวน 63 โรงเรียน ขนาดที่ 3 จำนวน 32 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดที่ 4 ขึ้นไป จำนวน 5 โรงเรียน

3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม (Stratum) ได้โรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวน 7 โรงเรียน ขนาดที่ 2 จำนวน 12 โรงเรียน ขนาดที่ 3 จำนวน 6 โรงเรียน และขนาดที่ 4 ขึ้นไป จำนวน 1 โรงเรียน โดยกำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนในโรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ตามหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) สามารถจัดเป็นหน่วยระดับห้องเรียน จำนวน 36 ห้องเรียน และเป็นหน่วยระดับนักเรียน จำนวน 854 คน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ประมาณไว้ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 854 คน โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 854 คน จำแนกตามโรงเรียน จำนวน 26 โรงเรียน

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาดของโรงเรียน	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
				จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
1	บ้านห่ม	เมืองศรีสะเกษ	1	1	16
2	บ้านฮ้องแซ่ดำ	เมืองศรีสะเกษ	1	1	16
3	หนองหว้าป่าสะแบง	เมืองศรีสะเกษ	1	1	22
4	จินดาวิทยาคาร 3	เมืองศรีสะเกษ	1	1	16
5	บ้านหนองไผ่	เมืองศรีสะเกษ	1	1	19
6	บ้านโนนดิว	ชุมพวงน้อย	1	1	12
7	บ้านพรหมเจริญ	ภูสิงห์	1	1	31
8	นิคมสร้างตนเองห้วยคล้า 1	เมืองศรีสะเกษ	2	1	18
9	บ้านหนองแคน	เมืองศรีสะเกษ	2	1	19
10	บ้านหนองแก้วสำโรง	เมืองศรีสะเกษ	2	1	17
11	บ้านหนองคำ	เมืองศรีสะเกษ	2	1	19
12	บ้านหอยสะอาดพัฒนา	เมืองศรีสะเกษ	2	1	19

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาดของโรงเรียน	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
				จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
13	บ้านผักขะ	ยางชุมน้อย	2	1	27
14	บ้านหอย-โนนคู้	ยางชุมน้อย	2	2	43
15	บ้านกล้วยกว้าง	ห้วยทับทัน	2	1	22
16	บ้านจานแสนไชย	ห้วยทับทัน	2	1	27
17	บ้านนาตราว	ภูสิงห์	2	1	38
18	บ้านแซรสบัว	ภูสิงห์	2	1	53
19	บ้านละลม	ภูสิงห์	2	2	72
20	บ้านเปือยนาสูง	เมืองศรีสะเกษ	3	2	33
21	บ้านโนนคูณ	ยางชุมน้อย	3	2	56
22	บ้านปราสาท	ห้วยทับทัน	3	2	38
23	อนุบาลห้วยทับทัน	ห้วยทับทัน	3	3	52
24	บ้านศาลา	ภูสิงห์	3	1	21
25	อนุบาลภูสิงห์	ภูสิงห์	3	2	72
26	บ้านหนองแวงโพนเขวา	เมืองศรีสะเกษ	4	3	76
รวมทั้งสิ้น				36	854

หมายเหตุ โรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน โรงเรียนขนาดที่ 2 จำนวนนักเรียน 121 – 300 คน
 โรงเรียนขนาดที่ 3 จำนวนนักเรียน 301 – 600 คน โรงเรียนขนาดที่ 4 จำนวนนักเรียน 601 – 900 คน
 ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2544 : 182

4. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งปรากฏตามตาราง 2 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มโดยอาศัยหลักของการสุ่มที่อาศัยการกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence ; $1-\alpha$) ที่ .99 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถาม พฤติกรรมไฝเรียน ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆที่เกี่ยวข้องได้

4.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ของโรงเรียนขนาดที่ 1 ขนาดที่ 2 ขนาดที่ 3 และขนาดที่ 4 ได้จากการนำแบบสอบถามพฤติกรรมไฝเรียนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 100 คน จากโรงเรียนขนาด 1 ขนาด 2 ขนาด 3 และโรงเรียนขนาด 4 ซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความแปรปรวนเท่ากับ

223.80, 367.87, 279.89 และ 185.77 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยได้นำค่าความแปรปรวนนี้ ไปประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลในข้อ 4.1 และ 4.2 ผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยหลักการประมาณค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมไฝ่เรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากโรงเรียนขนาด 1 จำนวน 132 คน โรงเรียนขนาด 2 จำนวน 374 คน โรงเรียนขนาด 3 จำนวน 272 คน และโรงเรียนขนาด 4 ขึ้นไป จำนวน 76 คน รวมทั้งสิ้น 854 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 1, 2 และข้อ 3 ตามลำดับ

5. การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 824 คน จากโรงเรียนขนาด 1 จำนวน 129 คน โรงเรียนขนาด 2 จำนวน 370 คน โรงเรียนขนาด 3 จำนวน 249 คน และโรงเรียนขนาด 4 ขึ้นไป จำนวน 75 คน พบว่า ค่าความแปรปรวนพฤติกรรมไฝ่เรียน(S^2) ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดต่างๆ มีค่าเท่ากับ 90.19, 271.41, 162.86 และ 110.74 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าความแปรปรวนที่ใช้ในการประมาณค่าดังกล่าว มีค่าน้อยกว่าค่าประมาณความแปรปรวนที่ใช้ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นของการวางแผน และเมื่อพิจารณาระดับของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 99 ในการวางแผนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 1.5 คะแนนนั้น ปรากฏว่าผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรพฤติกรรมไฝ่เรียน พบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่า($S_{\bar{x}}$) ในภาพรวมเท่ากับ .43 และผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝ่เรียนของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน($Z_{\alpha/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ 1.10 คะแนน ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณที่วางแผนไว้ในเบื้องต้นคือ 1.50 คะแนน

จึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรต่ำกว่าค่าประมาณที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ได้สารสนเทศจากการประมาณค่าที่มีความแม่นยำมากขึ้น

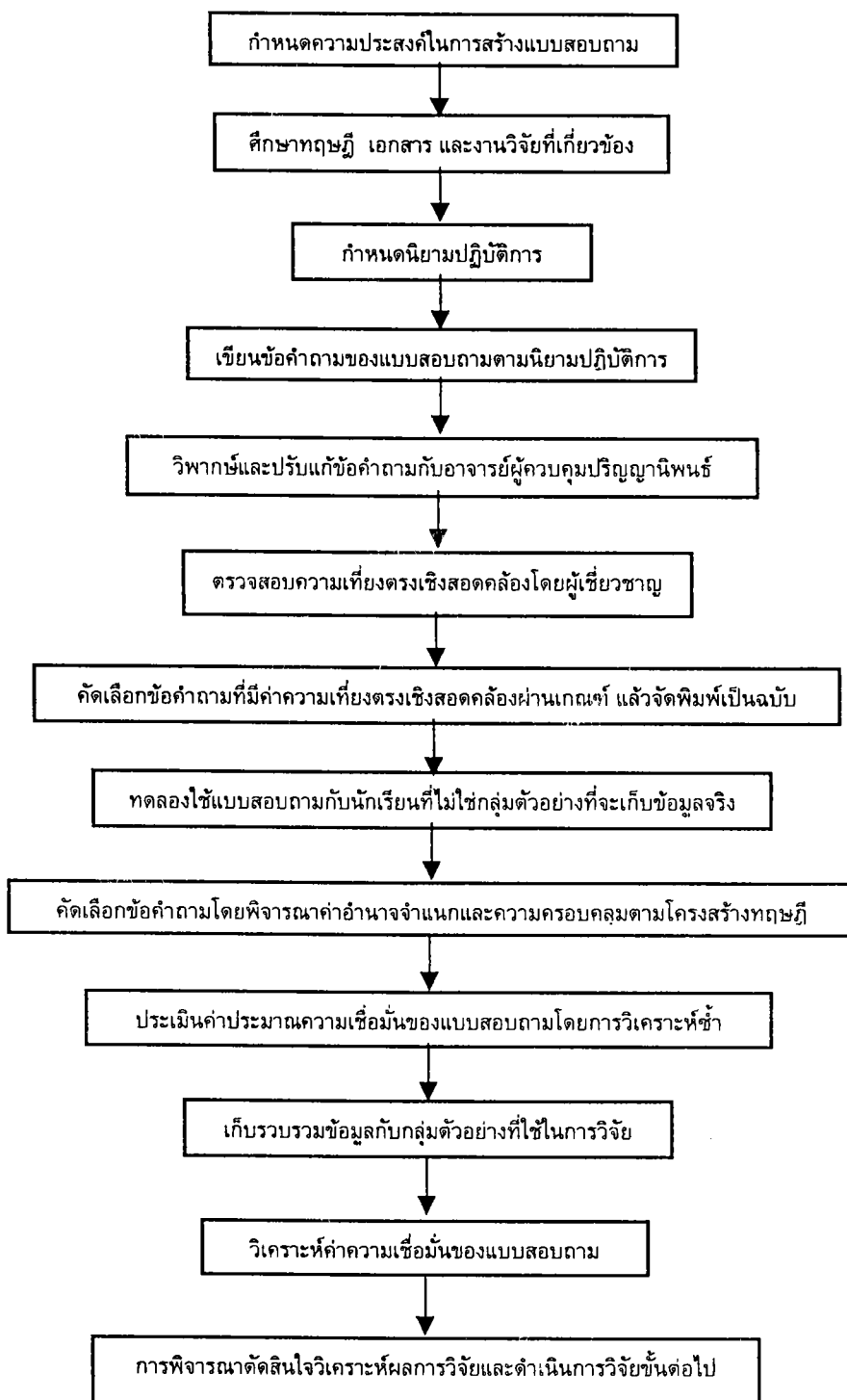
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับจำนวน 8 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 15 ข้อ
2. แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 15 ข้อ
3. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ
4. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ
5. แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ
6. แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ
7. แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ
8. แบบสอบถามพฤติกรรมไฝ่เรียน จำนวน 25 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการสร้างและมีขั้นตอนในการหาคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายละเอียดการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดความประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และลักษณะของพฤติกรรมใฝ่เรียน

3. กำหนดนิยามปฏิบัติการลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และลักษณะของพฤติกรรมใฝ่เรียน

4. เขียนข้อคำถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และลักษณะของพฤติกรรมใฝ่เรียน โดยให้ครอบคลุมโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการ ซึ่งขั้นนี้ผู้วิจัยได้ข้อคำถามในแต่ละฉบับอยู่ระหว่าง 32 – 38 ข้อ

5. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาณิพนธ์ เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมโครงสร้างทฤษฎี และคัดเลือกข้อคำถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 24 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน จำนวน 32 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้อง ตลอดจนการใช้ภาษาในการสร้างข้อคำถามและใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่า ข้อคำถามทุกข้อในทุกฉบับผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกระเบา โรงเรียนบ้านโนนสูง โรงเรียนบ้านสิริขุนหาญ โรงเรียนอนุบาลขุนหาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวนฉบับละ 100 คน จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยรายละเอียดผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามแต่ละฉบับมีดังนี้

7.1 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ -.0077 ถึง .5455 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7786

7.2 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .0115 ถึง .5612 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7351

7.3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .3155 ถึง .6161 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8841

7.4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .0251 ถึง .6541 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8616

7.5 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .5000 ถึง .6603 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9177

7.6 แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .5348 ถึง .6766 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9322

7.7 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .0228 ถึง .5728 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8320

7.8 แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .0109 ถึง .5844 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8261

8. คัดเลือกข้อคำถามเพื่อนำไปดำเนินการวิจัย โดยพิจารณาข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง และรวมทุกข้อแล้ว ครอบคลุมโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการ ปรับปรุงข้อคำถามที่บกพร่องโดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้างต้น

9. ประเมินค่าประมาณความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่จัดชุดใหม่ตามข้อ 8 จากผลการรวบรวมข้อมูลตามข้อ 7 โดยการวิเคราะห์ซ้ำ(Reanalysis) เพื่อพิจารณาแนวโน้มค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิเคราะห์ซ้ำพบว่า แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7394, .7426, .8522, .8227, .9004, .8836, .8575 และ .8887 ตามลำดับ

ผู้วิจัยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว มีความเห็นว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น สามารถใช้ในการวิจัยได้ และมีแนวโน้มที่จะมีค่าสูงขึ้นอีกเมื่อนำไปใช้จริง จึงตัดสินใจจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริงจำนวน 2 ชุด โดยชุดที่ 1 ประกอบด้วย แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ชุดที่ 2 ประกอบด้วย แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล และเนื่องจากแบบสอบถามมีจำนวนข้อมาก ผู้วิจัยได้วางแผนให้นักเรียนตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ในช่วงเช้า และชุดที่ 2 ในช่วงบ่าย เพื่อขจัดความคลาดเคลื่อนในการวัด และหากพบว่าผลการตัดสินใจครั้งนี้ผิดพลาด กล่าวคือ เมื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือแล้วปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าต่ำลงหรืออยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก คือ .70 ลงมา ก็จะใช้ผลการวิเคราะห์เป็นการหาคุณภาพของแบบสอบถามครั้งที่ 2

10. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและตรวจสอบคุณสมบัติของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอีกครั้ง ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามแต่ละฉบับมีดังนี้

10.1 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .2116 ถึง .6111 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7996

10.2 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .3993 ถึง .8141 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9273

10.3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .3155 ถึง .6161 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8841

10.4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .5226 ถึง .6772 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9102

10.5 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .5000 ถึง .6603 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9177

10.6 แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .5348 ถึง .6766 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9322

10.7 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .4865 ถึง .6312 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8914

10.8 แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .4252 ถึง .8551 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9457

11. ผู้วิจัยพิจารณาคูณภาพของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทุกฉบับแล้ว พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นสูงเพียงพอในการดำเนินการวิจัยได้ จึงตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นๆ

มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

ตัวอย่างการตอบ

ข้อ	ข้อความ	การปฏิบัติ				
		บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
0	ในวันหยุดหรือวันเสาร์ – อาทิตย์ ข้าพเจ้ามักชวนเพื่อนๆ ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน		✓			

จากตัวอย่าง แสดงว่าในวันหยุดหรือวันเสาร์ – อาทิตย์ นักเรียนมักชวนเพื่อนๆ ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านบ่อยครั้ง

แบบสอบถามวัดการปฏิบัติหรือวัดพฤติกรรมของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	การปฏิบัติ				
		บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
	<u>แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต</u>					
0	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนเพื่อให้สามารถสอบเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง					
00	เมื่อรู้สึกท้อถอยในการเรียนข้าพเจ้าจะเตือนตนเองให้อดทนเพื่ออนาคต					
	<u>แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง</u>					
0	ผู้ปกครองให้กำลังใจในการเรียนแก่ข้าพเจ้า					
00	นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ด้านการเรียนจากผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					
	<u>แบบสอบถามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</u>					
0	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม					
00	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน					
	<u>แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน</u>					
0	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ช่วยกันทำงานที่ครูมอบหมาย					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขในการเรียน					
	<u>แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน</u>					
0	เมื่อกลับถึงบ้าน ข้าพเจ้าจะทบทวนเนื้อหาที่เรียนอย่างสม่ำเสมอ					
00	ขณะที่เรียน ข้าพเจ้าสนใจที่จะซักถามครูในสิ่งที่สงสัย					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
บ่อยที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
บ่อย	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
นานๆครั้ง	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เคยเลย	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

การแปลความหมาย

67.6 – 75.0

มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด

52.6 – 67.5

มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมาก

37.6 – 52.5

มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับปานกลาง

22.6 – 37.5

มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับน้อย

15.0 – 22.5

มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

การแปลความหมาย

91 – 100

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

71 – 90

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมาก

51 – 70

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

31 – 50

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับน้อย

20 – 30

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

การแปลความหมาย

91 – 100

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมากที่สุด

71 – 90

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมาก

51 – 70

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับปานกลาง

31 – 50

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับน้อย

20 – 30

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับน้อยที่สุด

4. แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.6 – 75.0	มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในระดับดีมาก
52.6 – 67.5	มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในระดับดี
37.6 – 52.5	มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในระดับปานกลาง
22.6 – 37.5	มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในระดับไม่ดี
15.0 – 22.5	มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในระดับไม่ดีเลย

5. แบบสอบถามพฤติกรรมการใฝ่เรียน จำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็ม 125 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
112.6 – 125	มีพฤติกรรมการใฝ่เรียนในระดับมากที่สุด
87.6 – 112.5	มีพฤติกรรมการใฝ่เรียนในระดับมาก
62.6 – 87.5	มีพฤติกรรมการใฝ่เรียนในระดับปานกลาง
37.6 – 62.5	มีพฤติกรรมการใฝ่เรียนในระดับน้อย
25 – 37.5	มีพฤติกรรมการใฝ่เรียนในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามวัดความรู้สึกของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ความรู้สึก				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	<u>แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน</u>					
	ชีวิตนี้ไม่ต้องดิ้นรนอะไรมากนัก เพราะทุกอย่างเป็นไปตามโชคชะตา					
00	การประสบความสำเร็จมักเกิดจากการทำงานหนักมากกว่าเกิดจากโชควาสนา					
0	<u>แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน</u>					
	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายิ่งเรียนยิ่งพบเรื่องน่ารู้มากขึ้น					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน					
0	<u>แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์</u>					
	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นทำงานที่ครูมอบหมายให้สำเร็จ					
00	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนเพื่อให้สอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

6. แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.6 – 75.0	มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับมากที่สุด
52.6 – 67.5	มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับมาก
37.6 – 52.5	มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับปานกลาง
22.6 – 37.5	มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับน้อย
15.0 – 22.5	มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับน้อยที่สุด

7. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
91 – 100	มีเจตคติต่อการเรียนในระดับดีมาก
71 – 90	มีเจตคติต่อการเรียนในระดับดี
51 – 70	มีเจตคติต่อการเรียนในระดับปานกลาง
31 – 50	มีเจตคติต่อการเรียนในระดับไม่ดี
20 – 30	มีเจตคติต่อการเรียนในระดับไม่ดีเลย

8. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 75 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.6 – 75.0	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมากที่สุด
52.6 – 67.5	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก
37.6 – 52.5	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง
22.6 – 37.5	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับน้อย
15.0 – 22.5	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. นำสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา ที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด โดยชุดที่ 1 ประกอบด้วย แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ชุดที่ 2 ประกอบด้วย แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และเนื่องจากแบบสอบถามมีจำนวนข้อมาก ผู้วิจัยได้วางแผนให้นักเรียนตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ในช่วงเช้า และชุดที่ 2 ในช่วงบ่าย เพื่อขจัดความคลาดเคลื่อนในการวัด โดยเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามกำหนดเวลาที่นัดหมายของแต่ละโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 โรงเรียน

4. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูล มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบและตรวจร่องรอยการตั้งใจในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้จำนวน 824 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.49 ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การตรวจที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 10.01

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและระดับห้องเรียนกับตัวแปรตาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 10.01 และโปรแกรมสำเร็จรูป HLM (Hierarchical Linear Model) Version 4.01 โดยวิเคราะห์แยกตามระดับ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองกับพฤติกรรมใฝ่เรียน

2.2 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน

3. วิเคราะห์พหุระดับเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียน และระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป HLM (Hierarchical Linear Model) Version 4.01 ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับนักเรียน (Within-class analysis)

3.1.1 การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model)

3.1.2 การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)

3.2 การวิเคราะห์โมเดลระดับห้องเรียน (Between-class analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .01$) ซึ่งมีค่า $Z_{\alpha/2} = 2.58$ (มยุรี ศรีชัย, 2538 : 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^K \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^K N_g S_g^2}$$

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
K	แทน	จำนวนขนาดของโรงเรียน(4 ขนาด)
S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของพฤติกรรมไฝ่เรียน
e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($z_{\alpha/2} S_x^2$)
N_g	แทน	จำนวนของนักเรียนในแต่ละชั้น
W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของโรวินELLIและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543 : 248 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	R	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product – moment correlation coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 84)

$$r = \frac{S_{xy}}{S_x S_y}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	S_{xy}	แทน	ค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือ
	S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรายข้อ
	S_y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือ

2.3 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา(α - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 218 ; อ้างอิงจาก Cronbach.1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของข้อสอบ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple correlation coefficient) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product – moment correlation coefficient) (Pedhazur. 1997 : 39)

$$r = \frac{S_{xy}}{S_x S_y}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	S_{xy}	แทน	ค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม
	S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ X
	S_y	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม Y

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test
(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 317 ; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1971 : 158)

$$t = \frac{r\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of determination) หรือค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกัน ที่คำนวณได้จากผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมแอสแอลเอ็ม ดังนี้ (Snijders and Bosker. 1999 : 102 – 103)

Balance Model

$$\text{Model A} : Y_{ij} = \beta_0 + U_{oj} + E_{ij}$$

$$\text{Model B} : Y_{ij} = \beta_0 + \beta_1 (x_{ij} - \bar{x}_{.j}) + \beta_2 \bar{x}_{.j} + U_{oj} + E_{ij}$$

$$R_1^2 = 1 - \frac{\text{var}(Y_{ij} - \sum_h \gamma_h x_{hij})}{\text{var}(Y_{ij})}$$

$$\text{โดยที่} \quad \text{var}\left(Y_{ij} - \sum_h \gamma_h x_{hij}\right) = \sigma_1^2 + \tau_{01}^2$$

$$\text{var}(Y_{ij}) = \sigma^2; \sigma^2 = \sigma_0^2 + \tau_{00}^2$$

เมื่อ	R_1^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การวัดร่วมกันในระดับนักเรียน
	σ_1^2	แทน	ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนใน Simple Model
	τ_{01}^2	แทน	ความแปรปรวนของค่าคงที่ ใน Simple Model
	σ_0^2	แทน	ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน ใน Null Model
	τ_{00}^2	แทน	ความแปรปรวนของค่าคงที่ ใน Null Model

$$R_2^2 = 1 - \frac{\text{var}(\bar{Y}_{.j} - \sum_h \gamma_h \bar{x}_{h.j})}{\text{var}(Y_{.j})}$$

$$\text{โดยที่} \quad \text{var} \left(\bar{Y}_{.j} - \sum_h \gamma_h \bar{X}_{h,j} \right) = \frac{\sigma_2^2}{n_j} + \tau_{02}^2$$

$$\text{var} (\bar{Y}_{.j}) = \frac{\sigma_0^2}{n_j} + \tau_{00}^2$$

เมื่อ	R_2^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การวัดร่วมกันในระดับห้องเรียน
	σ_2^2	แทน	ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน ใน Hypothetical Model
	n_j	แทน	จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยของแต่ละห้องเรียน (Group size) หาได้จาก $n_j = \frac{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}{\text{จำนวนห้องเรียนทั้งหมด}}$
	τ_{02}^2	แทน	ความแปรปรวนของตัวคงที่ ใน Hypothetical Model

3.5 วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) โดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป HLM (Hierarchical Linear Model) Version 4.01 Student Edition for Windows

3.5.1 วิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro level หรือ within-class analysis)

3.5.1.1 วิเคราะห์โมเดลว่าง (Null Model)

โมเดลภายในหน่วย (within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + e_{ij}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + u_0$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ของตัวแปรระดับนักเรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของตัวแปรระดับห้องเรียน
	e_{ij}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียน
	u_0	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับห้องเรียน
โดยที่	$e, u \sim N(0, \sigma_i^2)$		

3.5.1.2 วิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)

โมเดลภายในหน่วย (Within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + b_{1j}(\text{FEC}) + b_{2j}(\text{LOC}) + b_{3j}(\text{ATT}) + b_{4j}(\text{MOT}) + b_{5j}(\text{PLS}) + e_{ij}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (Between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + u_0$$

$$b_{1j} = \gamma_{10} + u_1$$

$$b_{2j} = \gamma_{20} + u_2$$

$$b_{3j} = \gamma_{30} + u_3$$

$$b_{4j} = \gamma_{40} + u_4$$

$$b_{5j} = \gamma_{50} + u_5$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	พฤติกรรมไฝ่เรียน
	FEC	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
	LOC	แทน	ความเชื่ออำนาจในตน
	ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียน
	MOT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
	PLS	แทน	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ (Intercept) หรือค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{1j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของลักษณะมุ่งอนาคตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{2j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{3j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{4j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{5j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{0j}
	γ_{10}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{1j}
	γ_{20}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{2j}
	γ_{30}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{3j}
	γ_{40}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{4j}
	γ_{50}	แทน	ค่าคงที่ของ b_{5j}
	e_{ij}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนระดับนักเรียน
	u_0	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{0j}
	u_1	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{1j}
	u_2	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{2j}
	u_3	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{3j}
	u_4	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{4j}
	u_5	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของ b_{5j}

โดยที่ $e, u \sim N(0, \sigma_i^2)$

3.5.2 วิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro level หรือ Between – class)

โมเดลภายในหน่วย (Within unit model)

$$Y_{ij} = b_{0j} + b_{1j}(\text{FEC}) + b_{2j}(\text{LOC}) + b_{3j}(\text{ATT}) + b_{4j}(\text{MOT}) + b_{5j}(\text{PLS}) + e_{1j}$$

โมเดลระหว่างหน่วย (Between unit model)

$$b_{0j} = \gamma_{00} + \gamma_{01}(\text{CHI}) + \gamma_{02}(\text{CLA}) + u_0$$

$$b_{1j} = \gamma_{10} + \gamma_{11}(\text{CHI}) + \gamma_{12}(\text{CLA}) + u_1$$

$$b_{2j} = \gamma_{20} + \gamma_{21}(\text{CHI}) + \gamma_{22}(\text{CLA}) + u_2$$

$$b_{3j} = \gamma_{30} + \gamma_{31}(\text{CHI}) + \gamma_{32}(\text{CLA}) + u_3$$

$$b_{4j} = \gamma_{40} + \gamma_{41}(\text{CHI}) + \gamma_{42}(\text{CLA}) + u_4$$

$$b_{5j} = \gamma_{50} + \gamma_{51}(\text{CHI}) + \gamma_{52}(\text{CLA}) + u_5$$

เมื่อ	Y_{ij}	แทน	พฤติกรรมไฝ่เรียน
	FEC	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
	LOC	แทน	ความเชื่ออำนาจในตน
	ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียน
	MOT	แทน	แรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์
	PLS	แทน	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง
	CHI	แทน	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
	CLA	แทน	บรรยากาศในชั้นเรียน
	b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ (Intercept) หรือค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{1j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของลักษณะมุ่งอนาคตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{2j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{3j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{4j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	b_{5j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน
	γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ของ b_0
	γ_{10}	แทน	ค่าคงที่ของ b_1
	γ_{20}	แทน	ค่าคงที่ของ b_2
	γ_{30}	แทน	ค่าคงที่ของ b_3
	γ_{40}	แทน	ค่าคงที่ของ b_4
	γ_{50}	แทน	ค่าคงที่ของ b_5
	γ_{01}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ b_{0j}

γ_{11}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ	b_{1j}
γ_{21}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ	b_{2j}
γ_{31}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ	b_{3j}
γ_{41}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ	b_{4j}
γ_{51}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CHI ที่ส่งผลต่อ	b_{5j}
γ_{02}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{0j}
γ_{12}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{1j}
γ_{22}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{2j}
γ_{32}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{3j}
γ_{42}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{4j}
γ_{52}	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของ CLA ที่ส่งผลต่อ	b_{5j}

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันชัดเจนในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

K	แทน	คะแนนเต็มรายฉบับ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยรายฉบับ
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_x	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าประชากร
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
FEC	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
LOC	แทน	ความเชื่ออำนาจในตน
ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียน
MOT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
PLS	แทน	การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
CHI	แทน	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
CLA	แทน	บรรยากาศในชั้นเรียน
ACT	แทน	พฤติกรรมใฝ่เรียน
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที
χ^2	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบไค-สแควร์
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
σ_0^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนภายในหน่วย (Within unit error variance) จากการวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model)
σ_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนภายในหน่วย (Within unit error variance) จากการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)
σ_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนภายในหน่วย (Within unit error variance) จากการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (Hypothetical model)
R_1^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การวัดร่วมกันในระดับนักเรียน
b_{0j}	แทน	ค่าคงที่ (Intercept) หรือค่าเฉลี่ยพฤติกรรมใฝ่เรียน
b_{1j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของลักษณะมุ่งอนาคตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน
b_{2j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน
b_{3j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน
b_{4j}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน

b_{sj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียน
γ_{00}	แทน	ค่าคงที่ (Intercept) ของ b_{0j}
γ_{01}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งผลต่อ b_{0j}
γ_{02}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อ b_{0j}
γ_{21}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งผลต่อ b_{2j}
γ_{22}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อ b_{2j}
γ_{31}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งผลต่อ b_{3j}
γ_{32}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อ b_{3j}
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน และตัวแปรตามคือ พฤติกรรมไม่เรียน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนกับพฤติกรรมไม่เรียน ดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองกับพฤติกรรมไม่เรียน

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน กับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไม่เรียนรายห้องเรียน

3. การวิเคราะห์พหุระดับ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (within-Class analysis)

3.1.1 การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model)

3.1.2 การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)

3.2 การวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Between-Class analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ($\alpha = .01$) เพื่อให้การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรมีความคลาดเคลื่อนน้อยและมีความสอดคล้องกับระดับความเชื่อมั่นในการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเพียงพอสำหรับการตัดสินใจนำสารสนเทศของการวิจัยไปใช้ ส่วนในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = .05$) เนื่องจาก ตัวแปรพฤติกรรมไม่เรียนหรืองานวิจัยอื่นๆ ที่ใกล้เคียง ยังมีคนศึกษาน้อย ผู้วิจัยจึงกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อเปิดกว้างในการค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมไม่เรียน ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการส่งเสริมการเรียนรู้ ตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน และตัวแปรตามคือพฤติกรรมไม่เรียน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พฤติกรรมไม่เรียน และการประมาณค่าประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตัวแปร	N	K	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
						ต่ำสุด	สูงสุด	
ตัวแปรอิสระ ระดับนักเรียน								
FEC	824	75	50.31	8.87	.31	49.51	51.11	ปานกลาง
LOC	824	75	49.07	8.09	.28	48.35	49.79	ปานกลาง
ATT	824	100	68.90	13.81	.48	67.66	71.14	ปานกลาง
MOT	824	75	50.58	10.36	.36	49.65	51.51	ปานกลาง
PLS	824	100	65.04	14.41	.50	63.75	66.33	ปานกลาง
ตัวแปรอิสระ ระดับห้องเรียน								
CHI	36	100	67.74	13.38	2.23	62.01	73.47	ปานกลาง
CLA	36	75	50.13	8.43	1.40	46.52	53.74	ปานกลาง
ตัวแปรตาม								
ACT	824	125	76.01	12.41	.43	74.91	77.12	ปานกลาง

จากตาราง 3 ในตัวแปรอิสระระดับนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) ความเชื่ออำนาจในตน (LOC) เจตคติต่อการเรียน (ATT) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า เจตคติต่อการเรียน (ATT) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) และความเชื่อ

อำนาจในตน (LOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.90, 65.04, 50.58, 50.31 และ 49.07 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 67.66-71.14, 63.75-66.33, 49.65-51.51, 49.51-51.11 และ 48.35-49.79 ตามลำดับ

สำหรับตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และมีบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มีค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 67.74 และ 50.13 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 62.01-73.47 และ 46.52-53.74 ตามลำดับ

สำหรับพฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่ามีค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 76.01 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 74.91-77.12 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน ดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) ความเชื่ออำนาจในตน (LOC) เจตคติต่อการเรียน (ATT) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) กับพฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) ซึ่งคำนวณจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 824 คน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน

ตัวแปร	ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน					ตัวแปรตาม
	FEC	LOC	ATT	MOT	PLS	ACT
FEC	1.00	.450*	.348*	.722*	.356*	.402*
LOC		1.00	.667*	.501*	.505*	.603*
ATT			1.00	.348*	.260*	.441*
MOT				1.00	.462*	.480*
PLS					1.00	.743*
ACT						1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน แต่ละตัวแปรกับพฤติกรรมใฝ่เรียน พบว่าตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) ความเชื่ออำนาจในตน (LOC) เจตคติต่อการเรียน (ATT) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า โดยที่ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .743 ส่วนความเชื่ออำนาจในตน (LOC) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) เจตคติต่อการเรียน (ATT) และลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียน เป็นลำดับรองลงมา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .603, .480, .441 และ .402 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนทุกตัวแปร มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .260 - .722 โดยที่ ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) มากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .722 ส่วนเจตคติต่อการเรียน (ATT) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) น้อยที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .260

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) กับพฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) ซึ่งคำนวณจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าเฉลี่ยรายห้องเรียนจำนวน 36 ห้องเรียน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน

ตัวแปร	ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน		ตัวแปรตาม
	CHI	CLA	ACT
CHI	1.00	.973*	.891*
CLA		1.00	.888*
ACT			1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน แต่ละตัวแปรกับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมใฝ่เรียนรายห้องเรียน (ACT) พบว่า ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมใฝ่เรียนรายห้องเรียน (ACT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า โดยที่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าเฉลี่ยพฤติกรรมใฝ่เรียนรายห้องเรียนมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .891 รองลงมาคือบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .888

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) กับบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .973

3. การวิเคราะห์พหุระดับ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียน และระดับห้องเรียน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Within-class analysis) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model) เป็นการนำตัวแปรตามได้แก่ พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน มาทำการวิเคราะห์ โดยไม่นำตัวแปรอิสระใดๆ เข้ามาร่วมพิจารณาเพื่อตรวจสอบว่า พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน มีความแปรปรวนระหว่างบุคคลและมีความแปรปรวนระหว่างห้องเรียน เพียงพอที่จะวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามในขั้นตอนการวิเคราะห์ต่อไปหรือไม่ ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) และอิทธิพลสุ่ม (Random effects) ของพฤติกรรม
ไฝเรียนรายห้องเรียน โดยการวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model)

ตัวแปรตาม	Fixed effects			Random effects		
	Coefficient	SE	t	Variance Component	df	χ^2
Intercept ; b_0	75.842	1.471	51.547*	73.570	35	621.711*
Level 0 error ; $\sigma_0^2 = 89.960$						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียนรายบุคคล (b_0) มีค่าเท่ากับ 75.842 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนมีพฤติกรรมไฝเรียนแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียนรายห้องเรียน (b_0) มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 73.570 ซึ่งมีความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนจำนวน 36 ห้องเรียน มีพฤติกรรมไฝเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องทำการวิเคราะห์ในขั้นที่ 2 คือการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model) เพื่อทดสอบผลของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนต่อไป

3.1.2 การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model) เป็นการวิเคราะห์โดยนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) ความเชื่ออำนาจในตน (LOC) เจตคติต่อการเรียน (ATT) แรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์ (MOT) และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) เข้ามาวิเคราะห์ร่วมกับพฤติกรรมไฝเรียนซึ่งเป็นตัวแปรตาม เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระเหล่านั้น ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน และตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ยังมีความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ในขั้นต่อไปหรือไม่ ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) และอิทธิพลสุ่ม (Random effects) ของตัวแปรระดับนักเรียน (within-Class analysis) จากการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model)

ตัวแปร ระดับนักเรียน	Fixed effects			Random effects		
	Coefficient	SE	t	Variance Component	df	χ^2
Intercept ; b_{0j}	75.835	1.47	51.420*	76.029	35	1194.841*
FEC slope ; b_{1j}	.003	.045	.056	.006	35	30.072
LOC slope ; b_{2j}	.173	.087	1.981	.151	35	83.737*
ATT slope ; b_{3j}	.165	.037	4.451*	.023	35	55.671*
MOT slope ; b_{4j}	.038	.045	.846	.013	35	28.733
PLS slope ; b_{5j}	.445	.026	17.013*	.004	35	42.275
$R_1^2 = .2490$			Level 1 error ; $\sigma_1^2 = 46.811$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไม่เรียนรายบุคคล (b_{0j}) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน (b_{3j}) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (b_{5j}) มีค่าเท่ากับ 75.835, .165 และ .445 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนรวมกันพยากรณ์พฤติกรรมไม่เรียนได้ร้อยละ 24.90

จากผลการวิเคราะห์เบื้องต้นแสดงว่า การที่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่เรียนแตกต่างกัน เนื่องมาจากผลของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนสองตัวแปรได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไม่เรียนรายห้องเรียน (b_{0j}) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน (LOC) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน (ATT) มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเท่ากับ 76.029, .151 และ .023 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของลักษณะมุ่งอนาคต (FOC) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเท่ากับ .006, .013 และ .004 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า มีตัวแปรอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าระดับนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน

ดังนั้น จึงต้องทำการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Between-Class analysis) ซึ่งเป็นโมเดลสมมติฐาน (Hypothetical model) โดยกำหนดให้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไม่เรียน (b_{0j}) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน (b_{2j}) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน (b_{3j}) มาเป็นตัวแปรตามในการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน และนำตัวแปรระดับห้องเรียน ซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มาเป็นตัวแปรอิสระ

3.2 การวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Between-Class analysis) เป็นการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (Hypothetical model) โดยนำตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ทดสอบอภิปหผล (Fixed effects) แล้วพบว่า มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนมากเพียงพอที่จะทำการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียน (b_{0j}) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน (b_{2j}) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน (b_{3j}) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียน มาเป็นตัวแปรตาม แล้วนำตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มาเป็นตัวแปรอิสระ และดำเนินการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบอภิปหผลคงที่ (Fixed effects) และอภิปหผลสุ่ม (Random effects) ของตัวแปรระดับห้องเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน (Between-Class analysis)

ตัวแปร ระดับนักเรียน	Fixed effects			Random effects		
	Coefficient	SE	t	Variance Component	df	χ^2
สำหรับ Intercept ; b_{0j}	75.878	.668	113.636*	13.804	33	236.044*
CHI ; γ_{01}	.371	.213	1.746			
CLA ; γ_{01}	.352	.338	1.043			
สำหรับ LOC slope ; b_{2j}	.159	.090	1.176	.164	33	84.784*
CHI ; γ_{21}	.045	.029	1.523			
CLA ; γ_{22}	-.071	.047	1.507			
สำหรับ ATT slope ; b_{3j}	.164	.032	5.159*	.009	33	49.804*
CHI ; γ_{31}	-.016	.010	1.517			
CLA ; γ_{32}	.010	.016	.651			
Level 2 error ; $\sigma^2 = 46.763$						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Between-Class analysis) เมื่อพิจารณาจากการทดสอบอภิปหผลคงที่ (Fixed effects) โดยใช้ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียน (b_{0j}) เป็นตัวแปรตาม เพื่อตรวจสอบผลของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 75.878 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (γ_{01}) มีค่าเท่ากับ .371 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในชั้นเรียน (γ_{02}) มีค่าเท่ากับ .352 ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน

สำหรับผลการทดสอบอภิปหผลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียน มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเท่ากับ 13.804 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายังมีตัวแปรอิสระอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน

เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน (b_{21}) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนมาเป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนแต่ละห้องเรียนมีค่าเท่ากับ .045 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (γ_{21}) และบรรยากาศในชั้นเรียน (γ_{22}) มีค่าเท่ากับ .045 และ -.071 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน

สำหรับผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตน มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเท่ากับ .164 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าระดับห้องเรียน ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียน

เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียน (b_{3j}) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนมาเป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนในแต่ละห้องเรียน มีค่าเท่ากับ .164 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (γ_{31}) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของบรรยากาศในชั้นเรียน (γ_{32}) มีค่าเท่ากับ -.016 และ .010 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียน

สำหรับผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effects) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียน มีค่าความแปรปรวนระหว่างห้องเรียนเท่ากับ .009 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าระดับห้องเรียน ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์หุ้ระดับ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และการค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน สรุปได้ว่า

1. ผลการวิเคราะห์หุ้ระดับนักเรียน พบว่า

1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน จำนวน 5 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองกับพฤติกรรมไม่เรียนมีค่าระหว่าง .402 ถึง .743 โดยตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่เรียนมากที่สุดคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .743 ส่วนตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่เรียนน้อยที่สุดคือ ลักษณะมุ่งอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .402

1.2 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมไม่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ทั้งนี้ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมไม่เรียนได้ร้อยละ 24.90

2. ผลการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน พบว่า

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียนมีค่าเท่ากับ .891 และ .888 ตามลำดับ

2.2 หลังจากที่ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนแต่ประการใด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปจุดประสงค์ สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์หลัก เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และพฤติกรรมใฝ่เรียน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน และเพื่อค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research) ซึ่งผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 824 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศในชั้นเรียน และแบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7996, .9273, .8841, .9102, .9177, .9322, .8914 และ .9457 ตามลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.01 และโปรแกรม HLM version 4.01 Students edition for Windows

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปร การศึกษาความสัมพันธ์ การค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน สรุปได้ว่า

1. การประมาณค่าเฉลี่ย ในตัวแปรอิสระระดับนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะมุ่งอนาคต มีความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า เจตคติต่อการเรียน (ATT) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (PLS) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ลักษณะมุ่งอนาคต (FEC) และความเชื่ออำนาจในตน (LOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.90, 65.04, 50.58, 50.31 และ 49.07 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 67.66-70.14, 63.75-66.33, 49.65-51.51, 49.51-51.11 และ 48.35-49.79 ตามลำดับ ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และมีบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า การจัดการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CHI) และบรรยากาศในชั้นเรียน (CLA) มีค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 67.74 และ 50.13 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 62.01-73.47 และ 46.52-53.74 ตามลำดับ สำหรับ พฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม พบว่า มีค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 76.01 ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 74.91-77.12 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมใฝ่เรียน (ACT) อยู่ใน ระดับปานกลาง ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับนักเรียน พบว่า

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน จำนวน 5 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริม การเรียนของผู้ปกครองกับพฤติกรรมใฝ่เรียนมีค่าระหว่าง .402 ถึง .743 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมใฝ่เรียนมากที่สุดคือ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .743 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนน้อยที่สุดคือ ลักษณะมุ่งอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ .402

2.2 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ทั้งนี้ตัวแปรอิสระระดับ นักเรียนร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 24.90

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน พบว่า

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนกับพฤติกรรมใฝ่เรียน มีค่าเท่ากับ .891 และ .888 ตามลำดับ

3.2 หลังจากที่ได้ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการ เรียนของผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตัวแปรอิสระระดับ ห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อ พฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนแต่ประการใด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมใฝ่เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า พฤติกรรมใฝ่เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญ ที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนในมาตรฐานที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .2545 : 46- 53) และเกณฑ์มาตรฐานที่ 4 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 11-17) นั้น มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะ มุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบรรยากาศในชั้นเรียน กล่าวคือ การพัฒนา นักเรียนให้มี พฤติกรรมใฝ่เรียนนั้น จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคต มีความเชื่ออำนาจในตน มีเจตคติที่ดีต่อ การเรียน ผู้ปกครองควรให้ความสนใจและส่งเสริมการเรียนของนักเรียนให้มากที่สุด ครูควรจัดการเรียน

การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนอกจากนี้ จะต้องช่วยกันจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควบคู่กันไปด้วย

2. ตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ซึ่งเจตคติต่อการเรียน เป็น ความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความสำคัญของการเรียน คุณค่าของการเรียน และ ประโยชน์ของการเรียน เป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่มีต่อการเรียนของนักเรียน ดังนั้น เมื่อ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน แสดงว่า นักเรียนมีความคิด มีความเชื่อ หรือความรู้สึกที่ดีต่อความ สำคัญและประโยชน์ของการเรียน ความรู้สึกเช่นนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียน สอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538) ซึ่งอธิบายไว้ว่า ลักษณะทางจิตใจคือ เจตคติหรือทัศนคติ เป็นสาเหตุให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างๆ เช่น พฤติกรรมการขยันเรียน ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ พฤติกรรมการเป็นคนดีและคนเก่งในที่สุด และคล้ายคลึงกับงานวิจัยของสิริพร ดาววัน (2540 : 89-91) ที่ศึกษา พบว่า เจตคติต่อการเรียนส่งผลทางบวกต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน เช่นเดียวกับ สุกัญญา แยมยิม (2541 : 65-66) และจิตสุภา สวนประเสริฐ (2543 : 87-88) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการ เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจเรียนของนักเรียน และสุภาภรณ์ ศศิธิลลธรรม (2543 : 82) ที่ ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับความอดสาเหในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยัง คล้ายคลึงกับงานวิจัยของนิโคลัส (Nicholus, 1997) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง คือการที่ผู้ปกครองดูแล เอาใจใส่และติดตามผลการเรียน ของนักเรียน การจัดหาอุปกรณ์การเรียนและหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ช่วย แก้ปัญหาในการเรียน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สอนให้นักเรียนรู้จัก แบ่งเวลาในการทำงาน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การช่วยเหลือให้นักเรียนสนใจค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมและให้กำลังใจให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง การที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อ การเรียนของนักเรียนในปกครองดังกล่าวข้างต้น ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียน มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ศศิธิลลธรรม (2543 : 69-70) ซึ่งได้ ศึกษา พบว่า ความคาดหวังทางการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความอดสาเหในการเรียนของ นักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประสบการณ์ในการสอนของผู้วิจัย ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองให้ ความสนใจและสนับสนุนด้านการเรียน จะมีพฤติกรรมกระตือรือร้นในการเรียนสูง

ข้อสังเกตจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรระดับห้องเรียนที่นำมาศึกษาได้แก่ การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน ซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากกลุ่มตัวอย่างในระดับห้องเรียนจำนวน 36 ห้องเรียน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ ในแต่ละห้องเรียนมีนักเรียนไม่ถึง 30 คน อาจมีจำนวนหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of analysis) ไม่มากพอ ทำให้ค่าความแปรปรวนภายในห้องเรียนมีค่าน้อย จึงส่งผลทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้ จากการวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Between - class analysis) มีค่าน้อยลงตามไปด้วย (สำราญ มีแจ้ง, 2544 : 232 ; อ้างอิงจาก Bryk & Raudenbush) นอกจากนี้ ม็อค (Mok, 1995) ได้เสนอไว้ว่า ในการวิเคราะห์ พหุระดับนั้น เพื่อให้ตัวแปรอิสระมีอำนาจการทำนายสูง ควรใช้กลุ่มตัวอย่างรวมแล้วอย่างน้อย 1,200 คน สอดคล้องกับ บัสสิริ (Bassiri, 1988) ที่กล่าวไว้ว่า จำนวนของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์พหุระดับ

ควรมีอย่างน้อย 30 หน่วย และแต่ละหน่วยควรมีจำนวนหน่วยการวิเคราะห์ตั้งแต่ 30 หน่วยขึ้นไป จึงจะทำให้มีปฏิสัมพันธ์ข้ามกลุ่ม (Cross-level interaction)

สำหรับอีกหนึ่งประเด็น ที่น่าจะเป็นสาเหตุทำให้ตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่า ในระยะนี้ การปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการเรียนรู้ นับเป็นช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง อาจจะทำให้ครูและผู้บริหารเกิดการล้าหรือเหนื่อยหน่าย จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละห้องเรียนโดยส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลางและมีความแตกต่างกันไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อว่า เมื่อเวลาผ่านไปช่วงหนึ่งและการปฏิรูปการศึกษาในทุกด้านมีความพร้อมมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนก็จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

จากเหตุผลและหลักการที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ตัวแปรระดับห้องเรียนที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1.ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน ดังนั้น ควรรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะได้นำข้อสังเกตไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนดังนี้

- 1.1 ผู้ปกครองควรติดตามผลการเรียนของนักเรียน ดูแลและเอาใจใส่เป็นพิเศษเกี่ยวกับพฤติกรรมเรียนของนักเรียน ให้กำลังใจและให้การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น
- 1.2 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียน เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนมากยิ่งขึ้น
- 1.3 ผู้บริหารควรนำสารสนเทศจากการวิจัย ไปประกอบการวางแผนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 1.4 ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ควรร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ไม่บังเกิดความจำเจ หรือเบื่อหน่ายต่อการเรียน กระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเก็บภาษีจากชุมชนโดยตรง ได้พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน เพื่อสนับสนุนงบประมาณค่าวัสดุรายหัว ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรให้โรงเรียน การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากผู้ปกครอง บุคลากร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 8 มาตรา 58 (2542 : 29) ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนระดมทรัพยากรทางการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเต็มที่

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดอื่นๆ หรือในกลุ่มตัวอย่างระดับอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และควรจะศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ในระดับบุคคล ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไฝเรียน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ เพื่อให้ได้รายละเอียดของสารสนเทศมากขึ้น

2.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมไฝเรียนรายห้องเรียน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียน มีความแปรปรวนระหว่างห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอิสระในระดับที่สูงกว่าในระดับห้องเรียน เช่น ระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียน เช่น ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ความสำเร็จทางวิชาการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นต้น และที่สำคัญจำนวนหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of analysis) ในแต่ละระดับโดยเฉพาะระดับที่สูงกว่าระดับนักเรียน ควรมีจำนวนมากเพียงพอต่อการวิเคราะห์

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ค่าความแปรปรวนของพฤติกรรมไฝเรียนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง มีค่าน้อยกว่าค่าความแปรปรวนที่ประมาณไว้ในขั้นการวางแผนเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าที่ควรจะเป็นเล็กน้อย ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ที่ดี ก็บ่งชี้ได้ว่า ผลของการวิจัยมีความแม่นยำ(Precision)สูง อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดความประหยัดงบประมาณและอยู่ในวิสัยที่สามารถใช้สารสนเทศการวิจัยไปตัดสินใจได้ ก็สามารถลดขนาดกลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียนให้มีขนาดเล็กลงกว่านี้ได้ โดยการนำค่าความคลาดเคลื่อน ($Z_{\alpha/2} S_{\bar{x}}$) และค่าความแปรปรวนของพฤติกรรมไฝเรียน ซึ่งเป็นสารสนเทศจากการวิจัยครั้งนี้ ไปร่วมพิจารณาด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). สรุปผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- , กรมวิชาการ. (2521). ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กึ่งกาญจน์ ปานทอง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา ตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- งามตา วณิชานนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนา และพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. รายงานการวิจัยฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526 – 2531 ฉบับกึ่งนันทนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ :เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทนา นันทิก. (2533). การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานโดยวางเป้าหมายสำหรับเยาวชน. ปรินิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- จารุลักษณ์ พิมพ์พรหมราช. (2528). การเปรียบเทียบทัศนคติการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดมศึกษา.
- จำลอง ภูบารุง. (2530, เมษายน). "บรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้," วารสารการศึกษา ก.ท.ม. 11(4) : 10 – 14.
- จิตสุภา สอนประเสริฐ. (2543). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการของนักเรียนวิทยาลัยพาณิชยการในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- จิราภา เต็งไธรัตน์ และคณะ. (2543). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544, เมษายน). "บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน," วารสารวิชาการ. 4(4) : 42 – 47.
- เชื้อ สาริมา. (2524, ตุลาคม – ธันวาคม). "บทบาทของผู้ปกครอง," วิทยาสาร. 79(4) : 19–22.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). "การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา," การวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชนีย์ เซาร์ดำรงค์. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2529). "การวัดทัศนคติ" ใน เอกสารเพื่อการอบรมการวิจัยการศึกษา เล่ม 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นายกรัฐมนตรี.
- (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชมและสุภาพร ลอยด์. (2529). รายงานการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศิลป์ สารเสน. (2543). ความสามารถระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ทศนา แคมมณี. (2543). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา," ในประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ เสนียวงศ์ ณ อยุธยา. (2525). "พฤติกรรมในการเรียนการสอน," ในเอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนประถมศึกษาหน่วยที่ 6-10. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพับลิซซิ่ง.
- ✓ ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2526, ธันวาคม - มกราคม). "อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการกระทำผิดของเด็กวัยรุ่น," วารสารเนเนว. 18(12) : 65 - 69.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2535, เมษายน - พฤษภาคม). "การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน," วิจัยการศึกษา. 15(4) : 9 - 14.
- (2538, กรกฎาคม - ธันวาคม). "วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ," วิธีวิทยาการวิจัย. 7(2) : 1 - 36.
- นวลละอ อสุภาพ. (2536). ผลสะท้อนแห่งโครงการนักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกรับใช้ประชาชนในชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2538). "การสร้างบรรยากาศการเรียน," สารสถาบันภาษาไทย. 2(4) : 73- 85 ; ตุลาคม - ธันวาคม.

- บัญชา แสนทวี. (2539). การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัด
ประสบการณ์ให้แก่เด็กประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- บุญเชิด ภิญโญนันต์พงษ์. (2545). "ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา
(หน่วยที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญรบ คักดิ์มณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปริญญานิพนธ์
กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- ปณิดา นิตยาพร. (2542, พฤษภาคม). "การบ้าน : วิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ," วารสารวิชาการ. 2(5) : 31 -36.
- ประธาร วสวนนท์. (2541). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรวางแผนการสอนของข้าราชการครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปริญญานิพนธ์ วท.ม (การวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ★ ประเวศ วะสี. (2543). "ปฐมกถา," ใน ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปการ
เรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 5. หน้า ก – ค. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาใน
จังหวัดเชียงราย. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดสาเนา.
- ✓ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- ✓ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- ✓ พรรณี ชูทัยเจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เสริมสินทรัพย์พรสขสิทธิ์.
- พนิดา สิ้นสุวรรณ. (2527). การเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการสอนโดยใช้
เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. อุดสาเนา.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน.
กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2526). "ลักษณะมุ่งอนาคต," เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม
หน่วยที่ 9 – 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพโรจน์ โตเทศ. (2531). "อนาคตกลุ่มประสบการณ์ที่ควรมีในหลักสูตรประถมศึกษา," วารสารการศึกษา
กรุงเทพฯ : 11(6) : 18 – 21 ; มีนาคม.
- มาลี นิสสัยสุข. (2529). รายงานผลการวิจัยโครงการสภาพแวดล้อมในห้องเรียน : ระยะที่ 1. กรุงเทพฯ :
กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุมกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : วี.เจ. ฟรินดิง.
- รังสรรค์ เพ็งหนู. (2531). อนาคตศาสตร์และการแนะแนวเชิงอนาคต. ราชบุรี : โรงเรียนหนองโพวิทยา.

- รัตนา ประเสริฐสม. (2526). การสร้างจิตลักษณะส่งเสริมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชันย์ บุญธิมา. (2542). การวิเคราะห์พระระดับ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- . (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ✓ ละเมียด ลิมอักษร. (2520, พฤษภาคม). "ที่พึ่งของเด็ก," *ประชาศึกษา*. 28(10) : 14 – 21.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ . (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีวินัย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 60. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร ระบุทุภักข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ม.ป.ท.
- ✓ วลีภา ฉลากบาง. (2535). จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย เอียดบัว. (2534). ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินุณานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- วิชชุดา เตียวสกุล. (2529). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มต่อนิสัยในการเรียนและทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- วิสุทธิ รัตติ. (2532). ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ศักดิ์ชัย นิธิฤทธิ์. (2532). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมในการทำงานของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2532, มกราคม – เมษายน). "มิติใหม่ของการวิจัยทางการศึกษา," *วิธีวิทยาการวิจัย*. 4(1) : 1 – 8.
- . (2535, มิถุนายน – กรกฎาคม). "การวิเคราะห์พระระดับสำหรับการวิจัยทางการศึกษา," *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*. 15(5) : 3-14.
- ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์. (2531). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีของโรเจอร์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- สมดุลย์ ชาญนวงศ์. (2533). การศึกษาคุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับพัฒนาการต่างกัน. ปรินุณานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธารณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544). *พัฒนาการของคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2544). *ข้อมูลสารสนเทศ 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ : การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล (เล่มที่ 2) มาตรฐานด้านผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2542). *คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ : การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล (เล่มที่ 2) มาตรฐานด้านผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2545). *รายงานการประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2543 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9*. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- สำนักราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : นิชนแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สำลี รักสุทธี. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สิริพร ดาวัน. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุกัญญา แยมยิ้ม. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา*.
- สุจรีต เพียรชอบ. (2530). "มองหลักสูตรมัธยมศึกษา : ปัจจุบันและอนาคต," *วารสารครุศาสตร์*. 15(4) : 27 – 36 ; เมษายน – มิถุนายน.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. (2533). *ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สุภาณี ปิยะอภิรักษ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

- สุภาภรณ์ ศศิธิลกธรรม. (2543). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอดสาเหในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. (2527). "เขาสอนเด็กให้มองอนาคต," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 31 : 14 – 15 ตุลาคม.
- สุชา จันทน์เอม. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา สุธรรมรักษ์. (2531). *เอกสารการสอนวิชา จด. 101 จิตวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓ สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- ✓ สุวิทย์ อุดมพานิชย์. (2544). "การรับรู้พฤติกรรมสนับสนุนของอาจารย์กับบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักศึกษา คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น," *วิทยสารทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 4(1) : 63 – 64; มกราคม – มิถุนายน.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2528). *จิตวิทยาทั่วไป*. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2527). *เอกสารประกอบคำสอนวิชาพื้นฐานทางจิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓ อารี พันธุ์ณี. (2534). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พันธ์พิบลิชซิ่ง.
- อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์. (2520). "การศึกษาในอนาคต," *วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ*. 11 (2) : 28 – 40 ธันวาคม.
- อ้อมเดือน สดมณี. (2530). *ผลของการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓ Atkinson, John W. (1966). *Motive in Fantasy Action and Society*. New Jersey : D. Van Nostrand.
- Bassiri, D. (1988). *Large and small sample properties of maximum likelihood estimates for the Hierarchical model*. Unpublished doctoral dissertation, Michigan State University, East Lansing.
- ✓ Bernard, Hinsdule. (1991, November). *Development and Application of a Diligence – Ability Regression Model for Explaining and predicting competence Among Juniors and Seniors in Selected Michigan High school*. Dissertation Abstracts international. 52 (5) : 1721 – A.
- Bull, Shirley and Solity, Jonathan. (1987). *Classroom Management : Principles to Practice*. New York : Croom Helm.
- Driscoll, Marcy P. (1994). *Psychology of Learning for Instruction*. Needham Heights, MA : Allyn & Bacon.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw Hill Book.

- ✓ Herman, Herbert J. M. (1970, August). "A Questionnaire Measure of Achievement Motivation," *Journal of Applied Psychology*. 54(2) : 353-363.
- Lang, Hellmut R., Mcbeath, Arthur and Hebert, Jo. (1995). *Teaching : Strategies and Method for Student Centered Instruction*. New York : Harcourt Brace.
- Lawrenz, F. (1976). "Student Perception of Classroom Learning Environment in Biology, Chemistry and Physics Course," *Journal of Research in Science Teaching*. 13 : 315 – 323.
- ✓ McClelland, David C, and others. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Appleton-Century Crofts, Inc., pp. 110-111.
- McDermott, Paul A ; Mordell, Melissa ; Stoltzfus, Jill C. (2001, March). "The Organization of student performance in American schools : Discipline, motivation, verbal learning, nonverbal learning," *Journal of Educational Psychology*. 93 : 65 – 76.
- Mischel, W. (1974). "Processes in Delay of Gratification," in L. Berkowitz (ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol. 7. 249 – 293. New York : Academic Press.
- Mok, M. (1995). *Sample size requirements for 2-level designs in educational research*. Sydney, Australia : Macquarie University.
- Moos, Rudolf H. and Moos, Bernice S. (1978, April). "Classroom Social Climate and Student Absences And Grades," *Journal of Educational Psychology*. 70(2) : 263 – 269.
- Morris, Carl N. (1995, Summer). "Hierarchical Models for Educational Data : An Overview," *Journal of Educational and Behavioral Statistics*. 20(2) : 190 – 200.
- Nicholas, Alwynm. (1997, September). *Teacher Control and Student compliance : Facilitators of the learning Process (Discipline, Classroom Management)*. Dissertation Abstracts : DAI – A. 58 (3) : 678. AAC. No. 9726362.
- Pedhazur, E.J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Rinehart and Winston.
- Raynor. (1982) *Motivation Career striving and Aging*. Washington : Hemisphere Publishing Corporation.
- Rinker, David Bruce. (1998, April). *Facilitation and learning behavior in a secondary school travel studies Program (Study Abroad, group learning)*. Dissertation Abstracts : DAI – A. 58 (10) : 3825 No. AAC. 9811781.
- Snijders . Tom A.B. and Bosker , Roel J. (1999) . *Multilevel Analysis : An introduction to basic and advanced multilevel modeling*. London : Sage Publication.
- ✓ Spafford, Carol Sullivan, Pesce, Augustus I. And Grosser, George S. (1997). *The Cyclopaedia Education Dictionary*. Albany : Delmar Publishers.

- Weiss, Richard Victor. (1997, September). *Cognitive ability, classroom learning behavior, and Achievement responsibility as predictor of Concurrent academic performance*. Dissertation Abstracts. : DAI – A. 58 (03) : 839 NO. AAC. 9727314.
- Weiner, Bernard. (1972, Spring). *Attribution Theory Achievement Motivation and The Education Process*. Review of Education Research. 42(1) : 203-215.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถาม
ความเชื่ออำนาจในตน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)			
	ลักษณะมุ่งอนาคต	ความเชื่อ อำนาจในตน	เจตคติต่อการเรียน	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์
1	.5222	.599	.4625	.6723
2	.2607	.6261	.6076	.6772
3	.3008	.6056	.4143	.6143
4	.4363	.3993	.5433	.6019
5	.2247	.8094	.5329	.6412
6	.2932	.8069	.4176	.5629
7	.3300	.8127	.5537	.5226
8	.5944	.5741	.5204	.5859
9	.5721	.8075	.5413	.6598
10	.2116	.5704	.5271	.5736
11	.6111	.5245	.4366	.5504
12	.3372	.5640	.6161	.5619
13	.5581	.8141	.4851	.5672
14	.5386	.4332	.3550	.6335
15	.3939	.8125	.4683	.6411
16			.5383	
17			.4522	
18			.5895	
19			.3155	
20			.4454	
ค่าความเชื่อมั่น	.7996	.9273	.8841	.9102

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน และ
แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)			
	การส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้ปกครอง	การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	บรรยากาศ ในชั้นเรียน	พฤติกรรมใฝ่เรียน
1	.6603	.6014	.5237	.8581
2	.5375	.6351	.5940	.7011
3	.5371	.6623	.5350	.8438
4	.5000	.6350	.6312	.4810
5	.5110	.6534	.5234	.4407
6	.6003	.6157	.5340	.5862
7	.5304	.6241	.6078	.8556
8	.6001	.6526	.5483	.5353
9	.5838	.6766	.5159	.8554
10	.5458	.6175	.5422	.4974
11	.5854	.5497	.5605	.5174
12	.5581	.6405	.5693	.8493
13	.5820	.5348	.6181	.4726
14	.5458	.5919	.6006	.6403
15	.5900	.5888	.4865	.6056
16	.6029	.5779		.4897
17	.5725	.6738		.5886
18	.5827	.5370		.5126
19	.6109	.6489		.4262
20	.6129	.5931		.5821
21				.8554
22				.5897
23				.5066
24				.8531
25				.4882
ค่าความเชื่อมั่น	.9177	.9322	.8914	.9457

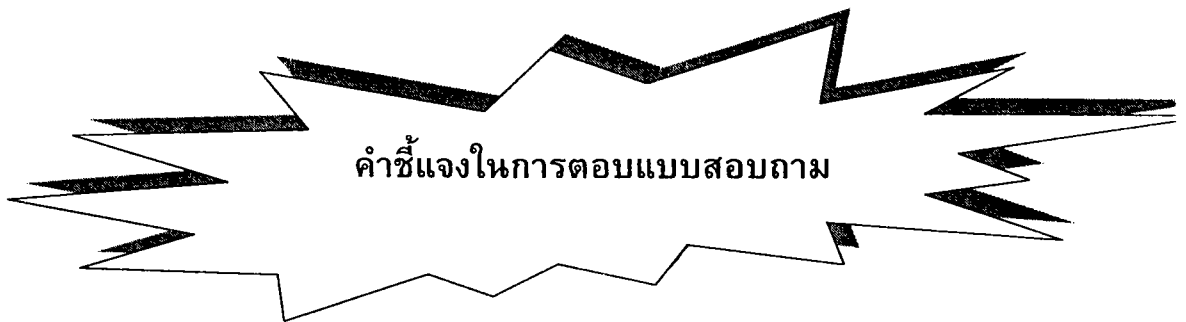
ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ชุดที่ 1

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน จำนวน 7 หน้า ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่
 - 2.1 แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
จำนวน 20 ข้อ
 - 2.2 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ
 - 2.3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 15 ข้อ
 - 2.4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวของนักเรียน ด้วยเหตุนี้
จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือคำตอบใดผิด
3. การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
4. การวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อ และตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด

ขอขอบคุณที่นักเรียนให้ความร่วมมือครับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

เพศ () ชาย

() หญิง

โรงเรียน.....

อำเภอ.....จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน

2.2 แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	น้อยที่สุด	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนี้น้อยที่สุด
	น้อย	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนี้น้อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนี้ปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนี้นานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนเห็นว่า ไม่มีการปฏิบัติตามข้อนี้

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนว่าจะเรียนเนื้อหาอะไร					
2	ครูกระตุ้นให้ข้าพเจ้าฝึกคิด ฝึกทำและปรับปรุงผลงาน					
3	ครูกระตุ้นให้ข้าพเจ้าซักถามข้อสงสัยในเนื้อหาที่เรียน					
4	ครูจัดกิจกรรมการเรียนที่ทำให้ข้าพเจ้าได้แสดงความสามารถ					
5	ครูฝึกให้ข้าพเจ้าคิดค้นหาคำตอบในปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง					
6	ครูมักนำความรู้ใหม่ๆ มาให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปราย					
7	ครูให้ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ จัดห้องเรียนให้สวยงามน่าเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
8	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย					
9	ครูสรุปความรู้ได้ชัดเจน และกระตุ้นให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวัน					
10	ครูให้ข้าพเจ้าจัดทำแฟ้มสะสมงานเพื่อบันทึกความภาคภูมิใจในผลงาน					
11	ครูฝึกให้ข้าพเจ้าให้คะแนนผลงานของตนเองและผลงานของเพื่อนๆ					
12	ครูเน้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน มากกว่าแข่งขันทำงาน					
13	ข้าพเจ้าได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในระหว่างเรียน					
14	ข้าพเจ้าได้แสดงความสามารถอย่างอิสระเต็มที่					
15	ข้าพเจ้าได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
16	ข้าพเจ้าได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ					
17	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
18	ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ของจริงจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ในวัด ในชุมชน สวนสมุนไพร ฯลฯ					
19	ข้าพเจ้านำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการช่วยทำงานที่บ้านได้					
20	ข้าพเจ้าได้ค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง					

2.2 แบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	บ่อยที่สุด	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนั้นบ่อยที่สุด
	บ่อย	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนั้นบ่อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนั้นปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามข้อนั้นนานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนเห็นว่า ไม่มีการปฏิบัติตามข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ครูเมตตาและเป็นกันเองกับนักเรียน					
2	ครูสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่					
3	ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำ โดยให้อิสระในการทำงานอย่างเต็มที่					
4	ในชั้นเรียนของข้าพเจ้า มีการจัดบอร์ดเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน					
5	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ มักประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาในการเรียน					
6	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ช่วยกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนร่วมกับครู					
7	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ได้ทำกิจกรรมที่ชอบ เพราะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนได้ช่วยกันคิด					
8	ครูและนักเรียนช่วยกันวางแผนการสอนซ่อมเสริมในวิชาที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ					
9	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ช่วยกันทำสื่อประกอบการเรียนร่วมกับครู					
10	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ส่งงานที่ครูมอบหมายอย่างเป็นระเบียบและตรงตามเวลาที่กำหนด					
11	ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชั้นเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
12	นักเรียนในชั้นเรียนส่วนใหญ่ ต่างก็ทุ่มเทให้กับ การเรียนอย่างเต็มที่					
13	เมื่อครูมอบหมายงาน ข้าพเจ้าจะพยายามค้นคว้าข้อมูล เพื่อทำรายงานให้ดีที่สุด ไม่ให้ด้อยกว่าเพื่อนคนอื่นๆ					
14	ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบผลการเรียนกับเพื่อนๆ เพื่อ พัฒนาผลการเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น					
15	เมื่อมีเวลาว่าง ข้าพเจ้าจะทบทวนเนื้อหาที่เรียน หรือ เรียนพิเศษเพื่อให้มีผลการเรียนดีกว่าเพื่อนๆ					

2.3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	น้อยที่สุด	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นน้อยที่สุด
	น้อย	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นน้อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นนานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนไม่มีการปฏิบัติตามข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ข้าพเจ้ารีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน					
2	ข้าพเจ้ารู้สึกอดใจเมื่อต้องใช้ความพยายามและความอดทนเป็นเวลานานๆ					
3	ถ้าอยากได้สิ่งใดและต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้					
4	ข้าพเจ้าไม่ชอบสอบตกจึงขยันทูหนังสือเรียนแม้จะต้องงดดูรายการโทรทัศน์ที่ตนเองชอบ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
5	ข้าพเจ้ามักจะทนไม่ไหวที่จะต้องทนเก็บขนมอร่อย ๆ ไว้กินพ่วงนี้					
6	เมื่อมีคนขัดใจ ข้าพเจ้ามักจะหยิบฉวยสิ่งของใกล้มือ ขว้างปาทันที					
7	หลายครั้งที่อยากได้สิ่งของ แต่ถ้าผู้ปกครองบอกให้รอก่อน โอกาสหน้าจะซื้อให้ ข้าพเจ้าก็ไม่เสียใจและสามารถรอได้					
8	ข้าพเจ้ามักคิดว่าความพยายามในการเรียน เป็นหนทางแห่งความสำเร็จ					
9	ข้าพเจ้ายอมเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน เพื่อจะได้มีงานที่ดีทำในอนาคต					
10	หลายครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้กับการใช้ความอดทนเรียนวิชาที่ยาก ๆ					
11	ข้าพเจ้าอยากเรียนหนังสือมากๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานที่ดีๆ					
12	ข้าพเจ้ามักจะลืมทำการบ้านบ่อยๆ					
13	เมื่อใกล้เวลาสอบ ข้าพเจ้าจะวางแผน และขยันอ่านหนังสือเรียนมากเป็นพิเศษ เพื่อให้สอบได้คะแนนดี					
14	ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่อการเรียน เพราะเชื่อว่าความสำเร็จทุกอย่างเกิดจากความพยายามและอดทน					
15	ข้าพเจ้าพยายามเรียนให้ได้สูงที่สุดเพื่อชื่อเสียงและเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล					

2.4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	บ่อยที่สุด	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นบ่อยที่สุด
	บ่อย	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นบ่อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อนั้นนานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนไม่มีการปฏิบัติตามข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
1	เมื่อมีการบ้านที่ยากๆ ข้าพเจ้าจะหาวิธีการหลายๆ วิธีที่จะช่วยให้ทำการบ้านได้สำเร็จ					
2	ข้าพเจ้าปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ					
3	ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายได้สำเร็จทุกครั้ง					
4	เมื่อได้รับมอบหมายงานใดๆ ข้าพเจ้าจะรีบทำให้เสร็จ เรียบร้อยทันกำหนดส่งงานทุกครั้ง					
5	ข้าพเจ้าตั้งใจทำอะไรจะแน่วสอให้ได้ดีที่สุด					
6	ถ้าทำงานได้ไม่ดีและไม่เป็นไปตามที่ตั้งใจ ข้าพเจ้า ก็หมดกำลังใจที่จะทำ					
7	ข้าพเจ้ามักทำงานใดๆ ได้ดีกว่าที่ตั้งใจเอาไว้เสมอ					
8	ข้าพเจ้าจะพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ว่าตนเองด้อยกว่า เพื่อนๆ					
9	เมื่อทำงานใดไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จจนได้					
10	ข้าพเจ้าพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง เสมอ					
11	ไม่มีสิ่งใดยากเกินความสามารถของข้าพเจ้า					
12	ข้าพเจ้าชอบทำงานยากๆ เพื่อฝึกฝนวิธีการคิด แก้ปัญหา					
13	ข้าพเจ้ามักเล่าความสำเร็จในการเรียนให้ ผู้ปกครองทราบ					

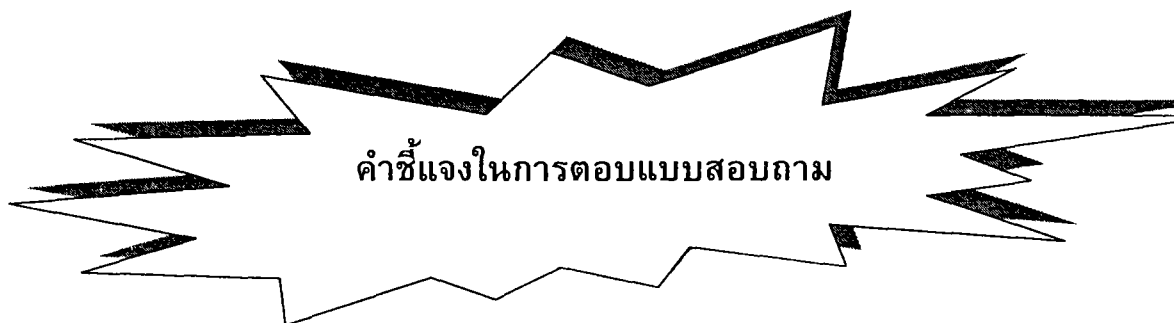
ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
14	เมื่อทำงานใดไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะรู้สึกกังวลและพยายามหาวิธีที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จจนได้					
15	แม้ว่าจะต้องลำบากและอดทนอ่านหนังสือเป็นเวลานาน แต่ข้าพเจ้าก็ภูมิใจ ที่สอบได้คะแนนดีขึ้น					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ชุดที่ 2

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จังหวัดศรีสะเกษ

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน จำนวน 7 หน้า ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝ่เรียน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่
 - 1.1 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 15 ข้อ
 - 1.2 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ
 - 1.3 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ
 - 1.4 แบบสอบถามพฤติกรรมไฝ่เรียน จำนวน 25 ข้อ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวของนักเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือคำตอบใดผิด
3. การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
4. การวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อ และตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด

ขอขอบคุณที่นักเรียนให้ความร่วมมือครับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

เพศ () ชาย
 () หญิง

โรงเรียน.....

อำเภอ.....จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียน

2.1 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีความรู้สึกตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ถ้านักเรียนรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในข้อนั้น
	เห็นด้วย	ถ้านักเรียนรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่แน่ใจ	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่แน่ใจกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่เห็นด้วย	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	ข้าพเจ้าเชื่อว่าผลการเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับตัวของเราเอง					
2	ข้าพเจ้าเรียนรู้อะไรได้รวดเร็ว เพราะความตั้งใจเรียนของตนเองเป็นหลัก					
3	ข้าพเจ้าอยากเก่งวิชาใดจะต้องขยันเรียนวิชานั้นให้มากยิ่งขึ้น					
4	ข้าพเจ้าเชื่อว่า สามารถกำหนดอนาคตทางการเรียนของตนเองได้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	ในบางครั้งที่ข้าพเจ้าดวงไม่ดี จึงอ่านหนังสือไม่ตรงกับที่ครูออกข้อสอบ					
6	โดยส่วนใหญ่การที่ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี มักเกิดจากความโชคดี					
7	ข้าพเจ้าเชื่อว่า ทุกปัญหา สามารถคลี่คลายเองได้โดยไม่ต้องไปพยายามแก้ไข					
8	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วด้วยความพยายามของตนเอง					
9	ชีวิตนี้ไม่ต้องดิ้นรนอะไรมากนัก เพราะทุกอย่างเป็นไปตามโชคชะตา					
10	ถ้าข้าพเจ้ามีความพยายามและตั้งใจ ข้าพเจ้าก็จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการได้					
11	ถ้าข้าพเจ้าตัดสินใจทำอะไรแล้ว ข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในการทำสิ่งนั้นเสมอ					
12	ถ้าข้าพเจ้าทำสิ่งใดผิด ก็สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ด้วยความสามารถของตนเอง					
13	ข้าพเจ้าเชื่อว่า การเจ็บป่วยของคนเรานั้นเกิดจากมีเคราะห์กรรมมาดลบันดาล					
14	ข้าพเจ้ามักตัดสินใจทำสิ่งใดๆ มากกว่าจะปล่อยให้เป็นเรื่องของโชคชะตา					
15	การประสบความสำเร็จ มักเกิดจากการทำงานหนักมากกว่าเกิดจากโชคความ					

2.2 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีความรู้สึกตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ถ้านักเรียนรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในข้อนั้น
	เห็นด้วย	ถ้านักเรียนรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่แน่ใจ	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่แน่ใจกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่เห็นด้วย	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความในข้อนั้น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ถ้านักเรียนรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	ยิ่งมีความรู้มากเท่าไร เราจะสามารถดำเนินชีวิต ได้ดีเท่านั้น					
2	เนื้อหาวิชาที่เรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำ วันได้เลย					
3	การใช้จ่ายเพื่อการเรียน เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า					
4	คนมีเงินเท่านั้นที่จะเรียนหนังสือได้ดี					
5	ยิ่งเรียนหนังสือ ขำพเจ้ายิ่งพบเรื่องน่ารู้ น่าสนใจ					
6	ขำพเจ้าชอบทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น					
7	การเรียนหนังสือสูงๆ ทำให้กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว					
8	การเรียนหนังสือ ทำให้ขำพเจ้ารอบรู้และทันต่อ เหตุการณ์					
9	ขำพเจ้ามีความสุขกับการเรียนหนังสือ					
10	การเรียนหนังสือทำให้ขำพเจ้าฉลาดขึ้น					
11	คนที่เรียนหนังสือสูงๆ มักเป็นคนคุยโตโอ้อวด					
12	การเรียนหนังสือเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายสำหรับ ขำพเจ้า					
13	การเรียนหนังสือทำให้ขำพเจ้ากลายเป็นคน เคร่งเครียด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14	การเรียนรู้หนังสือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของเรา					
15	จะเป็นการดี ถ้าเด็กได้งานทำตอนอายุ 11-12 ปี แทนที่จะต้องมาเรียนหนังสือ					
16	คนเราสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมาเรียนหนังสือ					
17	การเรียนรู้หนังสือ ทำให้ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี					
18	การเรียนรู้หนังสือเป็นสิ่งที่เสียเวลาและไม่คุ้มค่า					
19	การเรียนรู้สูงๆ ไม่ได้ช่วยให้ มีงานที่ดีทำเสมอไป					
20	คนที่ฉลาดเท่านั้น ที่ควรเรียนรู้หนังสือสูงๆ					

2.3 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	บ่อยที่สุด	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นบ่อยที่สุด
	บ่อย	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นบ่อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นนานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนไม่มีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
1	ผู้ปกครองสอบถามผลการเรียนของข้าพเจ้าเป็นประจำ					
2	ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้ ตามความต้องการของ ข้าพเจ้า					
3	ผู้ปกครองแนะนำการจัดตารางอ่านหนังสือให้แก่ข้าพเจ้า					
4	ข้าพเจ้ามีสถานที่ในบ้าน สำหรับอ่านหนังสือและทำ การบ้าน					
5	ผู้ปกครองร่วมวางแผนการเรียนให้กับข้าพเจ้า					
6	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องการเรียน ผู้ปกครองจะช่วยหาวิธี การแก้ไข					
7	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้า ให้อ่านรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริม การเรียนรู้					
8	ผู้ปกครองจัดหาหนังสือที่มีประโยชน์ และส่งเสริมการเรียนรู้ ให้แก่ข้าพเจ้า					
9	ผู้ปกครองจัดหาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาต่างๆ ให้แก่ข้าพเจ้า					
10	ผู้ปกครองมักสอบถามว่าข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาอะไรบ้าง					
11	เมื่อเห็นเหนื่อยจากการเรียน ผู้ปกครองจะให้กำลังใจ แก่ข้าพเจ้า					
12	ผู้ปกครองให้การสนับสนุนในกิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบและมี ความถนัด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
13	เมื่อข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดีขึ้น ผู้ปกครองก็จะดีใจ และบางครั้งจะให้รางวัลแก่ข้าพเจ้า					
14	วิชาใดที่ข้าพเจ้าได้คะแนนไม่ดี ผู้ปกครองให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ข้าพเจ้าขยันเรียนมากยิ่งขึ้น					
15	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้าทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจ					
16	ผู้ปกครองคอยกระตุ้นให้ข้าพเจ้าใช้เวลาว่าง ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ เพิ่มเติม					
17	ผู้ปกครองช่วยจัดตารางประจำวัน เพื่อให้ข้าพเจ้ามีเวลาอ่านหนังสือ ทำงานอดิเรก และพักผ่อนอย่างเหมาะสม					
18	ผู้ปกครองกล่าวชื่นชมผู้ที่ประสบความสำเร็จทางการเรียน ให้ข้าพเจ้าฟังบ่อยๆ					
19	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้า กล้าแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันตอบปัญหา การประกวดร้องเพลง					
20	ผู้ปกครองเข้าร่วมชมและให้กำลังใจ เมื่อข้าพเจ้าทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนเช่น กิจกรรมการแสดง การแข่งขันทางวิชาการ					

2.3 แบบสอบถามพฤติกรรมใฝ่เรียน จำนวน 25 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือของข้อความเพียงช่องเดียว

หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	บ่อยที่สุด	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นบ่อยที่สุด
	บ่อย	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นบ่อย
	ปานกลาง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นปานกลาง
	นานๆ ครั้ง	ถ้านักเรียนมีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้นนานๆ ครั้ง
	ไม่เคยเลย	ถ้านักเรียนไม่มีการปฏิบัติตามข้อความในข้อนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อยที่สุด	บ่อย	ปานกลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1	ข้าพเจ้ามักอ่านหนังสือต่าง ๆ เมื่อเวลาว่าง					
2	ขณะที่ต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหยิบหนังสือที่สนใจมาอ่าน					
3	ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ เพราะรู้สึกว่เสียเวลาและไม่คุ้มค่า					
4	ข้าพเจ้าชอบซื้อหนังสือเป็นสมบัติของตนเอง					
5	ข้าพเจ้าขอของขวัญเป็นหนังสือจากผู้ปกครอง					
6	ข้าพเจ้าพักผ่อนอย่างมีความสุขโดยการอ่านหนังสือ					
7	ข้าพเจ้ามักอ่านหนังสือเรียนได้ไม่นาน เพราะรู้สึกว่เครียด					
8	เมื่อกลับถึงบ้านข้าพเจ้าทบทวนเนื้อหาที่เรียนอย่างสม่ำเสมอ					
9	เนื้อหาที่เรียน จำเจ น่าเบื่อหน่าย					
10	ในการเรียนหากมีข้อสงสัย ข้าพเจ้าจะหาโอกาสซักถามครู					
11	เมื่อได้รับมอบหมายงานจากครู ข้าพเจ้าจะรีบทำให้เสร็จทันที					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อต้องรีบทำงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนด					
13	ข้าพเจ้ามักอ่านหนังสือล่วงหน้า ก่อนที่จะเรียนในชั้นเรียน					
14	ข้าพเจ้าชอบพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ					
15	ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ จากแหล่งการเรียนรู้หลาย ๆ แหล่ง					
16	ข้าพเจ้ามักไปดูงานแสดงนิทรรศการของโรงเรียนต่าง ๆ					

	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆครั้ง	ไม่เคย เลย
17	ข้าพเจ้ามักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หลังจากที่ครูสอน ในชั้นเรียน					
18	ข้าพเจ้ามักติดตามข่าวสารความรู้ทางการศึกษา เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น					
19	ในวันหยุดหรือวันเสาร์ อาทิตย์ ข้าพเจ้ามักชวนเพื่อน ๆ ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด หรืออ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน					
20	ข้าพเจ้าค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อประกอบการทำ รายงาน					
21	ข้าพเจ้าอยากให้ครูสอนทุกอย่าง จะได้ไม่ต้องค้นคว้าด้วย ตนเองให้เสียเวลา					
22	ข้าพเจ้ามักหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้ดีเสมอ					
23	ข้าพเจ้ามักค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น					
24	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้เมื่อต้องเรียนรู้และทำในสิ่งที่ยากลำบาก					
25	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง					

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์วิญญา วิชาลาภรณ์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เภา	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. รองศาสตราจารย์เวณิ กรีทอง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11. อาจารย์ ดร.สุวรรณี ละออบักษิณ	สำนักวิจัย วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
12. อาจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ 5659

วันที่ ๔๑ กรกฎาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายพิทักษ์ วงแหวน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฝเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิคม ดังคะพิภพ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และ รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเชื่ออำนาจในคน และแบบสอบถามพฤติกรรมไฝเรียน รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตและแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน อาจารย์ละเอียด รักย์เผ่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามแรงจูงใจไฝสัมฤทธิ์ และแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายพิทักษ์ วงแหวน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 6207

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๘ สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลขุนหาญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายพิทักษ์ วงแหวน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิคม ดังกะพิภพ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิทักษ์ วงแหวน ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-8818378 กด 0

มือถือ 01-6997909

ที่ ศธ 0519.12/๒๐๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๘ สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนในสังกัด

เนื่องด้วย นายพิทักษ์ วงแหวน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิคม ดังคะพิภพ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังเอกสารที่แนบ ตอบแบบสอบถาม การศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายพิทักษ์ วงแหวน ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-8818378 กด 0

มือถือ 01-6997909

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายพิทักษ์ วงแหวน
วันเดือนปีเกิด	4 มีนาคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1 หมู่ 2 ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านกระเบา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านกระเบา ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150 โทร. 09-2365991
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านทัพกระบือ จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2535	วท.บ. (วิทยาศาสตร์การกีฬา) จากมหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร